RADU
PARASCHIVESCU

Cu inima smulsă din piept

20 DE ANI
HUMANITAS

RADU PARASCHIVESCU s-a născut în 1960 la București. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității din București și a tradus un impresionant număr de cărți din opera unor mari prozatori contemporani. A publicat în paralel câteva romane și un volum de proză scurtă, care au dezvăluit un „auz" ieșit din comun. Același dar l-a îndemnat să culeagă perle din discursul public din România, inclusiv din presa sportivă, căreia, cronicar sportiv el însuși, îi cunoaște ca nimeni altul metehnele. *Cu inima smulsă din piept* este un roman baroc, scris într-o limbă luxuriantă, fără egal în literatura română.

20 DE ANI HUMANITAS

Radu Paraschivescu (n. 14 august 1960, București) este absolvent al Facultății de Filologie din București. După absolvire lucrează ca profesor de engleză, iar apoi ca bibliotecar. În 1993 se angajează redactor la Editura Olimp. Urmează transferul la Elit, iar de acolo la RAO. De la începutul lui 2003 lucrează la Humanitas, unde este senior editor și coordonează colecția „Râsul lumii". Radu Paraschivescu este o prezență bine conturată în presa românească din ultimul deceniu. Scrie tablete despre televiziune (*Observator cultural* și *Evenimentul Zilei*), se ocupă de cronica traducerilor (*Idei în Dialog*) și își fructifică pasiunea pentru sport (*Gazeta sporturilor* și *Viva*). Publică articole și fragmente de proză în *Dilema Veche*, *Orizont*, *România literară* și *Diverta Magazin*. În prezent deține rubrici în *Adevărul*, *ProSport* și *Esquire*. Din 2008 realizează emisiunea „După vorbă, după sport" la Radio France Internationale. Traduce romane și eseuri ale unor autori celebri din literatura engleză și americană (Salman Rushdie, Julian Barnes, William Golding, John Steinbeck, Jonathan Coe, David Lodge, Stephen Fry, Kazuo Ishiguro, Nick Hornby, William Burroughs, Virginia Woolf etc.). Debutează ca scriitor în 2000 cu romanul *Efemeriada*. În 2005 devine autor al Editurii Humanitas.

Cărți: *Efemeriada* (2000, Libra); *Balul fantomelor* (2000, RAO, reeditare Humanitas, 2009); *Bazar bizar* (2004, Mașina de scris, reeditare Humanitas, 2007); *Fanionul roșu* (2005, Premiul Ioan Chirilă pentru cea mai bună carte de sport a anului); *Ghidul nesimțitului* (Humanitas, 2006); *Fie-ne tranziția ușoară. Mici rostiri cu tâlc* (Humanitas, 2006); *Mi-e rău la cap, mă doare mintea. Noi perle de tranziție* (Humanitas, 2007); *Cu inima smulsă din piept* (Humanitas, 2008, nominalizată pentru Cartea anului de *România literară*); *Răcani, pifani și veterani* (coord., Humanitas, 2008); *Dintre sute de clișee. Așchii dintr-o limbă tare* (Humanitas, 2009).

RADU
PARASCHIVESCU

Cu inima smulsă din piept

HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Alice Ene
Concepție grafică: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Iuliana Pop
DTP: Corina Roncea, Carmen Petrescu

Tipărit la „Monitorul Oficial" R.A.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PARASCHIVESCU, RADU
Cu inima smulsă din piept / Radu Paraschivescu. – București: Humanitas, 2010
ISBN 978-973-50-2602-8
821.135.1-31

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi Carte prin poștă: tel./fax 021/311 23 30
C.P.C.E. – CP 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.libhumanitas.ro

Prolog

În Portugalia, pietrele încinse de soare şi plesnite de vânt spun poveşti. Poveştile alunecă din vârful oraşelor spre apa care linge ţărmuri şi acoperă secrete. Atlanticul freamătă nerăbdător sau, dimpotrivă, pândeşte letargic – amorez sub vraja unei prinţese năzuroase. Douro, Tejo şi Mondego despică Portugalia ca trei lame albastre, oferindu-se corăbiilor în care sunt lăsate la agitat butoaiele cu vin de Porto, transatlanticelor ieşite din Lisabona spre porturi de peste mări şi ţări, canotorilor plecaţi cu o vâslă în căutarea faimei. Şi totuşi, aici parcă mai mult ca oriunde, apa trece, pietrele rămân. Iar în faţa lor trebuie să taci, să asculţi şi să-ţi închipui. Aşa a fost dintotdeauna.

De departe, Coimbra seamănă cu o piramidă împănată cu ochi. Când te apropii, îţi dai seama că ochii sunt ferestre deschise spre Mondego şi spre faleza pe care câţiva labradori se fugăresc fără grijă. Quinta das Lágrimas e undeva la margine, departe de studenţii care urcă pieptiş spre Universitate, de restaurantele cuibărite la colţul stradelelor late cât braţul, de biserica romanică postată în piaţa centrală. Gazonul vălurit are o împletitură de plasă, un brâu transparent prin care se văd cinci jucători

de golf rezemați în crose. Un drumeag neîngrijit dă ocol terenului și duce la o gheretă unde un paznic somnolent ascultă radioul. În spatele gheretei stăpânește umbra. Cine ajunge aici scapă de vipie și poate să-și tragă sufletul pe una dintre băncile străvechi, palimpseste ale iubirilor scrijelite stângaci și febril în piatra silită să îndure.

As filhas do Mondego a morte escura
Longo tempo chorando memorarao,
E, por memória eterna, em fonte pura
As lágrimas choradas transformarao.
O nome lhe puserao, que inda dura,
Dos amores de Ignez, que ali passarao.
Vede que fresca fonte rega as flores,
Que lágrimas são água e o nome Amores!

Acest memento decupat din *Lusiada* îi întâmpină pe turiștii care ajung la Fonte das Lágrimas. Versurile vorbesc de o tânără de viță nobilă și de dragostea ei sugrumată. Astăzi Coimbra râde, uriașul sequoia de lângă Fonte dos Amores se lasă mitraliat de blițuri, iar pădurea de bambus de alături pare un rastel de nuiele. Dar când soarele intră în nori, piatra în care a fost săpată amintirea dramei se întunecă aidoma unui chip de mireasă părăsită. În liniștea pe care n-o destramă nimeni, oftatul poetului se întâlnește cu țipătul de ciută săgetată al tinerei.

Și ale lui Mondego mândre zâne
I-au plâns pieirea peste văi și șes...

Şi lacrimile lor, din vremi bătrâne,
Într-un curat izvor s-au fost ales...
Al cărui nume până azi rămâne:
„Izvorul dragostelor lui Inès",
Purtându-şi printre flori nestinsul dor,
Cu apa – lacrimi, numele – Amor!... *

E o poveste ciudată, cu accente sălbatice. Un poem crud dintr-o lume aşijderea. Un testament îngropat la o margine de oraş, lângă un heleşteu în care nu se mişcă nimic. E o poveste pe care cei care au găsit-o în cărţi o spun mai departe cu sprâncenele unite în circumflexul neîncrederii sau cu mâna la gură în faţa grozăviilor de demult. Unii cred că totul a fost o scorneală hrănită de setea noastră de sânge. Alţii invocă hârţoage îngălbenite de timp, în care faptele sunt transcrise până la ultimul detaliu. Dar toţi sunt de acord că Inès şi Pedro, care acum îşi dorm somnul veşnic de o parte şi de alta a transeptului din mănăstirea Alcobaça, au făcut curtea Portugaliei să se cutremure din temelii.

---

* Camões, *Lusiada*, traducere de Aurel Covaci, Editura Minerva, Bucureşti, 1977 (n.a.).

Partea întâi

MISERA E MESQUINHA

I

Gureşenia se stinse după ce tăişul cuţitului de argint lovi de câteva ori buza pocalului. Curtenii se uitară cu priviri apoase spre capul mesei, parcă miraţi de întrerupere. Unul se şterse la gură cu mâneca brodată a cămăşii, altul termină de mestecat pe furiş dumicatul de carne friptă, al treilea trase o duşcă de vin. Ce-o avea să le spună stăpânul de data asta? În cincisprezece ani de domnie, Afonso al IV-lea luase parte la puţine ospeţe şi ţinuse rareori discursuri de îmbărbătare înaintea luptelor. Al şaptelea rege al Portugaliei şi Algarvelor, urmaşul lui Dinis, slăvit fie-i numele, era un oştean aspru şi un om dintr-o bucată. Floricelele retorice îl plictiseau, melodramele susurate de baladişti îl lăsau rece. Prefera zăngănitul armurii şi scrâşnetul spadei. Trăia într-o lume unde intriga se ţesea în fiecare ungher, iar trădarea ajunsese monedă curentă. Veloso da Cunha, cronicarul care-l numise pentru prima dată *O Bravo*, Viteazul, povestea şi azi, cui avea timp să-l asculte, cum îmblânzise Afonso din priviri un leopard primit în dar de la un curtean dornic să i se vâre pe sub piele.

— Ne vin veşti din Castilia. Constancia, fata lui don Juan de Peñafiel, ajunge la noi peste o săptămână.

O însoțesc zece nobili și o sută de soldați înarmați până-n dinți. Aduc cu ei douăzeci de catâri încărcați cu daruri și trei cai pursânge arabi. Trebuie să-i primim cum se cuvine.

Câțiva meseni murmurară aprobator, pe când ceilalți tăcură, așteptând noi explicații. Bănuiau ce avea să urmeze, dar voiau s-o audă din gura regelui. Sosirea Constanciei de Peñafiel nu putea să însemne decât un lucru: prințul Pedro, armăsarul focos care își schimba ibovnica o dată la două săptămâni, avea să fie dresat, înșeuat și închis în colivia însurătorii. „În manejul menajului", cum spusese chicotind poetul Jesualdo Miñambres într-un colț de tavernă, imediat după ce-i ajunsese la urechi zvonul despre Constancia și iminentul ei măritiș. Adio giugiuleli toride prin hambare, în poduri neaerisite sau la umbra sălciilor ce plângeau peste Mondego. Adio brunete ciufulite prin căpițe de fân. Adio nopți încinse de mirosul animalelor întărâtate. Iubărețului i se pregătea o nuntă care să catifeleze, pe cât se putea, relațiile dintre Portugalia și Castilia.

— A sosit vremea să judecăm cu mintea, continuă regele. Dumnezeu mi-e martor, am făcut destule lucruri pe care n-aș fi vrut să le fac. M-am dus la Óbidos să cad la-nvoială cu Smintitul. I-am dat-o pe fiica noastră de soție cui n-o merita. I-am lăsat pe nobili să vâneze căprioare pe domeniile regale. Încă o rușine în văzul lumii n-are cum să strice. Constancia o să-mi fie noră. Știu că lui Pedro n-o să-i placă, dar n-are decât. Sunt treburi de stat, și chiar dacă acum nu-i e capul la ele, o să vină ziua când o să trebuiască să urce pe tron. Portugalia are nevoie de regi așezați, nu de cocoși cu ardei sub coadă.

Curtenii dădură din cap într-o tăcere subalternă, deşi unii abia îşi stăpâneau râsul. Erau tare curioşi să-l vadă pe Pedro priponit în atelajul conjugal, alături de o fetişcană pe care nici măcar nu apucase s-o întâlnească. La ce soiuri nevolnice creşteau în Castilia, nu s-ar fi mirat nimeni ca viitoarea infantă să fie o nubilă străvezie, o sperietoare cu leşie în loc de sânge şi inima ca o smochină putredă. Dar nu-i puteau spune asta regelui, care se mulţumi să facă un semn nelămurit spre restul mesei, dând de înţeles că n-avea chef să vorbească mai mult şi că festinul putea să continue. Mesenii puseră mâna care pe-o ciozvârtă, care pe-un burduf, dar chiar în clipa aceea Felipe Vargas, un asturian pripăşit nu se ştie cum la curtea portugheză şi învestit în glumă cu funcţia de paharnic, deschise gura şi, în loc să dea pe gât, vorbi.

— Trebuia să-l scurtezi de cap pe Smintit când ţi s-a ivit prilejul, mărite. Altfel s-ar fi aranjat multe.

Afonso îl fixă cu ochii lui cenuşii, în care era greu să citeşti mânie, blândeţe ori nepăsare. Îşi mângâie bărbuţa cu un aer gânditor, dar pe sub masă încleştă pumnul celeilalte mâini şi şi-l repezi în pulpă.

— Mama ar fi murit de inimă rea, Felipe. Altfel cum crezi că l-aş fi lăsat să scape?

Gura regelui se pungi, ca şi cum Afonso tocmai ar fi dat pe gât o poşircă. Amintirea zilei când fusese silit să facă pace cu fratele său vitreg îl ardea şi acum la fel de tare. Pe bastard îl chema tot Afonso, dar curtenii portughezi şi oamenii de rând îl ştiau drept Smintitul. Porecla îi fusese dată chiar de profesorul de scrimă al regelui, care îl văzuse într-un amurg violet pe tânărul cu două vârtejuri

în păr vorbind cadavrului unei veverițe în fața unei cortine de leandri. Maestrul se crucise, se ascunsese după colțul unui zid și-și amintise, din cărțile vechi asupra cărora îl prindea somnul noapte de noapte, că istoria întregii lumi, nu doar a Portugaliei, era plină de nerozi, scelerați și cretini – unii chiar de os domnesc.

Însă cu toate momentele lui de rătăcire, Smintitul era statornic în ura față de fratele vitreg. Iar ura i se preschimbase în dorință de-a ucide când, la moartea lui Dinis, își văzuse rivalul așezat pe tron la Montemor-o-Velho. Mai ales că prima măsură a noului suveran fusese îndepărtarea hotărâtă a Smintitului, pus să aleagă între secure și surghiun. Afonso Sánches, numit astfel spre a fi deosebit de regescul său frate, alesese exilul și plecase în Castilia fără altă zestre decât praful de pe tălpi, un cal costeliv și un sac cu merinde. Proaspătul rege avusese grijă să-i retragă titlurile și să-i confiște moșiile pe care i le oferise Dinis.

Smintitul începuse să uneltească răsturnarea lui Afonso de îndată ce ajunsese în Castilia. Îmbrobodise câțiva nobili cu făgăduieli mieroase, promisese dregătorii celor care ar fi înlesnit uzurparea și nesocotise sfaturile care îndemnau la supunere. Condusese patru expediții împotriva Portugaliei, fusese înfrânt de fiecare dată și scăpase viu ca prin minune. La al cincilea atac, fusese prins de oamenii lui Afonso, închis într-un beci umed, prin care vânzoleau guzgani cât capul de cerb, și asigurat că mai avea de trăit cel mult trei zile. Salvarea Smintitului venise de la mama celor doi frați, înțeleapta Elisabeta de Aragón, care-l convinsese cu implorări înlăcrimate pe Afonso să nu-și mânjească mâinile cu sângele unui biet nemernic.

Noul rege acceptase, cu condiția ca Smintitul să semneze, sub supravegherea Elisabetei, un tratat de pace redactat în condițiile învingătorului – de fapt, un ordin de restricție în variantă feudală, prin care Smintitului i se punea în vedere că simpla apariție pe teritoriul Portugaliei l-ar fi făcut pasibil de execuție fără judecată.

Nesăbuința fratelui vitreg nu fusese singurul necaz ivit în cei cincisprezece ani de când Afonso stătea pe tronul Portugaliei. Tânăra Maria, primul său copil cu regina Beatriz, fusese tocmită pentru măritiș din rațiuni diplomatice – și împotriva voinței sale – cu un barbar bețiv, arțăgos și brutal. Soțul ei, Alfonso al XI-lea al Castiliei, își dovedise prețuirea încă din noaptea nunții, când, beat criță și indispus de apatia augustului mădular, o lipise pe Maria de pereții iatacului regal și o snopise în bătaie. Afonso prinsese de veste după o săptămână, dar preferase să nu riposteze. Însă când aflase că fiica lui începuse să fie făcută de râs în văzul lumii, iar de două ori chiar plesnită peste față fiindcă îndrăznise să-l contrazică, Afonso își adunase sfetnicii și decisese să pornească război împotriva Castiliei. După patru ani de luptă surdă, la rugămintea Mariei, tatăl ei se învoise să slăbească strânsoarea și iscălise tratatul de la Sevilla. Era pentru a doua oară când Afonso făcea pace la intervenția femeilor din familie.

Pe de altă parte, la urechile lui ajungeau tot mai des isprăvile de bidiviu la montă ale nestatornicului Pedro, fratele mai mic al Mariei. Spectrul unei Castilii tot mai dușmănoase, în care Smintitul continua pesemne să urzească, iar Alfonso se răzbuna pe Maria pentru propria

nevolnicie, îl făcuse pe urmaşul la tron al lui Dinis să pună la cale o nouă alianţă. Pedro fusese hărăzit, fără să poată spune nimic, Constanciei de Peñafiel, în speranţa că, măcar de data asta, o căsătorie în dispreţul oricăror simţiri nu avea să se transforme în chin. Constancia avea avantajul îndoielnic al obişnuinţei cu mariajul de convenienţă. În baletul diplomaţiei matrimoniale care sacrifică vise, schimbă cariere şi frânge destine, fata fusese smulsă din propria copilărie de tatăl ei, ducele Juan Manuel de Peñafiel, supranumit „El Escritor“, şi dată la nici doisprezece ani aceluiaşi Alfonso al XI-lea al Castiliei care mai târziu avea să-şi arate tăria pumnului şi moliciunea ştremeleagului faţă de Maria. Pe atunci Alfonso era un flăcău de şaisprezece ani, mai puţin deprins cu băutura, dar la fel de mojic şi violent, ceea ce atrăsese furia fără margini a ducelui de Peñafiel şi anularea căsătoriei în 1327, la Valladolid. Constancia rămăsese cu un gust amar, câteva vânătăi pe braţe şi o neîncredere de neşters faţă de instituţia căsătoriei, mai ales aşa cum era ea văzută la curtea castiliană.

— Dacă-mi îngădui, mărite.

Vocea cu inflexiuni subtile a lui Manoel Leite, sfetnicul cel mai în vârstă al lui Afonso, se auzi surprinzător de clar, deşi în sala de ospeţe hărmălaia părea stăpână.

— Te ascult, Manu. Cred că ştiu ce vrei să-mi spui, murmură regele, cu ochii opriţi pe zidul din faţa lui, îmbăiat de lumina făcliilor.

— Marinizii au ajuns în inima Castiliei. Îşi fac de cap şi îngrozesc lumea. Pun foc, schingiuiesc, omoară, pradă tot ce prind, necinstesc fecioare de treisprezece ani.

Afonso ridică braţul şi gălăgia încetă într-o clipă. Curtenii îl văzură pe Leite la un pas de rege şi pricepură că nu era de joacă. Manoel Leite avea renumele unui consilier iscusit, dar era uscat ca iasca şi la o distanţă enormă până şi faţă de cele mai simple plăceri ale vieţii.

— Mă aşteptam, spuse Afonso, muşcându-şi buza de jos. Cine-i conduce?

— Iusuf Întâiul, sultanul de Granada, a trimis două mii de oameni care au în frunte un mercenar pe care n-a aflat nimeni cum îl cheamă. I se zice „Chinezul", chit că nu se ştie dacă e sau nu de rasă galbenă. Dar grosul îl dă oastea marocanilor. Sunt cei care au cucerit Gibraltarul şi-acum se-ndreaptă spre Tarifa, din câte ne spun iscoadele. Sunt gata să-şi urmeze căpetenia până-n mormânt.

Leite îşi drese diplomatic glasul şi făcu o pauză înainte de-a da informaţia finală.

— Iar căpetenia e Abu Hasan.

Prin sala de ospeţe a castelului Montemor-o-Velho se furişară nălucile unui trecut fioros. Abu Hasan şi soldaţii lui umpluseră câmpul de luptă cu stârvuri descăpăţânate la Algeciras, cu şapte ani în urmă, când promiseseră să înece în sânge Castilia şi să se stabilească pentru totdeauna în Iberia. Vestea că marocanul acela fanatic ca un ayatollah şi crud ca o carnasieră pusese din nou mâna pe spadă nu avea cum să lase indiferentă curtea portugheză. Tratatul de la Sevilla nu însemna doar îmbunătăţirea relaţiilor dintre al şaptelea rege al Portugaliei şi Alfonso al Castiliei, ci şi obligaţia de-a interveni cu forţă armată în cazul unei agresiuni împotriva cosemnatarului.

— Trebuie să plecăm neîntârziat spre Castilia, mărite, spuse căpitanul Egas Baltazar Gervasio, cu hotărârea avântată a celor doar douăzeci şi şase de ani. Oricât de nesuferit e Alfonso, dacă nu i-am sta alături în luptă, am fi trădători şi laşi.

Afonso încuviinţă din cap şi îşi privi comandanţii strânşi în jurul mesei. Erau viteji, puternici şi ar fi trecut prin foc pentru el. Acum semănau cu nişte târgoveţi poposiţi peste noapte la un han, dar pe câmpul de luptă făceau prăpăd. Ochii lui Afonso zăboviră câteva clipe asupra fiecăruia. Iată-i, gata să se ridice în şa, să-şi rotească spadele şi să ucidă fără să clipească pe oricine ar fi ameninţat pacea sau prietenii Portugaliei. Gaspar Diamantino Vermelho, cel mai bun călăreţ din ţinut, al cărui strămoş luptase în oastea neîntrecutului Afonso Henriques, primul rege al Portugaliei, în bătăliile Reconquistei, la Santarém şi Lisabona. Jacinto Vidigal, comandantul arcaşilor, vlăstarul răzvrătit al unui istoric respectat de toată Lusitania, care scrisese câteva sute de pagini despre imperiile almoravid şi almohad, sperând până la ultima suflare ca fiul să-i calce pe urme. Calisto Peixe, mare amiral şi principe al mării, conducătorul sprâncenat şi fără odihnă al unei flote pe care Afonso o ridicase în zece ani cât nu izbutiseră ceilalţi şase regi ai Portugaliei laolaltă. Egas Baltazar Gervasio, căpitanul a cărui insistenţă în a trata cel mai mic afront printr-o provocare ţanţoşă la duel era egalată doar de pofta de a-i face un copil fiecărei fete frumoase din ţinut. Locotenentul Severino Morais, spadasinul graţios care, între lupte, îşi trecea vremea golind butoaie cu vin roşu sau scriind poezii prin speluncile

unde intra deghizat. Elpidio Graça, fost secretar al regelui, care nu mai suportase lâncezeala funcţiei şi ceruse să intre în rândul războinicilor, dovedindu-şi pe loc, sub ochii intrigaţi ai lui Afonso, siguranţa în mânuirea praştiei şi a pumnalului. Luis Viriato da Sousa, însinguratul care refuzase să-şi vadă familia din clipa când unul dintre nepoţi trecuse, din motive misterioase, la islam. Natanael Umberto, Inacio Villamarin, Tristao Terceiro, cei mai îndrăgiţi comandanţi din armata portugheză, pentru felul cum ştiau să se apropie de trupe, nedându-se înapoi de la nici o corvoadă şi neacceptând să fie trataţi altfel decât cel din urmă soldat. În total, zece luptători orgolioşi, ale căror isprăvi trecuseră de pe câmpul de luptă în poezii şi cântece. Ar fi trebuit să li se adauge un al unsprezecelea, numai că acesta, după cum îi era obiceiul, prefera să cineze în locuri ascunse şi într-o companie mai puţin încruntată, ştiind că regele nu avea să-l pedepsească altfel decât printr-o dojană între patru ochi.

— Prinţul Pedro nu ni se alătură, mărite? întrebă chiar atunci Vidigal.

— L-am trimis să asculte plângerile câtorva negustori buzunăriţi în Coimbra. E nevoie să-l deprind cu treburile stăpânirii. Oricum, mi-a spus că şi-a descoperit o nouă pasiune: împărţirea dreptăţii. Îl aştept să se-ntoarcă înainte de miezul nopţii.

Afonso nu dădea socoteală nimănui despre apucăturile augustului fiu, dar chiar şi aşa, cuvintele lui avură un uşor aer justificativ. Severino Morais observă cuta apărută pe fruntea regelui şi încercă să destindă atmosfera.

— Singura parte bună în invazia marinizilor e că ar putea să ne scape de Smintit. Castilia ar fi mult mai sănătoasă fără intrigile lui otrăvite.

— Măsoară-ți cuvintele, dom Severino, îl mustră Elpidio Graça, fin cunoscător al protocolului, ca unul care petrecuse ani buni în saloane și printre documente sigilate. E totuși fratele măritului.

Al șaptelea rege al Portugaliei – totodată al patrulea purtător al numelui Afonso – surâse acru.

— Avem aceeași mamă, Elpidio, atâta tot. Altă legătură nu există între noi și nici nu cred c-o să se-nfiripe vreodată. Cine i-a zis Smintitul a știut ce spune.

Luă o gură de vin, își șterse buzele cu un șervet și se aplecă spre Cristoval Ocayo, omul lui de încredere.

— Ia câți oameni ai nevoie și scoate-mi-l pe neisprăvit din pământ, din iarbă verde. Adu-l repede la castel. Dacă nu se poate altfel, n-ai decât să-l legi.

Ocayo își înclină ușor capul. N-avea rost să întrebe cine era neisprăvitul. Știa prea bine. Iar experiența anilor în care fusese nevoit să plece în căutarea lui prin birturi întunecoase, prin hambare povârnite și prin tractire unde trăsnea a rut îl învățase să nu piardă mai mult de două-trei ceasuri până în momentul dibuirii. Ocayo avea ochi pe fiecare stradă și urechi dincolo de fiecare zid.

2

Ridicat într-un cot, cu pletele desfăcute din coada de cal în care erau prinse peste zi, prinţul Pedro admira carnaţia îmbietoare a ultimei cuceriri. Lângă el, întinsă într-o poziţie de abandon molatic şi răsuflând uşor, cu sânii la vedere şi o mână trecută leneş peste ochi, Fabiana nu mai avea nimic din aerul de vivandieră nerăbdătoare cu care îşi primea de obicei clienţii. Visa, fără îndoială, căci buzele apăsate o noapte întreagă de sărutările lui Pedro i se arcuiau uneori în bănuiala unui surâs. Fabiana avea treizeci de ani, cu zece mai mulţi decât prinţul, iar ceea ce nu apucase să facă între aşternuturi nu merita pomenit. Era o muieruşcă de ispravă, care ţinea un han la trei leghe de Óbidos şi înţelegea să-şi trăiască fiecare zi din viaţă ca şi cum ar fi fost cea de pe urmă. Nu-şi drămuia farmecele şi nu întreba de rangul musafirului. Îi plăcea să se supună toanelor oricui îşi croia drum între pulpele ei arămii, dorindu-şi doar să nu pută a hoit, să nu se blegească de prea multă poftă după un sfert de ceas şi s-o ţină trează până la prima geană de soare. O stârneau vorbele murdare, se proptea cu umerii în cearşaf şi picioarele în tavan, se lăsa încălecată, se prindea singură de sfârcuri, îşi muşca buzele până la sângerare şi pândea ca

o tigroaică hămesită semnul de-a îngenunchea şi de a măsura cu buzele bărbăţia celui venit s-o bucure. Avea ochi indigo, gură iubăreaţă, şolduri pline şi un piept de doică africană. După fiecare zbenguială zdravănă adormea pe loc, iar când se trezea era gata s-o ia de la capăt.

O bătaie în uşa camerei strâmte de la primul cat al hanului îl smulse pe prinţ din contemplare. Pedro se ridică din pat gol puşcă şi deschise uşa pe jumătate. Îşi miji ochii, îl recunoscu pe cel care ciocănise şi pufni în râs.

— Ce e, dom Cristoval? Te-a trimis după mine? Ce mai vrea?

Ocayo făcu o reverenţă stingheră şi vru să se dea înapoi cu un pas, dar Pedro îl prinse de mânecă şi-l trase înăuntru. Omul de încredere al regelui Afonso nu se împotrivi şi nici nu se arătă mirat de goliciunea indiferentă a Fabianei, care îşi continua somnul fără griji, ca o mâţă încolăcită în faţa focului. Ştiind că prinţul trecea repede de la calm la furie, se abţinu să se strâmbe din cauza mirosului greu din încăpere.

— Ia priveşte aici, *senhor*, spuse Pedro. Când ai văzut ultima oară aşa ceva? La Montemor-o-Velho, singurele femei, în afară de mama, sunt cele din poezioarele lui Morais. Fii sincer, ai renunţa la asemenea bucăţică pentru bezna de afară? Sau pentru sfatul războinicilor?

Cristoval Ocayo îşi lăsă privirea să stăruie pe trupul plin şi bronzat al Fabianei. Acasă îl aştepta o hoaşcă pe care ajungea s-o pui noaptea pe putină şi aveai varza acră a doua zi dimineaţa. Dar misia era misie.

— Alteţă, trebuie să mergem repede la castel. Oamenii mei ne aşteaptă jos.

Prinţul se îmbrăcă pe îndelete, neluând în seamă sugestia grabei şi bombându-şi fundul obraznic în faţa lui Ocayo, parcă pentru a-i spori stânjeneala.

— Tot nu mi-ai spus ce vrea tata.

— Măritul are să-ţi dea veşti din Castilia.

— Aha. L-au prins marinizii pe unchiul meu vitreg şi i-au venit de hac? Pentru atâta lucru n-avea rost să te pună pe drumuri. Smintitului trebuia să i se-nfunde odată şi-odată.

— Infanta Constancia porneşte mâine spre noi cu alai. Trebuie să fii gata s-o întâmpini.

Pedro simţi cum i se suie sângele la cap. Îl prinse pe Ocayo de guler şi-l trase lângă el.

— La douăzeci de ani pot să-mi aleg şi singur femeile, *senhor*, nu crezi?

Trei minute după aceea, păzit de Cristoval Ocayo şi de gărzile sale, fiul regelui Afonso străpungea totuşi noaptea şi se îndrepta spre Montemor-o-Velho, cu gândul încă la nurii focoasei Fabiana şi pipăind cu privirea catifeaua întunericului, pe când alături, la câţiva paşi, clipocitul râului Mondego se auzea ca un îndemn la nesupunere. În fond, Ocayo n-avea nici o vină. Nu el trebuia convins sau înduplecat, ci regele. Tatăl lui. Iar asta avea să fie la fel de anevoios ca despicatul unei săgeţi cu o alta. Pedro clătină din cap şi, fără să-l observe ceilalţi, scoase din sân o buclă din părul brun al hangiţei, tăiată la puţină vreme după ce femeia adormise, mulţumită şi mândră că soarta îi făcuse hatârul unei felaţii princiare. Mirosi bucla, parcă pentru a păstra cât mai mult amintirea acelor ore de extaz sălbatic, şi o vârî la loc nevăzut de nimeni.

Alaiul plecase de cinci ceasuri din Peñafiel şi Constancia obosise deja peste măsură. Avea şaptesprezece ani, dar se simţea de patruzeci. Anemia descoperită întâmplător de medicul adus de tatăl ei, don Juan Manuel „El Escritor", la moşie într-o după-amiază de septembrie şi scurta căsnicie cu bivolul impotent care răspundea la numele de Alfonso al Castiliei o şubreziseră şi-i tăiaseră cheful de viaţă. În trăsura care o ducea acum spre Coimbra, capul îi alunecă uşor într-o parte, lipindu-se de clavicula domnişoarei de companie. Inès de Castro, care şedea alături, îşi coborî privirea spre figura suptă a Constanciei şi îşi înăbuşi un oftat. Îi era milă de prietena ei, însă de ea însăşi i se rupea inima. Nu s-ar fi dus pentru nimic în lume la Coimbra, departe de conacul în care crescuse, nevoită să trăiască printre străini şi să-şi petreacă zilele alături de făptura asta tristă, plăpândă şi bolnăvicioasă. Numai că părintele ei, don Pedro Fernández, un nobil galiţian pentru care căsătoriile din interes erau chezăşia unei politici externe fără fisuri, fusese de neînduplecat. Nici măcar lacrimile soţiei sale, blânda Aldonça Soares de Valladares, nu izbutiseră să-l clintească.

— Pentru noi e un favor, iar pentru Inesita o onoare s-o însoţească pe viitoarea regină a Portugaliei, spusese el cu glasul bubuitor cu care vârâse groaza în musulmani în bătălia de la El Salto. Gândeşte-te ce înseamnă asta. Unde mai pui că o să-şi poată găsi şi ea un soţ mai de Doamne-ajută. Am auzit că portughezii sunt mojici şi împuţiţi, dar buni la pat. Oricum, nu seamănă cu molâii ăştia din Castilia.

Inès era cu doi ani mai mică decât Constancia, alături de care copilărise la curtea semiorientală a acesteia din urmă, sub oblăduirea lui „El Escritor", un văduv de patruzeci şi cinci de ani pe care moartea soţiei păruse mai degrabă să-l elibereze decât să-l copleşească. Don Juan Manuel se bucura de reputaţia unui prozator talentat şi a unui crai inepuizabil. La conacul din Peñafiel, se ocupase personal de buna creştere a Constanciei şi a lui Inès, pe care dimineaţa le învăţa să călărească, să vâneze şi chiar să se dueleze, pentru ca după-masa să le predea limba latină, precum şi noţiuni de drept, teologie şi istorie. Fiecare dintre cele două prietene reţinuse doar ce-o interesase din aceste lecţii. Constancia citea din Suetoniu, Plutarh şi Plaut, îi ştia pe toţi împăraţii Romei şi se adâncea în controverse scolastice în compania învăţaţilor găzduiţi din când în când la conacul lui don Juan Manuel. Inès, în schimb, se pricepea să încalece, să tragă cu arcul şi să mânuiască spada. Una avea o paloare neobişnuită la o asemenea vârstă, cealaltă ar fi putut trăi o săptămână fără somn. Una era brunetă, fragilă şi roasă în permanenţă de o mâhnire fără leac, cealaltă avea un păr blond, împletit în două cosiţe ca nişte cercei uriaşi, şi părea nerăbdătoare să descopere viaţa în toate tonurile şi culorile ei. Cine nu le cunoştea pe cele două fete şi le vedea pentru prima oară ar fi jurat că Inès era viitoarea soţie a prinţului Pedro, iar Constancia domnişoara ei de companie, adică o umbră umilă, impersonală şi fără vlagă.

— Într-o jumătate de ceas oprim, domniţelor, le anunţă călăreţul care se ţinea în dreptul trăsurii. Caii şi

măgarii trebuie să se odihnească. Poposim acasă la don Isidoro Moráles. O să fie bucuros să ne găzduiască.

Constancia se îndreptă cu o mişcare moale şi se uită afară, dar nu văzu mare lucru. Parcă şi vocea călăreţului venise de nicăieri.

— La Zamora când ajungem, Domingo? întrebă ea, nădăjduind că va fi auzită.

— Peste două zile, doña Constancia, răspunse garda călare. Rămânem o zi acolo, iar pe urmă pornim spre Salamanca, unde tragem la palatul lui don Sebastian Vinciguerra. De-acolo trecem la portughezi pe la Guarda şi după aceea ne îndreptăm spre Coimbra. Avem şase zile şi jumătate de mers.

— Măcar de-aş ajunge vie, murmură Constancia.

Călăreţul n-o auzi, dar Inès, care se afla alături, îi puse o mână pe umăr şi-o strânse uşor.

— Curaj, Titina. O scoatem noi la capăt, n-avea grijă. Ai trecut prin altele mai grele. Gândeşte-te c-o să pătrunzi într-o familie regească. Şi nu e numai asta. Am auzit că prinţul Pedro e tare îndrăgit de oameni.

— De o parte din ei, cu siguranţă, ricană Constancia, la ale cărei urechi ajunseseră destule vorbe despre îndeletnicirile noptatice ale prinţului.

Mergeau printr-un ţinut unde plictiseala se năştea repede şi avea viaţă lungă. Între Peñafiel şi Zamora erau puţine locuri în care să merite să te opreşti. Drumurile pe care copitele cailor stârneau un praf roşiatic se furişau printre dealuri sterpe, pe care se răzleţeau măslini cu crengile goale. Ici şi colo, bordeie încropite din te miri ce adăposteau copii scheletici şi murdari, cărora părinţii

nu mai ştiau cum să le amorţească foamea. Cele două tinere auziseră tot felul de poveşti care-ţi rupeau sufletul despre ţinutul prin care treceau, aşa că mulţumiră cerului că nu-l străbăteau ziua. Măcar aşa, cerneala beznei ţinea la distanţă necazurile şi grozăviile.

Inès de Castro se aşeză mai bine pe perna din trăsură şi tresări când ţipătul unei vietăţi găsite de prădător sparse liniştea colinei. Peste două zile avea să ajungă într-un altfel de ţinut, despre care până atunci buchisise anevoie dintr-o cărţulie scrisă de tatăl celei pe care o însoţea la Coimbra. Ridicându-şi din când în când ochii din carte, îşi imaginase frumuseţile Sanabriei, podurile ei de piatră peste care trecuseră atâtea armate biruitoare, păsăretul sălbatic din apropierea lacului Villafafila, lanţul munţilor Culebra, unde se spunea că trăiau cei mai mulţi lupi din Europa, potecile neştiute pe care se pierdeau tâlharii dornici să sosească nevăzuţi la Segóvia, León şi Ávila. Se gândea apoi la meandrele râului Duero şi la convoaiele de negustori care mergeau pe Via de la Plata, dornice să ajungă mai repede în piaţa mare din Zamora şi să înceapă obişnuita sărbătoare a tocmelii. Se bucura la gândul că avea să vadă aievea măcar o parte din lucrurile despre care citise, însă bucuria i se înjumătăţea de îndată ce-şi aducea aminte că rostul ei nu era de explorator, ci de domnişoară de companie. Iar asta însemna însoţirea Constanciei în toate locurile unde avea de gând să meargă. Înainte de plecarea alaiului din Peñafiel, când auzise ce idee îi venise fiicei sale, don Juan Manuel râsese în gura mare. Mâna lui, care aşternuse pe hârtie destule pagini iconoclaste sau deşucheate, se învârtise de câteva ori în jurul tâmplei

drepte, dându-le de înţeles celor care asistau întâmplător la discuţie că viitoarea infantă nu era în toate minţile. Bărbia Constanciei tremurase uşor, semn că jignirea părintească o duruse, dar tânăra rămăsese pe poziţie.

Inès aflase din gura prietenei sale că şederea în Zamora avea să fie de fapt prilejul unui lung şir de rugăciuni înălţate în bisericile din partea locului. Într-un amestec tulbure de credinţă şi superstiţie, Constancia simţea, într-un fel pe care nu se pricepea să-l explice nimănui, că această formă de smerenie bigotă avea să-i poarte noroc dacă nu în dragoste, barem în căsnicia pe care alţii o hotărâseră peste capul ei. Catedral de Zamora, splendoarea ridicată în douăzeci şi trei de ani, Iglesia de la Horta, Santa Maria la Nueva, Santiago de los Caballeros, San Pedro de la Nave, Alta Mayor, San Pedro şi San Ildefonso, San Claudio de Olivâres, Santiago El Burgo şi, în primul rând, San Juan de la Puerta, aşezământul cel mai impunător şi totodată simbolul Zamorei, erau treptele pe care Constancia îşi propusese să urce spre a se afla mai aproape de Dumnezeu şi spre a-i dobândi ocrotirea. Iar Inès trebuia să-i fie aproape, deşi, dacă ar fi întrebat-o cineva, cu totul altele ar fi fost locurile pe unde ar fi dorit să se preumble.

— La ce te gândeşti, Inesita?

Întrebarea Constanciei o luă prin surprindere pe Inès, care nu îndrăzni să spună adevărul.

— La cum o să-ţi stea pe tronul Portugaliei, alături de Pedro.

— Mai e până atunci. Din câte ştiu, regele Afonso are o sănătate de fier.

— Şi cei mai sănătoşi dintre noi se duc într-o bună zi în lumea drepţilor, Titina. Şi aşa cum ţi-am spus, oamenii şi-ar dori să-l aibă rege pe Pedro, rosti Inès, încercând să străpungă întunericul din jur cu privirea. S-au săturat de războaiele lui Afonso şi de biruri. Aud chiar că ar fi început cârtelile.

— În lumea asta, Inès, cârteala supusului se lecuieşte cu ştreangul, murmură Constancia. Cât despre iubirea gloatei, nu pun mare preţ pe ea. Ştiu o mulţime de oameni care admiră fără să priceapă şi invidiază fără să judece.

Inès îşi privi prietena cu un soi de complicitate cochetă.

— Parcă văd că peste o săptămână o să-mi spui cum ţi-a căzut cu tronc din clipa când ai dat cu ochii de el.

— Deocamdată tot ce ştiu despre Pedro e ce-am auzit de la alţii: că e uşuratic, iute la mânie şi crud. Îi place sângele mai mult ca vinul. Pune preţ pe frumuseţea trupului şi nu dă doi bani pe agerimea minţii. Cum ar spune tata, cu gustul lui pentru paradoxuri, e de-o superficialitate profundă.

Afonso al IV-lea se aşeză mai bine în jilţul ros la colţuri pe care şi-l trăsese lângă unul dintre geamurile zăbrelite ale încăperii de unde avea vederea cea mai bună spre valea râului Mondego. Nu putea să pună geană pe geană şi se hotărî să-şi facă de lucru până la întoarcerea lui Pedro. Aprinse o lumânare şi la lumina ei se uită pe câteva hârtii aşezate în ordine de Tiago Melendes, noul secretar personal. Era singurul om treaz de la Montemor-o-Velho la ora aceea în care noaptea îşi croia drum spre

zori. Şi bănuia că după discuţia cu Pedro somnul avea să-l prindă cu şi mai mare greutate.

Castelul regal era un loc neprimitor şi rece, dar un punct de observaţie fără cusur. De sus, dintre creneluri, se vedea la multe leghe depărtare, şi nimeni nu putea să urce fără ştiinţa celor de pe metereze. Înăuntru istoria Portugaliei era zugrăvită în tablouri sumbre, în care sângele curgea din belşug şi care fuseseră agăţate pe ziduri ca tot atâtea lecţii la vedere. Afonso cunoştea întâmplările petrecute în curtea sau sub zidurile castelului de parcă le-ar fi trăit cu adevărat. Aflase câţi oameni pieriseră cînd se construise fortăreaţa şi cum fusese ea cucerită de asturieni în secolul al nouălea. Citise în cronici cum se înroşise Mondego de sângele asturienilor ucişi o sută de ani mai târziu, la marea invazie maură. Ştia cât de mult se schimbase Montemor-o-Velho din porunca lui Ben Al-Fagi, care făcuse din el cetatea cea mai mândră din ţinut. Ţinea minte că în 1064 Fernando *O Magno*, regele Castiliei şi Leónului, îl smulsese din mâinile maurilor, pentru ca în veacul următor magnificul Afonso Henriques, nepieritoare fie-i amintirea şi netulburată odihna, să-l reclădească aproape din temelii şi să facă din Coimbra capitala regatului.

Uşa iatacului regal se deschise pe nepusă masă. Nici măcar regina Beatriz, cu care Afonso era căsătorit de treizeci de ani, nu-şi îngăduia să intre fără să bată. Singurul care nesocotea obiceiul – iar acum cu atât mai mult, dată fiind ora neobişnuită – era prinţul Pedro. Tânărul dădu buzna fără să-i pese de privirea glacială a regelui şi se opri la o palmă de el.

— Ce-i comedia asta, tată? Ai de gând să-l asmuți pe Ocayo de fiecare dată când ies de sub aripa ta?

Afonso își înfrână dorința de-a încinge obrajii prințului cu două palme grele. Hotărî să se poarte cu blândețe, își puse mâinile pe umerii lui Pedro și se căzni să joace rolul de monarh căruia istoria și mersul lucrurilor nu-i dădeau de ales.

— Știi bine de ce te-am chemat, Pedro. În țară și-n afara ei se petrec tot felul de netrebnicii. Lisabona fierbe, țăranii au prins să se răscoale, Castilia ne privește cu ochi răi, marinizii își fac de cap. Aș fi vrut să stau pe margine și să mă uit, dar n-am cum. Am semnat niște tratate, trebuie să le respect. Dacă Alfonso al Castiliei o să-mi ceară sprijin, o să fiu nevoit să i-l dau. Și după cum arată lucrurile, se prea poate ca peste nici trei luni să ne batem cu africanii lui Abu Hasan.

— Nu-mi vine să cred că m-ai chemat la ora asta...

— Ascultă-mă până la capăt, i-o tăie Afonso, cu o undă de asprime în glas. S-ar putea să mor în luptă. Nu mai am tăria de altădată, iar brațul drept mă chinuie de fiecare dată când ridic sabia. Nu vreau să-nchid ochii fără să te văd însurat. O să ajungi rege, Pedro, și-o să vezi atunci cât de mult contează pe cine ai alături pe tron. De aceea trebuie să ne gândim pe cine-ți alegem drept soție.

— Să ne gândim? Tu tot așa te-ai căsătorit cu mama? Ți-a ales-o cineva și ți-a adus-o la curte?

Regele simți că-l părăsește răbdarea. Pedro știa ca nimeni altul să-l scoată din sărite.

— Spre deosebire de tine, Pedro, eu am discernământ. Şi ştiu să despart poftele vremelnice de binele ţării. Am ştiut şi la tinereţe. Pe când la tine pot să mă aştept s-o duci la altar pe hangiţa la care mi te-a dibuit Ocayo. Sau pe oricare dintre farfuzele cu care-ţi pierzi nopţile. Poate că a venit vremea să afli că un regat nu se conduce sărind dintr-un aşternut într-altul şi făcând pe taurul de prăsilă. Ai trăit destul în risipă şi desfrâu.

Pedro se aşeză pe un colţ de masă şi începu să-şi bălăngăne un picior. Se gândi câteva secunde, iar apoi întrebă cu o ironie care nu-i scăpă regelui:

— Şi, mă rog, când începem să ne gândim?

Afonso îşi privi fiul fără o expresie anume, hotărât să nu-i dea satisfacţia enervării.

— Am făcut-o deja în locul tău, fiindcă aveai altele pe cap. Te-am scăpat de-o grijă. Peste şase zile o să ai ocazia să-ţi cunoşti viitoarea soţie. Am invitat-o aici.

— Dar...

— N-ai decât să bombăni, să te revolţi sau să mă condamni, Pedro. Un singur lucru să nu faci: să nu pleci de la castel peste şase zile. Ai grijă, nu e doar bunul nostru nume la mijloc, ci însăşi relaţia cu Castilia.

Pedro se ridică, măsură încăperea cu pasul şi îşi făcu de lucru cu un pumnal maur găsit pe o policioară. Îl cercetă îndelung, încercând să-şi vadă propria privire în lama lui încovoiată, îl ţinu în dreptul unei lumânări şi se întoarse spre tatăl lui cu o expresie de curiozitate ironică.

— Măcar am auzit de fata asta?

— E Constancia, fiica lui don Juan Manuel. „El Escritor“.

Prinţul izbi cu pumnul în masă, iar chipul lui se schimonosi din cauza furiei.

— Tată, nu poţi să mă-nsori c-o umbră. Din cauza canaliei ăleia de Alfonso, Constancia e un om bolnav. S-a săturat de viaţă când alţii abia încep să trăiască. Taică-său vrea iarăşi s-o dea ca pe-un balot de pânză. Zău dacă nu m-am săturat de chiverniselile voastre politice. N-ai cum să-mi faci una ca asta.

Afonso se întrebase şi el, în lungile ceasuri de chibzuinţă însingurată dintre pereţii de la Montemor-o-Velho, dacă făcea bine legându-şi băiatul de o tânără căreia regele Castiliei îi mânjise copilăria şi-i amărâse sufletul. Oftase şi ridicase din umeri. Nu vedea altă cale. Ultimul lucru de care avea nevoie, în condiţiile apropiatei ofensive marinide, era duşmănia castilienilor.

— Hotărârea e luată, Pedro. N-am încotro şi nu-ncerca să-mi faci viaţa grea. Te-nsori cu fiica lui don Juan Manuel şi gata. Nimic nu poate să stea mai presus de interesul Portugaliei. Dac-ai fi petrecut mai mult timp la curte şi mai puţin prin crâşme cu târfele, ai fi aflat şi tu lucrul ăsta. Vreau să fii un soţ bun şi să-mi aduci o droaie de nepoţi.

Cum era de aşteptat, discuţia celor doi se prefăcu în ceartă, fără ca vreunul dintre ei să bată în retragere. La ceasul când lumina pătrunse în încăperea cu geamuri zăbrelite, scăldând creştetele lui Afonso şi Pedro, regina Beatriz abia adormise, fără mare ajutor de la fiertura pregătită, ca în fiecare noapte, de medicul curţii. La

mare distanță de ei, pe drumul care lega Valladolidul de Zamora, Constancia de Peñafiel şi Inès de Castro ar fi vrut la rândul lor măcar să ațipească, dar hurducăturile trăsurii le ţineau treze. Fuseseră trimise într-un loc despre care auziseră prea puține lucruri frumoase, aşa că fiecare se bizuia pe cealaltă pentru încercările ce aveau să vină. Titina şi Inesita se cunoşteau de zece ani şi nu puteau şti că prietenia lor mai avea doar o lună de viaţă.

3

Lumina lui august cădea peste Lisabona ca o cascadă de miere. De zece zile orașul intrase sub tirania soarelui. Oamenii se prelingeau toropiți pe străzi, vânând colțul de umbră mai dihai ca pe sălbăticiunea cu blană de preț. Curajoșii se aruncau în apele lui Tejo ca să scape de pârjol, și nu puțini erau cei pe care fluviul și-i păstra pentru el. Pânzele corăbiilor care spintecau apa se uscaseră ca pergamentul ținut deasupra flăcării. O vară atât de secetoasă nu se mai văzuse tot secolul. Speriat de leșurile care împânzeau tot mai multe alei, episcopul Lisabonei hotărâse, cu o săptămână în urmă, să scoată din raclă moaștele Sfântului Vincent, ocrotitorul orașului, și să cheme populația să se prosterneze, cu nădejdea că în felul ăsta ploaia mult dorită va binevoi să cadă din ceruri. Din nefericire, stratagema lui nu găsise ecou, iar Lisabona rămăsese un cuptor uriaș, căruia nici noaptea nu izbutea să-i răcească pereții. Un harapnic sub a cărui plesnitură țâșnea sudoare în loc de sânge.

Dacă afară arșița te pocnea în creștet și-ți lipea cămașa pe trup, între pereții de la Santa Maria Maior se putea respira. Străvechea catedrală din Lisabona, ridicată din porunca lui Afonso Henriques în locul unei moschei

după cea de-a doua cruciadă, era gătită pentru ceremonie. Curtea portugheză şi oaspeţii din Castilia dobândiseră de mult obiceiul de-a privi un asemenea eveniment ca pe consfinţirea unui tratat. Cu toate acestea, solemnitatea prilejului îi făcea să fie atenţi la fiecare gest şi grijulii cu fiecare cuvânt. Între timp, Hernan de Hastings, strănepotul cruciatului Gilbert de Hastings, cel dintâi episcop al Lisabonei, se ruga în altar, dorindu-şi să facă orice altceva decât să lege destinul Constanciei de Peñafiel de cel al prinţului Pedro. Îi ajunseseră la urechi destule vorbe despre firea nesocotită a tânărului. Pe lângă asta, cu puţine zile mai devreme asistase din spatele unei coloane de piatră, nevăzut de nimeni, la un act primitiv de justiţie înfăptuit de Pedro cu o bucurie neomenească în priviri. Hernan de Hastings avea frică de Dumnezeu, dar în acelaşi timp groază de Afonso. Dacă i-ar fi spus că, după umila lui părere, urmaşul său era un detracat, şi-ar fi înălţat singur eşafodul.

Prinţul Pedro şi Constancia de Peñafiel pătrunseră pe intrarea principală de la Santa Maria Maior însoţiţi de un alai de optzeci de oameni. Imediat în spatele lor veneau Inès de Castro, domnişoara de companie a miresei, şi Umberto Vidigal, fiul mai mic al lui dom Jacinto, comandantul arcaşilor. Afară, în jurul catedralei, mulţimea se foia curioasă. Femeile tinere ale Lisabonei, dintre care Pedro apucase deja să cunoască în amănunţime o parte, o cercetau cu un amestec de milă şi aroganţă pe Constancia. Cu asemenea soţie, Pedro nu avea să petreacă mai mult de o noapte pe lună în patul conjugal. Pierdut în anonimatul mulţimii, Jesualdo Miñambres, poetul hâtru al

Portugaliei, îşi ascuţea pana, iar în minte îi prindeau deja contur primele strofe ale unei snoave cu tâlc. Miñambres văzuse destule la viaţa lui ca să nu dea frâu liber sentimentelor. Sigur, şi lui îi venea să râdă de nepotrivirea dintre Pedro şi Constancia, dar ştia că oamenii năpârcii ăleia de Cristoval Ocayo se furişaseră în inima gloatei şi abia aşteptau o vorbă necuviincioasă ca să-l pună pe autor la popreală şi apoi la cazne.

— Ia uită-te la ea, caldă ca zăpada şi frumoasă ca sipetul fără bani, se încumetă un negustor pântecos şi puhav, ducându-şi mâna la gură şi făcând-o să râdă pe roşcovana cu fustă înflorată de lângă el.

— Îţi lasă gura apă, dom Frasco, chicoti fata. Ai face moarte de om pentru o noapte-n patul ei.

— Mi-e poftă de ea cum mi-ar fi să înghit o bucată de săpun, gâlgâi negustorul. Săracul Pedro, după atâtea iepe nărăvaşe, trebuia să dea şi peste-o mârţoagă. Dar măcar ştie că n-o să-l arunce din şa.

Spre deosebire de Miñambres, pe oamenii simpli agenţii lui Ocayo nu-i speriau şi nu-i puteau face să-şi pună lacăt la gură. Discuţiile ca aceasta se purtau cu zecile în mulţimea venită să-i vadă pe Constancia şi Pedro. Bărbaţii se dedau glumelor deşucheate, femeile cântăreau din priviri şi rosteau sentinţe care ar fi făcut-o pe Constancia de Peñafiel să-şi dorească şi mai aprig să se răsucească pe călcâie şi să se-ntoarcă în biblioteca lui don Juan Manuel, printre tratate de patristică şi poveşti cu prinţi şi zâne. Oamenii glumeau indiferent şi fără răutate. Aşa le era felul şi n-aveau chef să-şi schimbe tabieturile doar fiindcă nişte înţelepţi cu mai multă

minte decât aveau nevoie băteau apa-n piuă despre interesul național, binele comun și nevoia unor relații cumsecade cu Castilia.

Imediat după ce alaiul opri în fața altarului, Pedro se uită preț de o clipă la fruntea brobonită de sudoare a Constanciei și scoase din sân o batistă pe care i-o întinse fără vorbe. Cât timp Constancia își șterse transpirația de pe față, prințul întoarse capul și mai mult, iar privirea i se opri asupra lui Inès de Castro. Se așteptase ca tânăra să roșească, să-și piardă cumpătul și să-și plece ochii, așa cum se petrecea ori de câte ori atenția princiară se revărsa dintr-odată asupra unei codane. Spre mirarea lui, Inès îi înfruntă privirea și surâse cu o anume cochetărie insolentă. Unde altcineva ar fi văzut doar o formă de încălcare a etichetei, Pedro citi o invitație. *Sunt aici, aștept să mă descoperi și să mă cucerești.* Prințul își înclină ușor capul, parcă încuviințând o ispravă.

Ceremonia de la Santa Maria Maior durǎ aproape un ceas și jumătate, căci episcopul Hernan de Hastings avu grijă să nu lipsească nimic din atât de însemnata rânduială. Pe la jumătatea slujbei, Constancia păli, se clătină pe picioare și făcu un pas înapoi. Pedro o privi cu o batjocură care nu trecu neobservată și pesemne că ar fi lăsat-o să cadă, dacă domnișoara ei de companie n-ar fi avut prezența de spirit să intervină. Inès o sprijini cu întreg corpul pe Constancia și-i duse un săculeț cu săruri la nas. Afonso se încruntă în direcția fiului său, pe când regina Beatriz începu să-și facă vânt cu un evantai, de parcă ea ar fi fost la un pas de leșin, nu viitoarea noră.

— Mulțumesc, Inesita, șopti Constancia cu o voce pierită. E îngrozitor de cald.

— Te-a năpădit emoția, doamnă? susură pieziș Pedro. N-ar trebui. Aș înțelege să mă pierd eu, căci sunt la prima nuntă, pe când domnia ta...

Constancia de Peñafiel avu, din clipa aceea, certitudinea că mariajul cu Pedro nu avea să fie cu nimic mai izbutit decât cel cu Alfonso al Castiliei. O lume în care te măriți de două ori înainte de-a apuca să iubești o dată e o lume întoarsă cu susul în jos, își zise ea, refuzând să răspundă măgăriei lui Pedro. Se strădui să fie atentă la spusele episcopului Hernan de Hastings și se rugă bunului Dumnezeu s-o ajute să reziste până la sfârșitul slujbei fără să se prăbușească. Rămasă cu un pas în urma ei, Inès o ajută după puteri și, de câteva ori, îi șopti cuvinte de îmbărbătare, nevăzând interesul cu care o cerceta de la o vreme Umberto Vidigal, cavalerul de onoare al mirelui. În mintea ei se cuibărise pe nesimțite un gând pe care n-ar fi avut curaj să-l destăinuie nimănui și pe care o domnișoară de companie putea să-l nutrească doar dacă i se urâse cu binele. Prințul Pedro era trufaș, nestăpânit și rău din fire, dar... îi plăcea. Îi plăcea mult.

Ca și cum i-ar fi citit gândurile, Pedro așteptă sfârșitul ceremoniei pentru a comite gestul care avea să lase asistența cu gura căscată. După solemnitățile mirosind a tămâie, alaiul ieși din Santa Maria Maior spre a se înfățișa mulțimii. Procesiunea era condusă de episcopul Hernan de Hastings, după care veneau mirii, urmați la mică distanță de domnișoara și de cavalerul de onoare. Până la sosirea în piața centrală, Pedro se uită de câteva

ori în spate și-i zâmbi lui Inès, parcă vrând să-i facă în ciudă Constanciei de Peñafiel, căreia îi ținea mâna stângă cu o vădită lipsă de chef. La început Inès nu avu nici o reacție, însă la al treilea surâs îi răspunse în același fel. Lângă ea, Umberto Vidigal înțelese că n-avea rost să-și folosească farmecele pe lângă galițiana blondă pe care pusese ochii fără să știe că avea deja un rival atât de însemnat. Privirea lui Pedro zăbovise asupra lui două clipe și trimisese un mesaj hipnotic: *Stai deoparte, e a mea*. Și ca să nu existe vreo îndoială, odată ajuns într-un loc de unde putea fi văzut de o bună parte a mulțimii strânse în piață, prințul se întoarse brusc în spate și, cu mâna strângând în continuare mâna soției legitime, depuse un sărut apăsat pe gâtul domnișoarei de onoare.

De data asta Inès se făcu stacojie, iar văpaia din obraji i se văzu și mai bine în contrast cu albul rochiei. În fața ei, Constancia de Peñafiel își pungi gura și își reprimă un suspin, hotărâtă să nu riposteze, prin vorbă sau gest, faptei provocatoare a lui Pedro. În schimb, din gloată se ridică un murmur punctat de niște chiote care-i atraseră atenția lui Afonso. Regele, care scăpase momentul de pomină, își plecă ușor urechea în care Cristoval Ocayo, aflat cu un pas în urma lui, îi relată susurat isprava. Ochii reci ai lui Afonso căutară privirea lui Pedro, iar când o găsiră, bătrânul suveran își dădu seama că dușmanii din propria familie erau uneori mai primejdioși decât cei cu care încrucișa spada pe câmpul de luptă. Prințul silit să se însoare tocmai alesese sfidarea în locul supușeniei și batjocura în locul respectului. Or, nu de puține ori sfidarea și batjocura cereau tribut de sânge. În Portugalia

şi, în general, pretutindeni unde tinerii infatuaţi jucau cartea răzvrătirii.

Afonso al IV-lea îşi făcuse obiceiul ca la fiecare eveniment de seamă din istoria Portugaliei – cum se anunţa şi nunta fiului său – să-i ierte pe o sută dintre nelegiuiţii care-şi aşteptau pedeapsa în temniţele din Lisabona, Guimăraes, Coimbra sau Leiria. Douăzeci şi cinci de prizonieri din fiecare puşcărie erau lăsaţi să plece în treaba lor, după ce băteau podeaua cu fruntea şi se rugau pentru sănătatea stăpânului. Regeasca îndurare se pogora de obicei asupra panglicarilor de trei parale, scandalagiilor care îşi căutau dreptatea în duel, felcerilor şarlatani, negustorilor escroci, iconoclaştilor care desenau cu cărbune pe zidurile bisericilor, profanatorilor de morminte şi târfelor măritate. Calpuzanii, cei alintaţi cu porecla *fanchonos*, adică fătălăii, hoţii la drumul mare, pedofilii, bandiţii, sodomiştii şi violatorii nu se bucurau de înţelegere şi rămâneau după gratii, tremurând de fiecare dată când îi auzeau pe tâmplari că meşteresc la scânduri în piaţa mare şi având o singură certitudine pe lume: aceea că nu aveau să moară de bătrâneţe.

Nevrând însă ca indulgenţa regală să treacă drept slăbiciune şi să îndemne la răzmeriţă, Afonso luase şi o a doua hotărâre – câtuşi de puţin populară. Graţierea unora dintre întemniţaţi era însoţită de grăbirea sorocului pentru alţii. Mai precis, pentru trădători, care erau executaţi după ce treceau prin câteva torturi fie scornite în Portugalia, fie împrumutate de la vechii greci, persani sau chinezi. Dacă trădătorul era soldat, supliciul se

desfăşura în faţa şi cu ajutorul trupelor. Condamnatul îmbrăcat cu o tunică din pânză de sac şi desculţ era adus înaintea oştenilor strânşi în câteva cercuri concentrice, dintre care primul era al arcaşilor. După ce heraldul curţii citea sentinţa, călăul se apropia de trădător, îi frângea pe rând degetele ambelor mâini, după care-i reteza fiecare mână din încheietură cu o veche sabie maură. Odată încheiată operaţiunea, gealatul se ocupa de picioarele victimei, pe care le tăia de deasupra gleznelor. Înainte de-a se retrage, bărbatul gol până la brâu şi cu o glugă roşie pe cap se apleca asupra condamnatului prăvălit în praf, îi deschidea gura şi, cu o mişcare bruscă, îi smulgea limba. Grămada de carne însângerată era apoi suită în ştreang şi devenea ţinta de antrenament a arcaşilor lui Jacinto Vidigal, care o împănau cu sute de săgeţi. Toţi comandanţii de oşti erau siliţi să asiste la execuţie, spre a-i lămuri apoi pe soldaţii pe care-i aveau sub comandă ce-i aştepta în cazul în care s-ar fi simţit colindaţi de ispita trădării.

Se întâmpla foarte rar ca Pedro să scape un supliciu. Răcnetele osândiţilor, scânteierile sabiei înainte de-a li se abate asupră şi vederea sângelui îl umpleau de o plăcere neîmpărtăşită de nici unul dintre apropiaţi. Dintre aceştia, unii chiar îl căinau şi se temeau ca nu cumva aplecarea sangvinară să fie semnul unei boli greu de lecuit. Prinţul avusese izbucniri de cruzime de mic copil. Eufemia, preabuna lui doică, se încumetase să-i mărturisească bucătăresei temerile care-o năpădiseră după ce-l văzuse pe Pedro urcat în cuibar şi sucind gâturile porumbeilor cu o plăcere nepământeană. „Ascultă-mă pe mine, Milagros, ţâncul ăsta îl are pe necuratul în el.

Să ne ferească Dumnezeu şi Fecioara Maria să ajungă vreodată rege. O să fie prăpădul de pe lume." Cât adevăr era în vorbele doicii Milagros nu mai apucase să vadă, căci la mai puţin de un an de la discuţia aceea tainică pe trup îi apăruseră nişte bube ciudate, care-i produceau mâncărimi şi usturimi greu de îndurat. Bucătăreasa se scărpinase cu furie, aproape să-şi rupă carnea de pe ea, încercase toate leacurile băbeşti pe care le ştia, iar când văzuse că nici unul nu putea s-o vindece plecase la un vraci din afara târgului, care se hrănea cu buruieni de pe malul lui Mondego, amesteca toată ziua în fierturi ce miroseau de-ţi întorceau stomacul pe dos şi se ungea de trei ori pe zi cu o alifie care, zice-se, ar fi ţinut departe toate bolile. De atunci n-o mai văzuse nimeni, şi chiar dacă Eufemia descoperise după vreo două săptămâni basmaua bucătăresei atârnând de crengile unui copac, se ferise să deschidă gura şi să-i anunţe pe oamenii lui Cristoval Ocayo.

La nici trei săptămâni după ce episcopul Hernan de Hastings îi uni în faţa lui Dumnezeu pe Constancia de Peñafiel şi Pedro, zvonuri neliniştitoare prinseră cheag la curtea Portugaliei. Cel mai insistent era că, sătul de soţia lui încă dinainte s-o cunoască, prinţul se apropia tot mai decis de domnişoara ei de companie. Iar zvonul nu era fără temei. Sosită în Portugalia pe post de confidentă şi mână dreaptă a prietenei sale, Inès de Castro devenise în scurtă vreme ţinta atenţiilor şi drăgălăşeniilor princiare. Rece şi caustic în faţa consoartei, Pedro se schimba ca prin farmec alături de galiţiana aceea cu plete blonde şi forme îmbietoare. Iar ceea ce păruse la început o toană

ca atâtea altele ajunsese să-i îngrijoreze nu doar pe părinţii prinţului, ci şi pe nobilii şi războinicii lusitani. Egas Baltazar Gervasio, marele amiral Calisto Peixe şi comandantul cavaleriei, Gaspar Diamantino Vermelho, se străduiră zadarnic să-i explice lui Pedro adevărata miză a căsniciei cu Constancia de Peñafiel. Dacă exista vreo însuşire pe care tânărul o moştenise de la Afonso al IV-lea, aceea era fără doar şi poate încăpăţânarea. Pedro îi asculta agasat, desena cu vârful cizmei prin praf şi la sfârşit le spunea să nu se-amestece unde nu le fierbea oala. Nici privirile lor înciudate, nici sfaturile şoptite de fostul secretar regal Elpidio Graça nu aveau vreun efect. După ani de aventuri trecătoare, Pedro o găsise în fine pe cea a cărei prezenţă îl înveselea şi a cărei absenţă i se părea chinuitoare. Aleasa. O dresoare calină, misterioasă, capabilă să-l îmblânzească. O prinţesă fără titluri şi moşii, dar cu o nesfârşită bucurie a vieţii. O vrăjitoare gata să-l subjuge din două vorbe şi-un gest. Marcelino Olmeta, prietenul din copilărie alături de care Pedro învăţase să pună capcane în pădure şi să treacă râul Mondego înot, râsese pişicher şi îşi turnase vin la auzul mărturisirii.

— Cupidon s-a furişat printre arcaşii lui Vidigal şi te-a săgetat cum numai el ştie. Marele crai al Portugaliei iubeşte. Nu pe cine a decis curtea, dar iubeşte. Ehe, Pedro, ţii minte când îţi spuneam că fiecare om îşi găseşte jumătatea? Râdeai de mine. Poftim. Sigur, jumătatea ta nu-i aceeaşi cu jumătatea pe care ţi-a sortit-o măritul, dar tot merită să bem pentru asta. Bun venit în rândul oamenilor.

— E o minune a lui Dumnezeu, Lino. Când am dat cu ochii de ea, înainte de nuntă, am înţeles că până

atunci nu trăisem. Dacă trec trei ceasuri şi n-o văd, simt că mă apucă năbădăile. Dacă nu-i aud vocea, mă dor urechile. Trebuie s-o simt mereu lângă mine. Trebuie s-o văd, s-o iau în braţe, să fiu sigur că nu-i un abur care înşală mintea şi amorţeşte simţurile.

De câte ori vorbea despre Inès de Castro, Pedro se schimba. Cine ar fi poposit atunci la curtea Portugaliei n-ar fi putut crede că dementul aţâţat de sângele condamnaţilor şi amorezul gata să sărute urmele paşilor lui Inès erau unul şi acelaşi. Transformarea lui îl mirase la fel de mult pe Àlvaro Pérez de Castro, fratele mai mare al galiţienei, care ajunsese la Coimbra la câteva zile după sora lui, însoţit de mezinul Jaime şi de câţiva spadasini tocmiţi să-i apere de atacurile la drumul mare ale banditilor. Lui Alvaro nu-i plăcea de Pedro, iar când aflase de avansurile pe care i le făcea lui Inès fusese cât pe-aci să scoată sabia. Însă pe urmă se gândise mai bine şi îşi dăduse seama că iubirea lor i-ar fi putut fi de folos. *Într-o lume în care aliatul de azi e duşmanul de mâine, trebuie să profiţi de fiecare prilej*, îi şoptise cândva instructorul de scrimă. Şi mare dreptate avusese.

Singură în capela ale cărei ziduri o fereau de arşiţă, Inès se uită la Cristul răstignit, îngenunche şi îşi făcu cruce. Era singură şi deocamdată îşi terminase îndatoririle. După vizita doctorului Valerio Funchal, Constancia le dăduse liber slujnicelor şi se întinsese în pat, cum făcea în fiecare după-amiază. Se simţea din ce în ce mai vlăguită, ameţea din te miri ce, iar paloarea nesănătoasă nu voia să-i dispară de pe chip. Medicul îi pregătise o băutură

întremătoare, dar rezultatele se lăsau aşteptate. Constancia se veştejea văzând cu ochii, ca o floare la care nu ajunge nici ploaia, nici stropitoarea grădinarului. Inès intrase în capela de la Montemor-o-Velho să se roage pentru sănătatea ei, dar şi să caute milostenia divină pentru propriile greşeli. I-ar fi fost cu neputinţă să vorbească în faţa unui preot. Aşa însă, îngenuncheată în faţa celui care pătimise pentru toţi, simţi că vocea ei avea să ajungă unde trebuia.

— Doamne Isuse Cristoase, ajut-o pe Titina să treacă de toate încercările. Ţine-o în viaţă, fă-o să se întremeze şi dăruieşte-i un băiat sănătos. Veghează asupra ei şi ocroteşte-i zilele. Redă-i culoarea în obraji, învaţ-o să se bucure de micile minuni ale vieţii. Păzeşte-o tu, căci singură nu se poate păzi în colivia cu nebuni în care a fost împinsă fără s-o întrebe cineva dacă-i place. Iar pe mine iartă-mă fiindcă nu pot porunci inimii, sau pedepseşte-mă de crezi că fac un păcat prea mare. Dar dacă lucrurile pe care ne e dat să le trăim ne sunt hărăzite de sus, atunci şi dragostea mea pentru Pedro tot acolo a fost hotărâtă. Aşa mi-a fost scris. Să-l iubesc de când l-am văzut şi să nu-i rezist, oricâte sfaturi mi-ar da vocea raţiunii. Să-l visez în fiecare noapte şi să-l chem în fiecare zi fără să deschid gura. Poate omul să oprească mersul norilor, zborul vulturului sau revărsarea cascadei? Fireşte că nu. Dar asta înseamnă că nu e-n stare să comande nici iubirii. Eu, cel puţin, nu pot. Şi chiar dacă aş putea, nu cred că aş vrea s-o fac. Prea multe silnicii are viaţa asta ca să dai cu piciorul cristalelor de fericire. Chiar dacă le plăteşti cu lacrimi, cu suferinţă şi poate – cine ştie? – cu viaţa.

4

Zece ani pot închide oricâte răni, dar nu știu să șteargă nici o amintire. Timpul scurs de la masacrul din Teba nu domolise dorința arabilor de-a înfige Granada ca pe un ghimpe islamic în inima Iberiei. Atunci, într-un miez de august cald ca un pântec de mamă, maurii lui Mahomed al IV-lea pieriseră pe capete sub zidurile lui Castillo de la Estrella, în trâmbe de praf și valuri de sânge. Măcelul andaluz purtase iscălitura câtorva dintre cei mai destoinici comandanți ai acelor vremuri – cu toții, cavaleri strânși de Robert Bruce al Scoției pentru a-i da o mână de ajutor lui Alfonso al XI-lea al Castiliei. Cine pune urechea pe pământul Tebei iberice are și azi impresia că tropotesc spre el oștile castilienilor, dar și trupele conduse de Sir James Douglas și vitejii lui: Sir Simon Lockhart of Lee, Sir Alan Cathcart, Sir William of Keith, precum și cele două perechi de frați războinici: de o parte Sir John și Sir William of St. Clair, de cealaltă Sir Robert și Sir Walter Logan.

Exista pe atunci în Spania o vorbă care spunea că dacă nu te mulțumești cu un dezastru te poți pricopsi cu o catastrofă. Iusuf Întâiul, noul sultan al Granadei, dobândi privilegiul de-a iscodi adevărul acestei spuse la zece ani

şi două luni după eşecul suferit de înaintaşul său, Mahomed al IV-lea, la Castillo de la Estrella. Tânărul conducător nasrid, care abia împlinise douăzeci şi doi de ani, ceru sprijinul omologului său pe pământ african, Abu Hasan al Marocului, într-o ultimă şi disperată încercare de-a păstra independenţa Granadei. Abu Hasan adună un puhoi de soldaţi marinizi şi, într-o toamnă posomorâtă ca un pustnic ocolit de viziuni, trecu prin strâmtoarea Gibraltar, poposi lângă Tarifa, aşeză tabăra şi se pregăti de bătălie. Oştile castiliene ale lui Alfonso al XI-lea, întărite cu trei regimente de mercenari din Aragón, aşteptau sprijinul promis de portughezi pentru a declanşa atacul. Iar sprijinul veni sub forma a o mie cinci sute de călăreţi, patru sute de arcaşi şi cinci mii de pedeştri conduşi de însuşi Afonso al IV-lea. Petrecut cu lacrimi de Beatriz şi ovaţionat de supuşi, suveranul portughez plecă din regat după ce încredinţă tronul prinţului Pedro, care avea să fie asistat în îndeplinirea augustelor îndatoriri de Cristoval Ocayo, sfetnicul de taină al lui Afonso. Doi oameni despre care întreaga Portugalie ştia că se urau erau puşi astfel în situaţia de a-şi suspenda sentimentele şi de-a conduce împreună o naţie niciodată recunoscută pentru stabilitate.

— Judecă drept şi nu te lăsa păcălit de strai sau vorbă, îşi sfătui Afonso fiul înainte să plece. Aminteşte-i lui Ocayo să-şi zorească oamenii pentru strânsul dărilor la timp. Ai grijă de Constancia şi de regat. Deocamdată Castilia ne e prietenă fiindcă are nevoie de noi, dar îi stă în obicei să ne-ntoarcă spatele. A mai făcut-o.

— Acum nu mai poate, răspunse Pedro. Doar de asta m-am însurat cu surcica din Peñafiel, pentru ca nimeni să nu poată destrăma legătura dintre Portugalia şi Castilia, nu?

Afonso nu avea chef de obrăzniciile prinţului, dar se simţi obligat să pună lucrurile la punct.

— Faci nişte prostii cât tine de mari, Pedro. Parcă n-ai fi băiatul meu. Am crezut că scandalul de la nuntă, când ai pupat-o pe fâţa aia blondă cu toată lumea de faţă, a fost doar felul tău de a-mi plăti o poliţă. Dar aflu că-i faci ochi dulci în continuare.

Pedro dădu să-şi întrerupă tatăl, însă fără succes. Afonso nu ştia dacă avea să se întoarcă viu de la Rio Salado, aşa că voia să-i deschidă ochii nesăbuitului său copil măcar în ceasul al doisprezecelea.

— Şi Constancia, şi cealaltă vin din Castilia. Galiţiana s-a născut în altă parte, dar tot în Castilia a trăit până acum. Nobilii de acolo sunt şi-aşa împărţiţi şi se ceartă între ei ca chiorii. Manuel de Peñafiel face parte dintr-o tabără, Pedro Fernández de Castro din alta. Chiar dacă fiicele sunt prietene, taţii lor se au ca pisica şi şoarecele. Ei bine, eu mă chinui să mi-l apropii pe don Manuel, care are o influenţă enormă în regat, chiar şi în tabăra cealaltă, iar tu îţi baţi joc de fata lui. Şi nu oricum, ci înşelând-o cu prietena ei cea mai bună, care se întâmplă să-i fie şi domnişoară de companie. Ţi se pare că meriţi laude pentru isteţime?

În faţa tatălui său, prinţul îşi pierdea o bună parte din trufia nepăsătoare pe care-o arăta în compania celorlalţi. Prezenţa lui Afonso impunea veneraţie supuşilor şi respect

familiei. Regina Beatriz era singura din regat care, după treizeci de ani petrecuți alături de el, mai găsea puterea să-l iubească. Prin urmare, Pedro se mulțumi să tacă şi să asculte mai departe augustele dojeni.

— Te-ai gândit că fetişcana asta după care umbli ca apucatul are doi frați care sunt la cuțite cu don Manuel? Te-ai gândit că te vrăjeşte pe nesimțite şi-ți toarnă iute un copil? Ce faci atunci? Dar eu? Cum îmi respect alianțele când propria familie îmi pune bețe-n roate? Cum mă mai uit în ochii lui don Manuel?

Pedro socoti că venise momentul sincerității, aşa că îşi privi tatăl în ochi şi-i declară cu o voce albă:

— Dar o iubesc.

Afonso izbi cu pumnul în masă, cât pe-aci s-o dărâme.

— Numai oamenii liberi iubesc, Pedro! Bagă bine la cap, oamenii liberi. Fără coroană pe cap şi sceptru în mână. Măcelarul, artistul, fierarul, groparul şi hangiul. Ăştia pot să iubească până la sfârşitul lumii, fiindcă dragostea lor nu încurcă pe nimeni. Pe când noi, băiete, noi nu suntem liberi. Suntem regi, prinți, conducători de oşti şi de regate. Libertatea noastră e o iluzie. O himeră! Un vis din care te trezeşti cu gura cleioasă, cu gust amar şi cu dureri de cap. Noi iubim sabia, harta şi pe aliatul cel mai convenabil. Atât. O să fim cu adevărat liberi abia după ce-o să ni se trântească o lespede de piatră peste leşuri.

Ultimele cuvinte aduseră o umbră pe chipul nici aşa foarte vesel al regelui. Preț de câteva clipe, Afonso al IV-lea păru mult mai bătrân decât era de fapt. Cine l-ar fi văzut atunci ar fi zis că stătea în fața unui octogenar

ros de boală şi surpat de grija codrului de pâine, nicidecum a unui bărbat care abia împlinise patruzeci şi nouă de ani şi jupânea peste o ţară. Îşi privi fiul şi, fără să-şi dea seama din ce cauză, citi în ochii lui negri un mesaj în care se amestecau irosirea, suferinţa şi sângele. Când ieşi în curte ca să urce în şa şi să dea semnalul de plecare, Afonso simţi că la întoarcere aveau să-l aştepte lucruri urâte. Oricât de convingător ar fi fost Ocayo, nimeni din regat nu putea să-l domine pe Pedro aşa cum o făcea tatăl său. Apoi gândurile i se îndreptară asupra bătăliei care stătea să înceapă la Rio Salado, unde-i aşteptau hoardele lui Abu Hasan şi mercenarii lui Iusuf Întâiul. Se uită la tinerii comandanţi aliniaţi pe două coloane, observă chipul rumen al lui Gaspar Diamantino Vermelho şi se strădui să-şi înăbuşe un oftat. În clipa când ridică mâna dreaptă ascunsă în mănuşa de zale, Afonso al IV-lea al Portugaliei avu sentimentul că ordonă plecarea la o întâlnire cu moartea. Iar dintr-un ungher al minţii sale ieşiră la iveală nişte vorbe pe care confesorul lui, eruditul Alberto Duvergel, i le spusese demult, într-o discuţie purtată în capela de la Montemor-o-Velho: „Moartea e singura taină care ţi se desluşeşte mai devreme decât ţi-ai dori."

De obicei Afonso judeca bine, însă de data asta se înşela. În regat mai exista cineva în faţa căruia Pedro cel aprig se făcea mieluşel. Acel cineva stătea întins chiar acum pe spate lângă Pedro, în iarba înaltă de pe malul lui Mondego, la nici două leghe de castel, şi privea cerul cu mâna dreaptă la ochi. Inès de Castro purta pe chip

prospeţimea unei flori înviorate de o furtună văratică şi zâmbetul complice al unui pungaş de iarmaroc. Mâna ei stângă mângâia cu gesturi moi părul negru al prinţului, coborându-i agale pe obrazul ţepos şi pe bărbia ascuţită. S-ar fi aşteptat ca după prima întâlnire de dragoste cu Pedro să se simtă sfâşiată de remuşcări şi de ruşine. S-ar fi aşteptat ca visele să-i fie bântuite de stafia ostenită a Constanciei şi de sfredelul ochilor lui Cristoval Ocayo. Dar sentimentele care puseseră stăpânire pe ea fuseseră cu totul altele. Inès n-ar fi crezut că avea să trăiască atât de repede clipa când despărţirea de un bărbat îi producea un gol atât de mare în suflet, încât ar fi ·putut să jure că o mână nevăzută îi sfredelise pieptul şi-i furase inima din cuşcă. Urmări cu privirea zborul unei coţofene şi se trezi murmurând ceea ce până atunci doar gândise:

— Când pleci, mă simt de parcă mi-ar fi smuls cineva inima. Rămâne un gol însângerat. Un loc unde nu mai poate să crească nimic. Un pustiu pe care nici soarele suit pe boltă nu poate să-l lumineze.

Se întoarse spre Pedro, aşteptându-se să-i vadă buzele curbate de ironia surâsului. Prinţul ţinea pe umeri povara întregii ţări, cel puţin până i se întorcea tatăl din luptă, şi n-avea vreme de pierdut cu văicăreli muiereşti. Pe lângă asta, Inès aflase de la mai multe fete care veniseră cu treabă la castel că pentru Pedro iubirea era un capriciu şi nimic mai mult. De unde ştiau? N-avea importanţă. Oricum, se dusese vestea în tot regatul despre ştrengăriile lui nocturne. Şi despre firea lui uşuratică. Tocmai de aceea, cuvintele lui o puseră pe gânduri.

— Vreau să-mi arăți cum faci flacăra să nu se stingă niciodată. Învață-mă și-o să vezi dacă sunt sau nu un elev bun.

— Pentru asta trebuie să fii pregătit să te arzi de multe ori, îi spuse Inès cu un glas moale. Sunt lecții care lasă urme, dragul meu.

Pedro o răsturnă sub el în iarbă și-i gâdilă gâtul cu un fir ținut între dinți. Pe urmă o sărută simplu, parcă punându-și pecetea pe un document prețios.

— Mi-am dat seama. Și nu numai eu.

Deși ar fi vrut să n-o facă, Inès roși. Înțelese imediat că semnele cu care își crestase iubirea pe trupul lui Pedro cu câteva zile în urmă fuseseră citite și de ochii verzi ai Constanciei. Prietene de nedespărțit până nu demult, cele două spanioloaice se fereau de la o vreme să stea împreună mai mult decât era nevoie. Inès chiar îi ceruse Constanciei să-și aleagă altă domnișoară de companie, dar degeaba. Infanta o privise cu o mâhnire bolnăvicioasă și clătinase din cap. „Și-așa au început clevetelile prin târg. M-ai făcut de râs, dar trebuie să păstrăm aparențele."

Pedro și Inès nu erau împreună de multă vreme, dar cine i-ar fi văzut ar fi jurat că dragostea lor era veche ca vinul de ospăț. Atâta doar că nu-i vedea nimeni. Fie ziua în amiaza mare, fie în toiul nopții, întâlnirile lor se petreceau în taină și fără martori. Pe rând, Cristoval Ocayo și Constancia încercaseră să le trimită oameni pe urme, însă de fiecare dată Pedro avusese grijă să rămână singur cu Inès. Pe iscoada lui Ocayo o spintecase cu o fulgerare a sabiei care-i vărsase mațele pe pământ, pe a infantei o trimisese înapoi la stăpână după ce-i smulsese

limba şi-o aruncase lupului sur care apărea ca din pământ şi-i păzea la fiecare ieşire din castel. Inès asistase la cele două grozăvii cu un soi de aţâţare sălbatică. Altcineva s-ar fi făcut mic de spaimă, pe când ea se trezise inundată de pofta de-a însoţi jertfele pe altarul iubirii cu un balet neruşinat, cu o înfruptare lacomă din comorile trupului princiar, ascunsă de unduirea liniştită a ierbii.

Nu după mult timp, aceia dintre curtenii lui Afonso care nu plecaseră cu el la Rio Salado începură să bombăne îngrijoraţi. Aveau mai multe motive de nemulţumire şi nici măcar ei nu se puteau hotărî care era mai însemnat. Pe de o parte, Pedro nu se ocupa aproape deloc de treburile ţării, lăsând totul în seama lui Ocayo. Pe de alta, indiferenţa lui conjugală învolburase deja relaţiile Portugaliei cu Castilia. Don Manuel, tatăl infantei Constancia, află de rătăcirile augustului său ginere şi îşi ieşi din fire. Îi trimise vorbă lui don Pedro Fernández de Castro, tatăl lui Inès, despre cele întâmplate şi-l sfătui să-şi recheme grabnic fiica în ţară. Aldonça Soares de Valladares, soţia lui don Pedro, petrecu două zile în rugăciune, implorându-l pe Cel de Sus nu să ierte păcatele nevrednicei sale fete, ci să n-o sortească pe ea însăşi iadului pentru ceea ce avea să facă. Pe urmă se furişă în şura din spatele casei şi îşi puse laţul de gât, socotind chiar şi în ultimele sale clipe că singurele lucruri care nu-i prisosiseră în viaţă fuseseră lacrimile, mustrările şi nopţile nedormite. Un argat o găsi atârnând la capătul funiei şi-i dădu vestea lui don Pedro, convins că acestea aveau să fie ultimele sale vorbe înainte ca sabia fostului militar să-i zboare capul de pe umeri, căci asta era soarta celor care aduceau

veşti rele. În faţa cumplitului adevăr, don Pedro nu avu putere să mai ridice braţul asupra argatului. Însă câteva ore mai târziu, când bezna se înstăpâni asupra moşiei, îşi jură să răzbune moartea Aldonçei şi să-l privească în ochi pe Pedro al Portugaliei când avea să-şi dea duhul sub lama pumnalului său de Toledo.

Nobilii portughezi erau neliniştiţi şi din altă cauză. Bănuiau că Afonso al IV-lea urma să treacă peste câţiva ani puterea în mâinile lui Pedro. Avea sănătatea măcinată în războaie, privirea i se împăienjenea pe neaşteptate, forţa loviturii de sabie nu mai era cea de acum douăzeci de ani. Ziua plecării de pe tron putea veni oricând. Iar ei, nobilii, trebuiau să fie pregătiţi. Fuseseră aduşi la curte de propriii părinţi şi învăţaţi că viaţa în preajma regelui însemna un joc al concesiilor, privilegiilor şi influenţelor. Erau pregătiţi să joace aceeaşi comedie a fidelităţii oarbe şi în faţa lui Pedro, odată înscăunat. Numai că Pedro, altădată atât de apropiat de tinerii nobili, se desprinsese din cercul lor şi alesese să-şi petreacă zilele departe de castel, alături de galiţiana aceea cu ochi ca mierea şi glezne subţiri. Asta în sine n-ar fi fost ceva neaşteptat, căci crailâcul prinţului era ştiut în tot regatul. Partea proastă era că fraţii lui Inès, nişte spanioli umbroşi şi prefăcuţi, mai cu seamă fandositul de Alvaro, se deprinseseră să-l înconjoare şi să-i împuie capul cu prostii. Erau tot mai aproape de el. Se prefăceau că-i vor binele şi că-l sfătuiesc ca pe unul de-ai lor, dar de fapt cine ştie ce urzeau departe de zidurile castelului. Poate voiau dregătorii, sau poate că-l convingeau pe Pedro ca, odată ajuns rege, să umble la alianţele Portugaliei şi să le schimbe după

interesele lor, pe care nici măcar urechile mereu ciulite ale lui Cristoval Ocayo nu le descoperiseră.

Grijile nu se sfârşeau aici. Dările nu se strânseseră cu graba dorită de rege, iar în ţăranii de lângă Guimarães încolţise gândul răzmeriţei. Oamenii din jurul bătrânului sfetnic Manoel Leite prinseseră un zvon despre vâlvătaia stârnită acolo de un anume Rodrigo Pereira, un bandit cu vorbă iscusită, care, când nu se ascundea de soldaţii stăpânirii, strângea lumea prin pieţe şi îndemna la nesupunere. Momentul era bine ales, căci mai toţi războinicii lui Afonso plecaseră cu el la Rio Salado, iar cei rămaşi erau soldaţi ai penei, nu ai fierului. Pereira venise din nişte păduri unde stătuse ascuns cu o ceată de neisprăviţi şi se apucase acum – cel puţin aşa ziceau iscoadele trimise la Guimarães – să le făgăduiască o viaţă mai tihnită ţăranilor şi să le spună că nu se cădea să-şi dea o parte din roade unora care nu făceau nimic pentru ele.

Pedro ar fi trebuit să se îngrijească de toate acestea, dar n-o făcea. Intra fără chef în sala de consiliu a castelului, îi strângea pe nobilii rămaşi în Portugalia mai mult de formă, îi asculta cu mintea aiurea şi părea dornic să se despartă de ei cât mai degrabă. Judeca în pripă, parcă în răspărul sfaturilor primite de la Afonso. O condamnare la ştreang sau o confiscare de averi nu însemna nimic pentru el, căci gândurile i se adunau în jurul lui Inès. Tot la ea se gândea şi în rarele prilejuri când, de nevoie, împărţea aşternutul cu Constancia de Peñafiel. Afonso aştepta urmaşi, oricât de reci ar fi fost relaţiile dintre fiul lui şi cea care-i fusese aleasă soţie. Prin urmare, Pedro era nevoit să-şi verse o parte din sământă în pântecul Constanciei,

pentru ca tronul Portugaliei să fie ocupat de cine trebuia şi peste trei-patru decenii. De fiecare dată când se întâlneau în pat, prinţul şi infanta aveau aerul că îndeplinesc o corvoadă. Cine şi-ar fi lipit urechea de uşa dormitorului şi-ar fi pierdut vremea, căci dinăuntru nu se auzea nimic, în afară de scârţâitul sporadic al lemnăriei. Nici o vorbă care să îmbie, nici un strigăt de nestăpânit, nici un geamăt extaziat. Nimic. Pedro şi Constancia se munceau de două ori pe lună sub cuverturi, dar plăcerea le-ar fi fost la fel de mare dacă ar fi probat o pereche nouă de încălţări. Ori de câte ori simţea mădularul soţului răscolindu-i vintrele, infantei i se părea că nimerise într-o bolniţă unde un doctor nepriceput îi înteţea suferinţa, în loc să i-o astâmpere. Cât despre Pedro, fiecare părticică din corpul lui tânjea după carnea dulce şi pietroasă a lui Inès. Deşi nu i-o spusese, era la fel de pustiit ca ea ori de câte ori trebuiau să se despartă. De îndată ce Inès pleca de lângă el, se simţea vitregit. Sau, cum spusese chiar Inès, cu inima smulsă din piept.

— Aşa nu se mai poate. Trebuie să facem ceva, zise Elpidio Graça, iar glasul lui răguşit şuieră pe sub bolţile de la Montemor-o-Velho.

Povârnit de ani, dar şi de grijile ultimelor zile, Manoel Leite se sprijini în bastonul cu măciulie şi se îndreptă spre ieşire, alături de fostul secretar al regelui. Cuvântul lui atârna greu – chiar mai greu decât şoaptele otrăvite pe care Ocayo se pricepea atât de bine să le strecoare în urechea măritului. Dacă hotăra un lucru, lucrul acela se făcea fără crâcnire. O fi fost dom Cristoval omul de

încredere al lui Afonso, însă una era dulăul de pază şi alta înţeleptul cu mai multă minte decât toată curtea laolaltă. Pe lângă asta, Leite avea şi el oameni risipiţi în regat. Nu atât de mulţi şi de sonori ca ai lui Ocayo, dar agili şi cu spirit de observaţie. Dom Manoel trebuia să-şi ia măsuri, ştiind foarte bine că de părerea lui atârnau multe. De fiecare dată chibzuia îndelung înainte să deschidă gura, şi exact aşa se întâmplă şi acum.

— Unele lucruri sunt uşor de făcut, Elpidio. Totul e să le justifici. Dacă iei o măsură pe care n-o poţi îndrepta şi măritului nu-i place, nu ştiu pe unde scoţi cămaşa.

Ieşiră din mohoreala de la Montemor-o-Velho, iar soarele portughez li se revărsă peste capete ca o găleată de lumină. Era o zi minunată de toamnă, cu nori răzleţi şi vânt moale. De la Rio Salado soseau veşti bune. Abu Hasan cel crunt pierduse o mulţime de soldaţi şi scăpase cu fuga de pe câmpul de luptă. Oastea lui Alfonso al Castiliei, mercenarii aragonezi şi trupele portugheze îi striviseră pe marinizi şi-i făcuseră să le piară cheful de Iberia. Dacă totul mergea conform aşteptărilor, peste două săptămâni regele avea să se întoarcă la castel şi să se reaşeze pe tron. Nesiguranţa de la Montemor-o-Velho avea să fie curmată, iar măritul avea să preia din nou frâiele regatului, pe care prinţul Pedro le ţinuse cu lehamite şi cu gândurile în altă parte.

— Zănaticul ăsta ne pune pe toţi în primejdie, dom Manoel. Nu-ţi dai seama? Măritul o să se-ntoarcă şi tot pe noi o să ne facă vinovaţi fiindcă n-am ştiut să-i strunim băiatul. De parc-ai putea să pui căpăstru unei jivine. Târfuliţa aia blondă i-a sucit capul lui Pedro. Ce nu

puteai să te-nţelegi cu el înainte, dar să vezi acum. Inès şi iar Inès, altceva nu mai ştie. Când îl cauţi, e plecat pe coclauri. Ştii ce-nseamnă asta: o-ntinde pe galiţiană pe sub toate tufele din Coimbra. Şi bagă de seamă, dom Manoel, mătrăguna cu ochi alunecoşi mai are şi altceva în cap, în afară de cuplărai. Uită-te la fraţii ei. De câte ori apare Pedro în lume, sunt şi ei acolo. Unul de-a dreapta, celălalt de-a stânga. Să nu-mi spui că-i doar o potriveală, că nu cred.

Leite încuviinţă din cap. Observase şi el că fraţii de Castro, perfidul Alvaro şi tainicul Jaime, se semeţiseră peste măsură în ultima vreme. Din postura de santinele tăcute ale surorii lor deveniseră îndrăzneţi şi guralivi. Îşi dădeau cu părerea despre tot ce mişca în jur şi erau gata să-i ofere sprijin lui Pedro, indiferent dacă avea sau nu nevoie.

— Şi ce propui, Elpidio?

Graça îşi frecă bărbuţa preţ de câteva clipe, neştiind dacă era bine să vorbească pe şleau. Se uită în urmă şi-l văzu pe Cristoval Ocayo ieşind pe o uşiţă a castelului şi îndepărtându-se. Părea dus pe gânduri şi stăpânit de un presentiment neplăcut.

— Sunt sigur că dom Cristoval a fost la infantă. De-o bucată de vreme trece pe la ea în fiecare zi. Cred că ne-aşteaptă lucruri urâte, dom Manoel.

Leite îşi trecu o mână prin părul alb şi îşi ridică ochii spre cerul pe care un erete se grăbea spre următoarea pradă.

— Şi ce propui? repetă el.

— Să vorbim cu măritul de îndată ce se-ntoarce. N-avem încotro. Trebuie să-l convingem s-o alunge pe târfă de la curte. Iar dacă nici aşa nu se-astâmpără...

Graça nu îşi termină fraza, lăsându-l pe sfetnicul vârstnic să-i ghicească sfârşitul.

— Te-ai gândit la cum o să răspundă Pedro? întrebă moale Leite.

Fostul secretar al lui Afonso dădu din cap. Se gândise şi ştia foarte bine că prinţul era dispus să ia gâtul oricui ar fi uneltit să-l despartă de Inès.

— Orice-ar face, n-avem încotro, dom Manoel. Şerpoaica blondă şi fraţii ei visează departe. Dacă nu lucrăm cu băgare de seamă, în scurt timp o să ne simţim musafiri la noi acasă. Asta i-ar mai lipsi Portugaliei după toate câte-a îndurat, stăpânire castiliană. Temutul Dinis s-ar răsuci în groapă dac-ar şti ce primejdii îi pasc ţara pe care-a iubit-o atâta.

5

Iubite tată,

Parcă a trecut o veşnicie de când am plecat de lângă tine, chiar dacă în fapt sunt doar câţiva ani. Am stat mult pe gânduri dacă să-ţi trimit sau nu vorbă despre viaţa mea aici, la curtea regelui Afonso. Dacă aştern totuşi rândurile astea e fiindcă trebuie să spun cuiva lucrurile care mă apasă. Şi n-am cui. Nu am pe nimeni în care să mă mai pot încrede. Nu ştiu cât de departe îmi e sorocul – ziua când Domnul nostru mă va chema la El să mă judece. În mare mila Lui, Atotputernicul ştie cât de grea îmi e cazna, aşa că sunt încredinţată că nu-mi va da mai mult decât pot să duc. Cu toate acestea, nu vreau să părăsesc lumea asta altfel decât împăcată – cu lumea, cu tine, cu mine însămi.

Aşa cum mă temeam, zilele alături de prinţul Pedro al Lusitaniei au fost şi sunt un chin. Am bănuit-o încă din ziua când am plecat de acasă, alături de Inesita. Degeaba am îngenuncheat pe drumul spre Portugalia în douăzeci de catedrale, mănăstiri şi biserici. Milostivirea divină nu se capătă după câteva temenele şi pomeni. Am omenit săraci flenduroşi, am dat de-ale gurii flămânzilor prăvăliţi pe trepte, am pus bani frumoşi în cutia milei. Zadarnic. Nu poţi nici să-ţi cumperi soarta, nici să-l faci pe bunul

Dumnezeu să te creadă mai de ispravă decât ești cu adevărat. Cine încearcă așa ceva e vrednic de dispreț.

De când am ajuns aici, aproape că n-a fost zi în care să nu-mi doresc moartea. Trăiesc într-o temniță fără gratii, unde grațierea va veni când voi fi chemată în lumea drepților. Am voie să fac tot ce nu mă interesează, nu-mi e îngăduit nimic din ce mi-ar plăcea. Regele Afonso mă privește cu milă, Pedro mă detestă, nobilii se întreabă cât o să rezist, femeile râd de mine pe la colțuri și mă fac în fel și chip: slăbănoagă, prostovană, uscătură, piază-rea, vis urât și câte și mai câte. Curtea și mai ales Afonso așteaptă să-i fac un băiat lui Pedro, după care n-am decât să dau ortul popii. Spre bucuria lor, dom Valerio Funchal, medicul curții, le-a dat vestea acum câteva luni. După strădanii mai mari decât e demn să-ți povestesc, pântecul meu a prins rod pentru a treia oară. Plăpândul Luis, pe care îl născusem în primul februarie petrecut aici, a trăit doar nouă zile și s-a stins ca un abur. Maria, care a venit pe lume trei ani mai târziu, e sănătoasă și crește văzând cu ochii, dar, nefiind băiat, nu merită prețuirea curții.

După cum vei fi aflat deja, nu sunt singura care se bucură de atenția virilă a lui Pedro. „Se bucură" e un fel de-a spune, în ce mă privește, căci împreunarea mea cu prințul poate produce o odraslă, dar nicidecum plăcere. După cum iarăși sunt sigură că știi, marea iubire care înfioară și neliniștește acum curtea Portugaliei e cea a lui Pedro și a Inesitei. Soțul meu de os domnesc își face mendrele cu cea care mi-a fost, până nu demult, singura prietenă pe care mă puteam bizui. Nu mă reped să condamn sau să blestem, tată. Observ doar cât de ironică poate fi soarta și

cum știe să râdă de tine fără să i te poți împotrivi. Căci iată-mă căzută din lacul în puțul căsniciei. După nevolnicia înecată în spirtoase a lui Alfonso, potența neînfrânată a lui Pedro. De la unul am avut parte de palme, sudălmi și duhori, de la celălalt m-am ales cu o silă rece, o indiferență oarecum ostilă și o distanță scurtată doar când ne-am chinuit să concepem urmaș pentru tronul țării. Dacă așa arată viața unei infante care se pregătește să fie regină, mai bine lipsă.

Lucrul care m-a îndurerat peste măsură a fost purtarea Inesitei. Accept că nu poți porunci iubirii să se arate sau să dispară. Nimeni n-o cheamă cu un pocnet din degete, nimeni n-o zăgăzuiește din priviri, nimeni n-o alungă din preajmă ca pe un oaspete nepoftit. Însă nu mă așteptam ca o prietenie pe care am prețuit-o ca pe un dar divin să se destrame atât de brutal și urât. Nu credeam că anii alături de Inesita vor fi jertfiți desfrâului nelegiuit. Am copilărit cu Inesita, ne-am spus secrete pe care nu le-a știut nimeni în afara noastră, n-am avut ascunzișuri una față de alta. Am udat amândouă lujerul prieteniei – cu fapte bune, cu sinceritate, uneori cu lacrimi. Iar acum? Inesita a adulmecat mirosul de țap întărâtat al lui Pedro și i s-a dăruit la prima întâlnire. Curtea se uită la mine ca la o gloabă răpciugoasă. Ca la o sfrijitură senilă și naivă, de care poate să-și bată joc oricine. E greu să trăiești un asemenea calvar, tată. E greu să te trezești în fiecare zi și să știi că te așteaptă din nou priviri compătimitor-ironice, șoapte pe care nu știi dacă e mai bine să le pătrunzi sau să le ignori, gesturi echivoce, plecăciuni care ascund rânjete știrbe și rele. Cu voia Celui de Sus, o să aduc pe lume copilul pe care-l așteaptă Portugalia – trag

nădejde să fie băiat – şi pe urmă o să pot muri liniştită. Fără nici un regret că mă despart de lumea asta. Dar deocamdată număr zilele până la soroc, căci nobilii au început să se uite la mine cu un fel de nerăbdare mojică. Parcă ar vrea să mă îmboldească: „Haide, n-ai de gând să naşti odată?" Sunt clipe în care mi se pare că nu sunt măritată cu Pedro, ci cu toată curtea lui Afonso.

În plimbările lor pe coclauri, Inesita şi Pedro se cred departe de ochii curioşilor şi de aceea nu se feresc de nimeni. N-au de unde să ştie că i-am văzut de la înălţimea castelului Montemor-o-Velho. Şi că mi-a părut rău imediat ce am dat cu ochii de ei. Fereastra dormitorului meu se deschide exact spre curbura lui Mondego, unde se află pâlcul de măslini sub care se opresc de obicei să se dezmierde. Vederea omenească nu bate până acolo, dar la scurtă vreme după ce am ajuns la castel am descoperit, într-un cufăr prăfuit şi mirosind a vechi, o unealtă pe care ajunge s-o duci la ochi ca să te trezeşti că locurile la care te uiţi în depărtare se apropie singure de tine. Ciudat obiect – la fel de ciudat ca mintea celui care l-a scornit. Chiar în ziua când am dat peste el, i l-am arătat lui Cristoval Ocayo şi l-am întrebat cum de ajunsese în cufăr. Ocayo s-a încruntat şi mi-a îndrugat o poveste despre un magician din Faro care scandalizase curtea cu ani în urmă, zugrăvind lucruri care se petreceau la mare distanţă de el şi pe care n-ar fi avut cum să le vadă cu ochiul liber. Se uita încolo şi-ncoace printr-un fel de tub negricios, la capătul căruia montase o sticlă curbată uşor şi lustruită într-un fel anume. Citisem şi eu despre ceva asemănător, pe vremea când îmi petreceam câteva ore pe zi la noi în bibliotecă. Era, pare-mi-se, un

tratat scris în secolul trecut de un englez, Roger Bacon, despre care mi-ai povestit chiar tu că i se spunea „Doctor Mirabilis". Un învățat pe care lumea îl credea nebun, dar căruia îi mergea mintea mai repede decât celorlalți. L-am întrebat pe Ocayo ce se întâmplase cu magicianul din Faro și a făcut un gest straniu, dându-mi de înțeles că mi-ar sta mai bine să nu știu.

Constancia se opri și căzu pe gânduri. Îi dădea inima ghes să scrie negru pe alb ce văzuse lângă pâlcul de măslini, dar buna creștere și chipul sever al tatălui său, ivit în clipa aceea ca o plăsmuire de departe, nu-i dădură voie. Ar fi vrut să-i dezvăluie că, dată fiind meteahna femeiască a curiozității, se uitase după Inès și Pedro, care plecaseră călare de la Montemor-o-Velho și urmaseră cursul râului. Nu trecuse mult și caii celor doi se opriseră, așteptând ca prețioasa lor povară să se dea jos. Pe urmă se întorseseră ca la un semn și plecaseră, bot lângă bot, de parcă s-ar fi sfătuit cum să se îndepărteze fără să-i stingherească pe stăpâni. Inesita se dezbrăcase cu mișcări încete, în timp ce Pedro o privea cum te uiți la un tablou din fața căruia n-ai mai vrea să pleci. Pe urmă fusese rândul lui Pedro să-și lepede hainele. O făcuse smulgându-și-le mândru și aruncându-le la nimereală în iarbă. Se priviseră îndelung, lăsând vântul de septembrie să le mângâie trupurile. Constancia se uitase la ei cu inima secată și cu ochii storși. Nu văzuse chiar tot, până la ultimele amănunte, dar presupusese că sfârcurile lui Inès se obrăzniciseră sub șfichiul vântului și sub privirea lacomă a lui Pedro. Din cauză că el stătea cu spatele,

Constancia nu avusese cum să-i admire bărbăţia erectă, ci doar fundul uşor bombat, pletele negre şi trapezul spatelui.

Se iubiseră apoi sub ochii ei de slujnică aplecată pe gaura cheii, căutându-se cu mâini înfrigurate, potrivindu-şi corpurile pentru o contopire cât mai deplină, îngânând îndemnuri lubrice, poate muşcându-se ca două jivine în călduri, deşi Constancia nu putea fi sigură că văzuse aievea aşa ceva, dată fiind distanţa mare, dar oricum rostogolindu-se pe urmă goi, liberi şi veseli prin iarbă. O căţea stârnită şi un taur năvalnic. Un cuplu incendiat de o pasiune fără cuvinte şi prins fără putinţă de scăpare în capcana cărnii. Doi fachiri ai sexului, doi şamani ai rutului în toate poziţiile. Constancia îi privise minute în şir, cu un fel de căpoşenie întristată, de parcă ar fi vrut să se pedepsească singură. Pentru ce, nici ea nu ştia. După ce-şi umpluse ochii cu dragostea lor fără stavilă, zăvorâse uşa dormitorului, se apropiase de oglinda mare de pe perete, se despuiase şi căutase în sticla oglinzii un cât de mic motiv pentru ca Pedro s-o iubească pe ea în locul lui Inès. Nu-l găsise. De fapt, nici nu sperase cu adevărat să-l afle. Fusese doar felul ei de-a se declara înfrântă în faţa celei pentru a cărei sănătate se rugase de asemenea în fiecare biserică în drum spre Portugalia. Un gest de abdicare de pe jilţul însemnat cu inima lui Pedro.

Constancia îşi dori să aştearnă toate acestea pe hârtie, dar îi fu peste poate. Se mai gândi câteva clipe, doar-doar avea să prindă curaj. Pe urmă scoase un oftat, clătină neputincioasă din cap, se aplecă la loc asupra hârtiei şi scrise mai departe.

Acum trei zile, pe când mă întorceam de la capela castelului Montemor-o-Velho – un loc de o linişte stranie, peste care, nu ştiu de ce, mi se pare că pluteşte umbra unor fărădelegi de demult – , un trimis al lui Ocayo mi-a adus un răvaş şi mi l-a pus în palmă. Era o hârtie mototolită, pe care am despăturit-o, am întins-o pe masă şi am citit-o imediat după plecarea necunoscutului. Poezia mâzgălită acolo de o mână şovăielnică ieşise, mai mult ca sigur, de sub condeiul lui Jesualdo Miñambres, cronicarul în versuri al Lusitaniei. Ţin minte fiecare cuvânt imprimat pe creier cu bruscheţea fierului trecut prin foc. Degeaba am citit poemele lui Chrétien de Troyes şi ale Eleonorei de Aquitania. Degeaba te-ai chinuit să-mi desluşeşti atât de complicata limbă a Languedocului. Şi tot degeaba mi-am petrecut ceasuri peste ceasuri buchisind versuri pe care le cântau apoi stoluri de trubaduri, truveri şi minnesingeri. Nimic nu mi-a rămas înfipt în creier ca poezioara asta neruşinată, care a cutreierat pesemne Portugalia din port în port şi din tavernă în tavernă. Ţi-o aştern mai jos, tată, şi te întreb dacă o fată de o vârstă atât de fragedă merită asemenea lovituri din partea sorţii şi a semenilor. Iat-o:

Un boţ de carne dintr-un trup de iască
Ameninţă din vară să se nască.
Fii gata, Lusitanie solară,
Să treci prin zile grele de ocară.

Dom Pedro, îmboldit de-al său părinte,
Pe soaţa lui s-a aşezat cuminte
Şi a umplut-o scurt cu a sa snagă,
Făcându-se mehenghiul că-i e dragă.

Dar cum să poți iubi o stârpitură
Pe care nici oglinda n-o îndură?
Cum să culegi a dragostei zambilă
Când jilavul cearșaf miroase-a silă?

Constancia, un săculeț de oase
Cu pielea solzi și dește noduroase,
E bună mai degrab' de sperietoare
Decât de mamă blândă, iubitoare.

În schimb Inès, zvârluga pătimașă,
Își joacă țâțele pe sub cămașă
Și doar ce face-un semn de jos, din iarbă,
Că sângele lui Pedro stă să fiarbă.

La ora asta țara se întreabă
Cum se va descâlci această treabă
În care țiitoarea și soția
Cu Pedro și-au pierdut pe rând fetia.

Pe străzi au început să umble șoapte
Din zori și până hăt, în miez de noapte.
Dom Pedro va avea curând doi prunci.
Pe care-l ții, pe care îl arunci?

Din care faci urmașul tău la tron?
Pe care-l surghiunești în Aragón
Sau în vreun târg mai nebăgat în seamă,
Unde să n-aibă tată, ci doar mamă?

Ce spui? Crezi şi acum că ai procedat bine silindu-mă să plec din Peñafiel spre a-mi irosi bruma de tinereţe în ţinut străin, neiubită de nimeni şi batjocorită de toţi? Vezi oare vreun folos pentru scumpa ta Castilie în felul cum sunt tratată de aliatul ei vremelnic? Iartă-mă, poate că îndrăznesc prea mult, dar ţi-am spus la început de ce îţi scriu: nu mai am pe nimeni. Doar un soţ curvar şi crud, o fostă prietenă devenită rivală sub cearşafuri şi câteva umbre cu suflet care îmi pregătesc baia, îmi servesc la masă şi îmi ţin lumânarea aprinsă când mă rog. Atât.

Dintr-o clipă într-alta, regele Afonso trebuie să se întoarcă de la Rio Salado. Cât a lipsit, curtea Portugaliei a zbârnâit de intrigi. Fraţii Inesitei au prins curaj şi au început să-şi folosească sora pentru tot felul de hatâruri obţinute cu ajutorul lui Pedro. Am din ce în ce mai des sentimentul că soţul meu încropeşte tainic o curte din umbră, care ar putea să-l ajute în cazul unui război civil. Da, da, iubite tată, război civil. Din ce-am tras cu urechea la discuţiile lui Cristoval Ocayo cu Manoel Leite şi Tiago Melendes, Pedro s-a cam săturat de cârmuirea tatălui său. Se visează pe tron, iar iscoadele lui Ocayo au adus veşti despre uneltirile pe care le-ar fi ţesut, la ceas de noapte, cu răzvrătitul Rodrigo Pereira, un bandit care seamănă groaza printre bogătani de ceva vreme şi care a sosit la Coimbra dinspre Guimarães. Acest Pereira e, din ce-am aflat, visul văduvelor şi coşmarul santinelelor. Iubeşte cu aceeaşi poftă cu care pradă trăsuri şi taie gâtlejuri. Fură în fiecare zi inima unei femei singure şi în fiecare săptămână un sipet cu pietre preţioase sau o ladă cu galbeni. Ocayo a trimis

potera să-l lege sau să-l omoare de-a dreptul, dar oamenii de rând îl ascund și-i dau de veste când i se apropie dușmanii.

Îmi e dor de Castilia și mai ales de Peñafiel. Știu însă că n-o să le mai văd niciodată și abia asta e supărarea cea mai mare. Dacă mă pot obișnui cu gândul că Inesita a ajuns o adulterină ingrată și că Pedro nu va avea copii doar cu mine, ci și cu domnișoara mea de companie, nu pot cu nici un chip să accept că n-o să mai ajung nici măcar o zi în locurile unde am copilărit și la care țin atât de mult. Am un sentiment al pierderii pe care nu-l pot așeza în vorbe. Mă simt pustiită, goală pe dinăuntru, fără putere asupra a nimic din ceea ce mă înconjoară. Aș veni până la tine, măcar să te mai văd o dată și să te strâng în brațe, dar Ocayo mi-a pus în vedere că nobilii de la curte ar murmura bănuitori, mai ales acum, când regele Afonso e departe de casă.

Da, e foarte ușor să fii suspectat de trădare printre nobilii Portugaliei. Tot ce faci se pune în legătură cu scrisori de-acum trei luni, ocheade de anul trecut sau zvonuri care ți-au trecut la șapte leghe de urechi. Există aici o religie a bănuielii ce îmbolnăvește pe toată lumea care ajunge într-un fel sau altul la curte. Orice gest te poate azvârli în temniță, orice vorbă te poate pune cu capul pe butuc. Nimeni nu are încredere în nimeni, fiecare tocmește oameni să stea cu ochii pe alții. Când un nobil îți surâde mieros la masă înseamnă că ți-a pus gând rău. Urzeli peste urzeli, șoapte care plutesc veninos pe deasupra meselor doldora de bucate, schimburi complice de priviri, mișcări care ascund mai mult decât dezvăluie – așa arată spectacolul de fiecare zi al nobilimii lusitane. Cel puțin Afonso știe să-i țină în mână și să cârmuiască fără șovăire. Pedro, în schimb, abia așteaptă

umbra unei bârfe ca să dea poruncă să se ascută securea. Asta când nu se ocupă personal de administrarea justiției, așa cum se șopocăie prin piețele din Coimbra. Poate că e doar o legendă morbidă, însă umblă vorba că la o execuție de acum două săptămâni Pedro i-a luat locul călăului, și-a pus gluga roșie pe cap și l-a descăpățânat cu mâna lui pe condamnat. La început n-am crezut o iotă, dar pe urmă trei oameni care nu se cunoșteau între ei mi-au povestit pe rând despre semnul ca o frunză de smochin pe care-l avea călăul pe brațul stâng, mai jos de umăr. Or, eu știu foarte bine că exact un semn ca ăsta are și soțul meu – și tot acolo. Ăsta e omul cu care m-am împreunat pentru ca descendența regilor portughezi să nu sufere. Așa arată, așa se comportă, astea îi sunt îndeletnicirile favorite: uciderea semenilor și răstignirea Inesitei pe sub toți copacii de pe malul lui Mondego. Încep să cred că boala care mă macină e de fapt un dar ceresc, nicidecum o pedeapsă. Decât douăzeci de ani alături de Pedro, mai bine o ridicare timpurie la ceruri.

Nu vreau să-ți frâng inima sau să te mâhnesc, tată, dar așa stau lucrurile. Sunt bolnavă. Bolnavă rău. Nici chiar leacurile lui dom Valerio Funchal nu pot să mă ajute. Mă sufoc, mă dor oasele ca pe moșnegi, scuip sânge dimineața, imediat după ce mă dau jos din pat. Am fierbințeală mare, gura uscată și fruntea încinsă. Câteodată transpir rece, mă albesc la față și mă ia cu leșin. Iar de crezi cumva că Pedro mi-a stat alături și mi-a vegheat suferința, ești mai naiv decât aș fi bănuit. N-a deschis o dată ușa să mă întrebe cum mă simt sau dacă am nevoie de ceva. Asta e treaba slujnicelor – de parcă eu cu ele m-aș fi măritat la Lisabona. Aproape că mi se pare mai cumsecade Ocayo, chit că de câte

ori îi văd chipul înnegurat, mă aştept să fiu vârâtă de vie într-un sac cusut la gură şi azvârlită pe fundul lui Mondego.

Mă întorc la viaţa pe care-o port în pântec. Nu cu mult timp în urmă am aflat – şi mă grăbesc să-ţi dau vestea – că pe copilul meu (şi nepotul tău) o să-l cheme Fernando dacă o să fie băiat şi Clara dacă o să fie fată. Poate o să te miri, dar nici măcar alegerea numelui nu-mi aparţine. Pesemne că nu sunt vrednică de aşa ceva. Se prea poate să existe vreun strămoş care trebuie cinstit prin botezarea copilului cu numele său şi, cum nu ştiu pe dinafară istoria Portugaliei, această măruntă chestiune de protocol onomastic a fost dată în grija curtenilor cu ştiinţă de carte. Eu rămân un fel de iepuroaică al cărei singur rost e să nu lase coteţul gol. Mi s-a spus deja, cu un freamăt sugestiv al buzelor şi o ridicare misterioasă din sprâncene, că trebuie să mă întremez grabnic după naştere, căci dacă nu voi naşte un băiat sănătos şi zdravăn, vor urma noi încercări.

Până şi visele au început să mă facă de râs, tată. Din trei în trei nopţi, dacă nu mai des, îi visez pe Inesita şi Pedro ferecaţi în dragostea lor pe care nimic nu pare s-o tulbure – nici murmurul veninos al curtenilor, nici ochii scormonitori ai lui Ocayo, nici încruntăturile regelui Afonso şi cu atât mai puţin umila mea prezenţă pe pământ. În fiecare vis sunt lângă ei, însă trupul mi se preface în abur, aşa că n-au cum să mă vadă. Îi descopăr în lunca lui Mondego, ţesându-şi covorul iubirii din iarba pe care ploaia parcă a uitat să cadă. Mă ţin după ei în galop spre Lagoa de Óbidos, unde se scaldă neştiuţi de nimeni şi ies încolăciţi din apă, prinzând să se înfrupte din fructul patimii până când şiroaiele de pe trupuri li se usucă sub soarele amiezii. Îi

urmăresc în întrecerile călare spre Cadaval și Alenquer, le știu cuiburile tainice din Almeirim și Maceira, îi însoțesc când se plimbă ținându-se de mână prin Alcanena sau Azambuja. Nici măcar nu-mi încordez auzul dacă vreau să le deslușesc șoaptele. Visele au cruzimea de-a dezvălui totul atât de limpede, încât nu-i nevoie să mă străduiesc. Le aud toate cuvintele, le văd ochii în stare să topească stâncile ieșite din Atlantic, le surprind chipurile rotunjite de bucuria regăsirii. Sunt proaspeți, vii și detestabili. Iubesc, sunt iubiți și nimic altceva nu mai are importanță. Nici diferența de rang, nici primejdiile. Îi admir, îi invidiez și-i urăsc cu aceeași intensitate. Și încă nu-mi dau seama dacă trebuie să mă bucur sau să-mi pară rău că nu mai am mult de trăit. E o lume strâmbă și rea, știu. Dar parcă tot ți se strânge inima în piept când îți spui că va trebui, nu peste multă vreme, să te desparți de ea.

Fiica ta iubitoare,
Titina

6

Flagelanţii porniră pe strada mare la prima geană de lumină. Pe sub geamuri oblonite, prin dreptul fântânilor care îşi aşteptau primii veniţi pentru găleata cu apă, înaintau fără grabă, ştiind că aveau drum lung în faţă. Îşi ţineau uneltele ascunse sub cămeşoaiele lungi şi largi, gândindu-se deja la dubla cazna pe care aveau s-o îndure la amiază. Căci pe lângă suliţele soarelui, miezul zilei avea să le aducă furnicăturile bicelor. Flagelanţii veneau din Spania şi aveau să pună punct marşului în regatul lui Afonso. Le-ar fi plăcut să se îndrepte spre Africa în loc de Portugalia, spre a fi văzuţi de cât mai multă lume şi spre a primi în rândurile lor pe oricine ar fi vrut să-şi arate credinţa însângerându-se de bunăvoie. Aflaseră însă că pe unii africani carnea de om îi aţâţa mai ceva ca pe lighioanele pădurii şi se lăsaseră păgubaşi.

Pelerinajele flagelanţilor îi înfuriau pe regi, îi contrariau pe preoţi şi sădeau spaimă în inimile enoriaşilor. Primele lor apariţii fuseseră întâmpinate cu indiferenţă, dar nu după multă vreme clerul intrase la idei. Ceea ce începuse ca o formă radicală de militantism purificator ajunsese să fie înfierat de Biserica Catolică şi identificat cu unul dintre chipurile răului. Ce tristă ironie, să te

încolonezi în oastea Domnului și să te trezești asimilat Satanei! Temându-se de eficiența flagelanților în materie de prozelitism, Biserica decisese, după discuții aprinse, că mișcarea care prinsese contur în ordinele monahale ascetice era de fapt o sectă, cu toate subînțelesurile ei primejdioase. Oamenii căscaseră gura și dăduseră glas nedumeririi. Cum era posibil ca niște oameni care mergeau în urma crucii, supunându-se unor asemenea chinuri, să fie bănuiți de slujire a Celui cu Copita Despicată?

Preoții își chemaseră și mai abitir enoriașii la slujbe și se chinuiseră să le deschidă ochii. Feriți-vă de emisarii pierzaniei, tunaseră ei din amvoane. Nu cedați în fața lor, nu vă lăsați duși cu zăhărelul. Dacă nu-i puteți alunga, ferecați-vă în case când trec și nu vă arătați la ferestre. Sunt uneltele Necuratului, puse la treabă să clatine credința omului simplu și nebănuitor. Oamenii își scuipau în sân, se închinau și își ridicau ochii spre zidurile bisericilor, somându-i parcă pe sfinți și arhangheli să le vină în ajutor. Nici predicile nu mai erau ca altădată. Preoții se hotărâseră să-și lumineze credincioșii, povestindu-le întâmplări de demult, din vremea când nu bănuia nimeni că rigorile lui Dominic Loricatus din Luceolis, un benedictin ascuns între zidurile mănăstirii din Fonte Avellana în al unsprezecelea veac după Cristos, aveau să provoace atâta confuzie și teamă.

Însuși episcopul Hernan de Hastings al Lisabonei vorbise într-o bună zi, timp de aproape cinci ceasuri, într-o catedrală plină cum nu mai fusese nici la nunțile însemnate, despre felul cum prinsese cheag obiceiul curățirii prin bici. Cu vocea gravă cu care unise vieți de

regi şi regine, Hernan amintise de flagelările cărora li se dedau în străvechime adepţii cultului lui Isis, de excesele dionisiace din Grecia şi de Lupercaliile romane unde şfichiul plumbuit rupea carnea femeilor păcătoase. Desenând cruci enorme peste capetele enoriaşilor, el spusese după aceea povestea flagelanţilor perugini, petrecută cu o sută şi ceva de ani mai devreme, când orăşenii terorizaţi de holeră ieşiseră cu toţii pe străzi, în grupuri mai mari sau mai mici, şi străbătuseră tot oraşul cu cruci sprijinite pe spinările şiroind de sânge, cerşind iertarea Domnului. După trei zile de marşuri prin arşiţă, cu mintea întunecată şi ochii injectaţi, ei observaseră că unii localnici rămăseseră acasă, aşa că merseseră la fiecare, îl târâseră afară, îl däduseră în vileag ca pe unealta diavolului, îl tocaseră în picioare până la ultima suflare şi dăduseră foc casei.

În faţa enoriaşilor împietriţi, Hernan de Hastings vorbise apoi despre repeziciunea cu care se întinsese vâlvătaia flagelărilor colective în toată Italia, de la Reggio la Parma şi de la Modena la Bologna, despre predicile mesianice ale lui Gioacchino da Fiore, despre felul cum interzisese Biserica activităţile sectei în 1261, despre ivirea, la scurtă vreme după aceea, a unei organizaţii asemănătoare în Germania şi în Ţările de Jos, care îşi luase denumirea de „Fraţii Crucii". Papa Clement al VI-lea fusese nevoit să emită o bulă de condamnare a flagelanţilor, fapt care nu împiedicase totuşi ascensiunea teribilă a lui Konrad Schmidt, un nebun însufleţit de convingerea că era reîntruparea împăratului Frederic al II-lea, căruia putea să-i continue toate planurile cu condiţia să fie lăsat să se

îmbăieze în sângele celor pe care-i conducea pe străzile orașelor din Turingia.

Portugalia lui Afonso al IV-lea era pregătită să-i întâmpine pe flagelanți cu neîncrederea arătată străinilor care lăsau în urmă dâre de sânge. Ce nu știau locuitorii din Coimbra – și nu bănuiau nici măcar mărșăluitorii revărsați pe strada principală – era că printre bărbații cu bicele sub cămeși se strecuraseră patru desperados care căutau să-și piardă urma. Erau nobili portughezi de origine, dar ajunși în Castilia și intrați cu timpul în grațiile lui Alfonso al XI-lea. În martie 1350, când acesta murise la Gibraltar, cei patru simțiseră că rămânerea în regat le-ar fi pus viețile în pericol. Fiul lui Alfonso, care se numea tot Pedro, la fel ca vărul lui din Portugalia, îi bănuia că-i sfătuiseră tatăl să-l însoare cu Blanca de Bourbon și că se opuseseră cu înverșunare aducerii la curtea castiliană a Maríei de Padilla, pe care noul suveran avea să și-o facă amantă. Dacă asupra acestei vinovății planau totuși unele îndoieli, în ce privește trădarea lucrurile erau limpezi. Cei patru nobili unelteau, așa cum știa toată Castilia, pentru suirea pe tron a lui Enrique de Trastámara, copilul din flori al lui Alfonso al XI-lea și al Eleonorei de Guzmán. În timp ce-și ascuțeau pana și-o înmuiau în cerneală, cronicarii epocii se simțeau adeseori derutați de permanentul joc al întâmplărilor, coincidențelor și simetriilor, de acest imprevizibil cadril politic care azi te aducea la putere și mâine te azvârlea în temniță, de șotronul bezmetic în care pătrățelele aveau înăuntru un singur nume pentru două sau trei destine diferite. Afonso și Alfonso, un Pedro în Portugalia și unul în Castilia, frați

vitregi şi colo (Smintitul), şi dincolo (Enrique), iubite tratate ca nişte soţii (Inès de Castro şi María de Padilla), tinere neveste vârâte pe gâtul la fel de tinerilor soţi din raţiuni de stat (Constancia de Peñafiel şi Blanca de Bourbon), răzbunări, comploturi, crime şi false alianţe – nu lipsea nimic din ceea ce transformase Peninsula Iberică într-unul dintre locurile cel mai greu de înţeles din Europa.

Dintre cei patru falşi flagelanţi, Pedro Nunes de Gusmão era cel mai mare şi avusese rangul cel mai important la curtea castiliană. A lui fusese ideea infiltrării în mijlocul acestui imens miriapod care intrase în Portugalia pe la nord şi se îndrepta spre Cabo de São Vicente. De Gusmão aflase de la un om de încredere că drumurile spre Lisabona, Guimarães, Óbidos şi Coimbra erau supravegheate de oamenii noului rege al Castiliei, care însă n-ar fi avut cum să-i descopere între câteva sute de bărbaţi arşi de soare, osteniţi, desculţi, morţi de foame şi de sete.

Câteva rânduri mai în spate, Mem Rodrigues Tenório începuse să se întrebe dacă nu cumva ar fi fost mai bine să se lase închis şi apoi executat de Pedro al Castiliei decât să se chinuie într-un asemenea hal. Avea tălpile jupuite de la mers, ceafa îi ardea, iar mirosul de transpiraţie al celor din dreapta şi din stânga lui îi muta nasul din loc. Cât timp stătuse la curte, Tenório încercase să domolească adversitatea lui Alfonso faţă de fiul lui, dar Pedro văzuse în strădaniile lui simple linguşeli menite să-i aducă două-trei moşii în plus şi un scaun mai apropiat de tronul regal. Castilianul dispăruse de la castel cu o zi înainte de înscăunarea lui Pedro şi stătuse ascuns în pivniţa unui

jupân căruia îi salvase cârciuma de la incendiere luându-i la goană pe zurbagiii care-i puseseră gând rău.

Ceilalţi doi fugari mergeau umăr la umăr în ultimele rânduri ale procesiunii. Fernão Gudiel Toledo şi Fernão Sanches Caldeira copilăriseră împreună, se făcuseră fraţi de cruce şi îşi juraseră să nu se despartă până la sfârşitul vieţii. Trecuseră împreună prin multe şi ajunseseră, cu timpul, să se comporte aidoma perechilor de gemeni în care fiecare simte şi preia bucuria sau durerea celuilalt. La trei zile după ce Pedro al Castiliei urcase pe tron, gărzile regale năvăliseră în palatul pe care cei doi îl împărţeau şi-i căutaseră în toate cotloanele, din foişorul crenelat până în cel mai întunecos ungher al beciului. Toledo şi Caldeira fugiseră cu o oră înainte să descindă soldaţii şi petrecuseră zece nopţi sub cerul liber, dormind pe rând câte două-trei ore, vânând ca să mănânce şi neştiind cum aveau să fie primiţi în aşezările prin care aveau să treacă.

— Ne vrei sângele, Doamne? Te bucură jertfa cărnii noastre?

Vocea bubuitoare a celui care conducea procesiunea sparse liniştea dimineţii. Ca la un semn, flagelanţii îşi făcură trei cruci din mers, scoaseră bicele de sub cămeşi, începură să se plesnească în cadenţă – o dată peste umărul drept, o dată peste stângul – şi reluară în cor întrebările căpeteniei: *NE VREI SÂNGELE, DOAMNEEEEEE? TE BUCURĂ JERTFA CĂRNII NOASTREEEEEE? NE VREI SÂNGELE, DOAMNEEEEEE? TE BUCURĂ JERTFA CĂRNII NOASTREEEEEE? NE VREI SÂNGELE, DOAMNEEEEEE? TE BUCURĂ JERTFA CĂRNII NOASTREEEEEE?* Nici un

oblon nu se dădu în lături, nici o uşă nu se deschise scârţâind. Localnicii aveau cu siguranţă alte feluri prin care stăteau de vorbă cu bunul Dumnezeu. Strada mare din Coimbra părea cufundată într-un somn din care procesiunea flagelanţilor n-ar fi putut s-o smulgă nici dacă ar fi zăbovit cinci zile.

7

Scumpul meu tată,

Cum nu ți-am mai scris vreodată până acum, nu știu în ce fel să încep. Mi-aș dori să citești până la capăt, chiar dacă îți vine greu. Știu că mă urăști și că mă crezi vinovată de moartea mamei. Probabil că sunt. Nu încerc să arăt cu degetul spre altcineva sau să-ți recâștig dragostea. Nu pentru asta îți scriu, ci spre a-mi lua rămas-bun. Și spre a-ți povesti câteva lucruri despre care poate că n-ai aflat. La ora când rândurile acestea vor ajunge la tine, s-ar putea să dorm deja somnul drepților. Ceea ce părea la început o bănuială a devenit între timp certitudine. De săptămâna trecută am o santinelă în fața chiliei în care regele Afonso m-a trimis să-mi duc zilele. Asta înseamnă că ies doar când mi se îngăduie, că n-am voie să fac un pas fără însoțitor și că fiecare gest îmi e supravegheat. De fapt, nici nu știu dacă scrisoarea asta va ajunge până la urmă la tine. Ușa chiliei se poate descuia dintr-o clipă în alta, hârtiile îmi pot fi smulse din mâini și aruncate în foc. Sunt la mila altora, ceea ce pentru un străin e periculos, iar pentru o femeie înjositor. Cum e pentru o femeie străină, te las pe tine să-ți închipui.

Până acum opt luni, când am fost izgonită la Mosteiro de Santa Clara, la doi pași de Coimbra, toată lumea vedea în

mine cea mai norocoasă ființă din lume. Ajunsesem să fiu invidiată, dacă poți să crezi una ca asta. Eram iubită de un prinț căruia nu-i rezista nici o femeie din Portugalia, trăiam la curte, primeam daruri scumpe, înfloream de la o zi la alta, îmi cinsteam cu fiecare clipă tinerețea. Ce mi-aş mai fi putut dori? Nimic. Le aveam pe toate. Ei bine, tată, să ştii că nu-i aşa. Clipele de vis alături de Pedro – tot mai rare şi petrecute între pereții umezi ai chiliei – sunt urmate acum de ore întunecate, în care plâng pe ascuns, să nu mă vadă copiii. În ziua aceea de august, la nunta Constanciei, când Pedro s-a întors spre mine şi m-a sărutat pe gât, în văzul curții, nu m-am gândit că buzele lui pecetluiseră de fapt o sentință. Am luat-o ca pe un capriciu princiar, o toană cum li se îngăduie celor de os domnesc, poate un moment de slăbiciune. Iar când mi-am dat seama că lucrurile luaseră o altă întorsătură era deja prea târziu. Nu mai puteam să fac nimic.

N-am aflat – de fapt, nici nu m-am străduit să înțeleg – de ce iubirile cele mai mari sunt cele interzise. De ce flacăra pasiunii aprinde doar ceea ce s-ar cuveni să ocolească. E aici o rânduială dincolo de mintea şi inima omului, căreia resemnații şi nevolnicii îi spun soartă. Ştiu doar că, după anii ăştia de iubire furişă şi viață dublă, am ajuns să-mi doresc la fel de mult să trăiesc şi să mor. E ciudat şi nu mă pricep să explic. Dacă aş trăi mai departe, m-aş bucura de zbenguielile micuților şi de dragostea lui Pedro. Dacă aş muri, aş scăpa de ruşinea de-a fi privită de întreaga țară ca un ciumat a cărui răsuflare strică aerul şi îmbolnăveşte totul în jur. E greu să ştii că doar patru perechi de ochi văd în tine altceva decât o târfă dezmățată sau o uneltitoare

care își folosește farmecele pentru cine știe ce ambiții. E greu să vezi că până și măicuțele de la Santa Clara trec pe lângă tine făcându-și cruce și scuipându-și în sân, de parcă l-ar fi zărit pe Necuratul.

Nu știu dacă (și când) o să-ți întâlnești nepoții, așa că dă-mi voie să-ți scriu două vorbe despre fiecare. Pe bietul Afonso l-am pierdut la câteva zile după naștere, ceea ce lui Pedro i s-a părut un semn de mânie divină. Și-a amintit că și Titina îi născuse un copil slab, molatic, hărăzit să trăiască doar ceva mai mult de-o săptămână. Beatriz e blondă ca mine și hotărâtă ca tine. Nu-i chip să nu-i faci pe plac și știe mereu să te aducă unde vrea. Simt că ar dori să mă-ntrebe de ce suntem ținuți sub lacăt, dar ceva o oprește. Nu știu ce. Fiind cel mai mare dintre copii, e de fapt singurul meu sprijin la Mosteiro de Santa Clara. O învăț să citească și deja știe să ducă rândul până la capăt, urmărind cu degetul fiecare cuvânt și ridicându-și ochii mulțumită când termină un pasaj. Cât despre Pedro, e topit după ea. De îndată ce-o vede, mă trage deoparte și-mi spune că are gesturi și stofă de regină.

Nu trebuie să te mire alegerea numelor. N-am avut încotro, iar Pedro a insistat să respect obiceiul curții. Aici reverențele onomastice făcute înaintașilor sunt chiar mai numeroase decât la noi, în Galiția. Dacă iei istoria Portugaliei, observi că există câteva nume care se tot repetă: Dinis, Afonso, Pedro, Beatriz, Izobel. Fiecare rege și regină își arată dragostea pentru predecesori numindu-și odraslele după ei. Regula mi s-a aplicat și mie, chiar dacă sunt o proscrisă disprețuită de toată suflarea Portugaliei. N-a contat că

voiam să le dau alte nume copiilor. De fapt, lucrurile pe care mi le doresc contează din ce în ce mai puțin.

João e un butoiaș de energie. Nu stă locului nici când doarme. Chiar și atunci dă din picioare, se agită, mototolește cearșaful sub el și se întoarce de pe-o parte pe alta. Ziua se învârte ca titirezul, iar când iese la aer, în curtea mănăstirii, aleargă întruna, ca un dulău scăpat din lanț. Pentru el, viața la Santa Clara e cum nu se poate mai obișnuită. E ca și cum s-ar fi născut aici. Mă uit la el și-mi dau seama că se crede în mijlocul unei aventuri fără pereche. Și-a creat o lume a lui, despre care îmi mai povestește uneori, când îl conving să se oprească din fugă sau când cade singur, frânt de oboseală. E convins că Santa Clara e un castel, iar chilia asta e locul unde croiește planuri împotriva unor vrăjmași care amenință să-l împresoare. Eu una îi cânt în strună cât pot, dar simt că João îl așteaptă pe Pedro ca să-și dea adevărata măsură a geniului strategic. Împreună, frunte lângă frunte, fiul și tatăl chibzuiesc cum să-i prindă pe picior greșit pe atacatori și mai ales cum să-i pedepsească după ce-i vor fi înfrânt. Dacă te uiți în clipele acelea la Pedro, vezi că dincolo de tonul lui glumeț se ascunde o dorință teribilă de răzbunare împotriva tututor celor care l-au convins pe Afonso să mă închidă aici. În locul lui Ocayo, Leite și Melendes, mi-aș căuta din vreme un loc de refugiu în afara Portugaliei, căci după ce regele va muri și fiul lui va ajunge pe tron, sunt sigură că primele trei ștreanguri pentru ei vor fi pregătite. Nu-mi stă în fire să fac profeții fioroase, dar cred că moartea va cutreiera în voie prin piețele Coimbrei după ce Pedro va pune mâna pe sceptru.

Dinis, cel mai mic dintre cei trei, are câteva luni și toată lumea e a lui. Deocamdată știe doar limba plânsului și a râsului, graiuri cărora li se răspunde prin legănat, mângâieri și vorbe de alint. Palabras cariñosas, *așa cum îmi șoptea și mie mama, Dumnezeu s-o primească în împărăția Lui, când aveam fierbințeală și aiuram. Beatriz mă ajută să-l schimb, să-i pregătesc mâncarea și să-l culc. Nu-mi dau seama dacă în clipele când îl ia în brațe pe Dinis instinctul matern pune în vreun fel stăpânire pe ea. Uneori îmi spun că e prea mică să simtă așa ceva. Alteori, când văd cu câtă grijă îl culcă în pătuț și-i cântă numai ea știe ce, mă gândesc că, și la vârste mici, omul e o plămădire mult mai complicată decât ne place să credem.*

Nu-mi dau seama ce vești ai primit din Portugalia în ultimii ani. Poate că nu ți s-a spus tot adevărul. Poate că ai aflat doar ce-au vrut unii și alții să afli. Poate că nici nu te mai interesează, după toate nenorocirile care s-au petrecut și care, într-un fel sau altul, au fost legate de mine. Dar dacă tot m-am hotărât să-ți trimit foile astea, măcar să fac atâta lumină câtă se poate face. Cronicarii de la curte scriu de multe ori cu securea deasupra capului și aștern pe hârtie ce le poruncesc stăpânii. Cine se va naște peste câteva sute de ani și va fi curios să afle cum arăta Portugalia de azi va citi povești nespuse până la capăt sau ciuntite cu bună știință. Nu avem ce face. Așa s-a scris istoria până acum, tot așa se va scrie și de-acum încolo. În schimb, acei urmași ai noștri care vor cotrobăi prin cuferele familiei vor găsi, poate, explicațiile pe care le vor fi căutat zadarnic în alte părți.

Afonso m-a izgonit la Mosteiro de Santa Clara la aproape un an după ce Titina s-a stins și a fost îngropată la Santarém. Fosta mea prietenă din copilărie a murit, cum se spune, în slujba țării: născând un băiat, Fernando, pe care supușii îl vor slăvi, la momentul potrivit, drept al nouălea rege al Portugaliei. (Dacă nu m-am încurcat la numărătoare, al optulea va fi Pedro.) Nu exagerez când spun că nou-născutul și-a făcut bunicul mai fericit decât tatăl. După ani de posomorală, regele a fost văzut zâmbind în sfârșit. Orăcăiala lui Fernando i-a îmblânzit inima și i-a însorit zilele. Bucuria a cuprins toată curtea portugheză, care s-a făcut că uită că nașterea lui Fernando a însemnat totodată moartea Titinei. Cu micuțul în pătuț, îngrijit de doică, și cu mama lui întinsă pe o lespede din capela de la Montemor-o-Velho, nobilii au încins chiolhanul și s-au pus pe golit butoaie. Asta dovedește cât de mult contează viața unei femei la curtea Portugaliei: mai puțin decât cârpa cu care slujnica șterge pocalul.

M-am încredințat de asta la câteva săptămâni după moartea Titinei, când Afonso a început să-i caute o soție nouă lui Pedro. Ți-l poți închipui pe războinicul fioros, care a tocat sute de dușmani cu mâna lui, preschimbându-se în pețitor pentru propriul copil? Nu mai spun că rânduielile funerare n-au mai avut nici o importanță. Doliul? O goangă fără noimă. Jelirea norei? O pierdere de vreme. Afonso a ținut morțiș să-l însoare repede pe Pedro ca să încheie o nouă alianță, în locul celei eșuate cu grupul de castilieni fideli lui don Juan Manuel de Peñafiel, tatăl Titinei. Pedro a ridicat glasul împotriva tatălui său și n-a lipsit mult să ridice și mâna. I-a spus că o să se mai însoare

o singură dată în viață, iar aleasa o să fiu eu. Au urmat certuri aprige, sfătuiri cu Leite, Melendes și Ocayo, încercări de forțare a mâinii lui Pedro. I s-au adus pe tavă o droaie de fete de familie bună, din care să-și aleagă mireasa: Luisa de Aragón, Bianca de León, Teresa de Asturias, Eleonora de Sevilla și încă vreo cinci. Degeaba. Pedro nici n-a vrut să audă. Și se prea poate ca îndărătnicia lui, care atunci m-a umplut de bucurie, să fi fost unul dintre motivele pentru care Afonso a decis să mă îngroape de vie la Mosteiro de Santa Clara.

Ceea ce știu doar câțiva oameni pe lume e că Pedro și cu mine am reușit totuși să ne unim în fața lui Dumnezeu. Am făcut-o pe furiș, departe de ochii lumii, cu aproape trei luni înainte de întemnițarea mea printre umbre cucernice, statuete de sfinți și cruci bătute de vânt. Pedro m-a smuls din așternut într-o zi din care nu mai țin minte aproape nimic. Nu mai știu dacă era soare sau nor, dimineață sau după-amiază, răcoare sau zăpușeală. Îmi amintesc doar cum îi ardeau ochii și-i fremătau nările lui Pedro. Am încălecat și am gonit câteva zile, înspumegându-ne caii și odihnindu-i cât să nu crape sub noi, până am intrat în Bragança, unde am ocolit castelul și am ajuns la Igreja São Vicente, umplând străduțele cu vacarmul copitelor și zburătăcind găinile care își căutau cuminți grăunțele. Părintele Lendoiro s-a trezit cu noi în biserică și la început a crezut că eram urmăriți și căutam adăpost, deși era greu de găsit un motiv pentru care fiul preaputernicului Afonso să fi fugit din calea cuiva. După ce Pedro i-a spus câteva vorbe, s-a dumirit care era rostul nostru acolo. S-a codit și am simțit că nu voia să ne cunune, temându-se – vezi

bine – de regească furie. Însă ceva în privirea lui Pedro l-a făcut să-și cheme ajutorul, un băiat plăpând, cu un aer bolnăvăcios, pe care nici nu mai știu cum îl chema. Lendoiro își va fi făcut pesemne o socoteală simplă: dacă accept acum, poate că mai târziu o să regret. Dacă refuz acum, n-o să existe nici un „mai târziu". Prin urmare, a aprins trei lumânări, și-a făcut un rând de cruci și a deschis Cartea Sfântă. Așa s-a ținut slujba, cu noi doi de o parte a altarului și cu părintele Lendoiro și micul ajutor de partea cealaltă.

Am ieșit din Igreja São Vicente liberi și uniți în fața lui Dumnezeu. Și așa vom și rămâne, tată dragă, oricât s-ar căzni alții să ne închidă, să ne despartă sau să toarne în urechea unuia vorbe otrăvite despre înfăptuirile celuilalt. Pedro și cu mine am fost sortiți unul altuia, iar de povestea noastră se va ști chiar și după ce Mondego va seca și zidurile bisericii din Ourém se vor nărui. Poate că unii vor vedea în ea doar o parabolă a iubirii imposibile, o legendă înecată în lacrimi. N-are a face. Acum Pedro pleacă de la Monte-mor-o-Velho la Lisabona, la Guimarães sau la Óbidos, trimis de Afonso să inspecteze construcții, să judece pricini și în general să vadă cum se conduce o țară. Eu rămân aici, îl însoțesc cu gândul și-l aștept. Nu știu niciodată când vine la Santa Clara. Dar știu că de fiecare dată gândurile mele îl însoțesc pe oriunde merge și că își dă și el seama.

S-au spus tot felul de blestemății despre mine. Ba că aș face vrăji în miez de noapte, ca să-i sucesc mințile lui Pedro (ca și cum ar fi nevoie, ca și cum nu ne-am fi îndrăgostit de când am dat cu ochii unul de celălalt). Ba că sunt în solda fraților mei, pe care-i ajut să urce în ierarhia curții lusitane cu ajutorul celui pe care, de fapt, îl iubesc mai mult

ca pe propria viață. Ba că am pus să fie răpiți copiii Titinei. Oamenii vorbesc vrute și nevrute, fiindcă scorneala vinovată nu se pedepsește nici măcar cu un sfanț. Mi-au ajuns la urechi grozăvii pe care nu credeam că le poate gândi cineva: că m-aș împreuna pe rând cu Pedro și cu armăsarul lui favorit, că mi-am învățat fata încă din pruncie să învârtoșeze mădulare frecându-le cu mâna, că strâng ierburi de pe câmp și fac din ele fierturi în ai căror aburi desluşesc necazurile viitoare ale Portugaliei. Când am sosit aici, nu se uita nimeni la mine. Acum unii mă socotesc vrăjitoare, alții, curvă, iar alții cred că sunt și una, și alta. Sigur, poți să te întrebi – deși nimeni n-are curiozitatea asta – ce caută o desfrânată ca mine la mănăstire. Oare nu i-a trecut prin cap maicii stareţe că mărul viermănos, de-l aşezi lângă altele, strică tot coşul?

Cum ți-am spus deja, dragul meu tată, simt că am zilele numărate. Nu știu de ce. În orice caz, nu doar din cauza santinelei pe care o am în fața chiliei de câteva zile. Există lucruri pe care nu-i nevoie să ți le explice nimeni, lucruri la care ajungi din instinct. Iar mie instinctul îmi spune să mă aştept la lucruri rele. Moartea cutreieră prin Portugalia și ia de peste tot fără să se uite. Sunt oameni care spun că e echitabilă, alții, dimpotrivă, că oglindește imperfecțiunea divină. Dacă ai rosti aceste de pe urmă cuvinte și-ar fi de față urechi străine, în două zile te-ai trezi legat de rug și prăjit ca o ciozvârtă de berbec. Am auzit că în piața centrală din Covilhă, nu departe de Coimbra, miroase deja a fum și a carne arsă. Dominicanii, cu excesul de zel cunoscut și stimulați de autoritatea cu care au fost învestiți de Papă, au început să pedepsească păcătoşi și nevinovați

deopotrivă. E foarte simplu să fii declarat eretic în zilele astea. Uneori ajunge să te îmbraci nepotrivit sau să spui ce nu se cuvine. De la prigonirea catharilor încoace, nu s-au mai pomenit timpuri atât de înnegurate și crime deghizate atât de ușor în acte de justiție. Cine a zis că răul cel mai mare se face în numele binelui a știut ce spune.

Cu câteva nopți în urmă, am visat că apele năvăliseră peste mine în chilie. M-am îngrozit, firește, dar cred că știu de ce am avut un asemenea vis. Mosteiro de Santa Clara e foarte aproape de Mondego, iar dungile de igrasie din încăpere sunt un fel de cronică a năvălirilor de până azi ale apelor. Când a poruncit să se ridice lăcașul aici, preacucernica regină Elisabeta, soția lui Dinis, nu s-a gândit că după trei zile de ploi râul își iese din matcă și se întinde în toate părțile. Înainte să am visul acela îngrozitor, a trecut pe la mine maestrul Estevão Domingues, arhitectul care a conceput curtea interioară a catedralei din Lisabona. Din câte știu, tată, ai fost prieten cu părintele lui, Domingos Domingues, cel care și-a pus energiile în slujba catedralei de la Alcobaça. Fiul e un bărbat de ispravă, care își venerează tatăl și-i e veșnic recunoscător fiindcă i-a transmis pasiunea pentru construcțiile ambițioase. Ispita monumentalizării lucrează și aici, nu doar în Spania sau la italieni. Estevão mi-a vorbit atât de seducător despre catedrala la care a muncit tatăl lui, încât i-am spus lui Pedro că aș vrea să fiu înmormântată acolo, dacă rânduielile locului o vor îngădui. Pedro m-a privit cu niște ochi în care, dincolo de iubirea pe care o găseam de obicei, am citit o durere pe care trag nădejde că nu eu i-am provocat-o.

Acum e iarnă. Am ajuns în anotimpul care se potriveşte cel mai bine stării mele de spirit. Zile scurte şi nopţi nu atât reci, cât lungi ca un deşert străbătut fără strop de apă în burduf. Cerul portughez în ianuarie are o limpezime pe care mi-e greu să cred c-aş mai găsi-o undeva. E ca un acoperiş de cleştar. Păcat că pot să-l văd doar prin zăbrele, cu gândul la lumea asta nedreaptă, unde bunătatea e batjocorită, dragostea se pedepseşte şi mormintele aşteaptă oaspeţi. Titina îşi doarme somnul de veci la Santarém, Pedro se chinuie să nu-şi piardă minţile, iar eu mă consolez fugar cu zâmbetul lui Beatriz, cu zburda lui João şi cu micile râsete ale lui Dinis. Ţi-ar plăcea să-i vezi, iubitul meu tată, şi poate chiar o s-o faci într-o bună zi. Cu mine, în schimb, m-aş mira să mai dai ochii pe lumea asta. Poate c-o să te aşteptăm dincolo, mama şi cu mine, şi-o să încercăm să găsim împreună fericirea care de prea multe ori s-a ferit din calea noastră pe pământ.

Inesita

8

Trei călăreți intrară în grabă pe poarta principală de la Montemor-o-Velho, de parcă n-ar fi vrut să fie văzuți de nimeni. Cristoval Ocayo le trimisese vorbă să se înfățișeze la castel, pentru chestiuni ce nu suportau amânare. Care erau aceste chestiuni cei trei nu puteau ști, dar bănuiau că la un moment dat omul de încredere al regelui Afonso avea să aducă vorba, în felul lui insinuant și cu privirea lui șerpească, de o sugrumare în faptul nopții, de o otrăvire discretă sau măcar de ceva care să semene a accident de vânătoare.

Cel mai tânăr dintre ei, Diogo Lopes Pacheco, un brunet cu obrazul drept brăzdat de urma unei spade, avea faima unui maestru al garotei, dar și al chitarei. Nu era neobișnuit pe vremea aceea ca necăpătuiții să-și folosească degetele și la curmatul vieților, și la nașterea cântecelor. (Tot atunci, în Andaluzia, Luis Burro Corvalán, un orfan crescut la nimereală pe ulițele Sevillei, care asasina la ordin și cu banii înainte, trecea drept cel mai ciudat ucigaș cu simbrie de pe continent, fiindcă își lichida victimele în timp ce le cânta la ureche melodii dintr-un trecut răscolitor, pe care inflexiunile glasului izbuteau să-l redea mai bine decât penelul celui mai

iscusit dintre pictori.) Lângă Pacheco se găsea Alvaro Gonçalves, un bărbat scund, pleşuv şi cu o grimasă de om tulburat. Lumea ştia despre el că avusese trei soţii şi că le ucisese pe toate: pe prima fiindcă născuse un copil mort, pe a doua fiindcă o bănuise de încumetrire cu Necuratul şi de magie neagră, iar pe a treia fiindcă luase bani din casă fără să spună şi ajutase un cerşetor. Al treilea călăreţ ajuns la Montemor-o-Velho se numea Perô Coelho. Era un om uscăţiv şi ros de o umoare potrivnică, un îngândurat pentru care rosturile fireşti ale vieţii încetaseră în ziua când fratele său geamăn, Lourenço, fusese prins şi tăiat de mauri într-o ambuscadă noptatică lângă Albufeira. Din ziua aceea, Coelho începuse să ucidă, la adăpostul întunericului, diverşi nefericiţi pe care orele târzii îi prindeau departe de strada principală a oraşului – târgoveţi întârziaţi, fete plecate din lupanar spre casă, străini zdrenţăroşi, bătrâni rămaşi singuri pe lume.

Uşa sălii de consiliu de la Montemor-o-Velho se deschise, iar în cadrul ei nu apăru Cristoval Ocayo, ci însuşi regele. Afonso slăbise, avea ochiul stâng acoperit cu un petic negru şi mergea greu. Deşi trupele sale şi armata castiliană îi înfrânseseră pe marinizi, Rio Salado fusese un coşmar. O moară care măcinase viaţa câtorva dintre luptătorii cei mai preţuiţi ai Portugaliei şi-l făcuse pe cârmuitorul lusitan să plângă pentru prima oară după patruzeci de ani în care nimeni nu-l văzuse vărsând o lacrimă. Cel mai bun spadasin al ţării, unduiosul Severino Morais, muşteriul locantelor de pierzanie şi autorul celor mai deşucheate epigrame scrise la umbra cupei cu vin, fusese străpuns

de o lance venită parcă de nicăieri. Tristao Terceiro, războinicul cu figură de sfânt şugubăţ, plecase pe lumea cealaltă ducând în piept o săgeată muiată în otravă. Hoitul fără cap al sumbrului Luis Viriato da Sousa fusese împins într-o baltă amestecată cu sânge, după ce copitele cailor îl frământaseră neştiutoare şi tenace. Egas Baltazar Gervasio fusese spintecat de o sabie precisă ca mâna unui spiţer neamţ. Inacio Villamarin murise izbit de o ghioagă în moalele capului, cu râsul pe buze, după ce apucase să-l vadă pe prietenul său Jacinto Vidigal răpunând o căpetenie marinidă cu arcul de la peste două sute de paşi. Gaspar Diamantino Vermelho scăpase cu o ureche retezată şi un braţ aproape smuls din umăr, pentru ca la întoarcerea în Coimbra să-şi găsească familia lovită de o molimă fără leac. Afonso O Bravo trecuse prin multe grozăvii, dar ceea ce văzuse şi trăise la Rio Salado îl făcuse să se clatine pe picioare.

Iar acum nici nu se întorsese bine şi aflase că lucrurile o luaseră razna la castel. În loc să aibă grijă de ţară şi să-şi cinstească nevasta, nerodul de Pedro se ţinuse de fustele spanioloaicei care venise în Portugalia odată cu Constancia de Peñafiel. La curte era o dezordine cruntă. Uneltirile se înteţiseră, iar din ce-i povestise Ocayo, prinţul începuse să tragă pe nesimţite spuza puterii pe turta propriilor interese. Cu ajutorul lui, lăudându-l în faţă şi vorbindu-l de rău pe la spate, fraţii poamei din Galiţia urcau încet, dar sigur, în ierarhia curţii. Fără să-i pese că încălca rânduiala, Pedro le dăruise ambilor dregătorii de seamă, în schimbul a ceea ce credea el că însemna fidelitatea. Dacă ar fi trăit mai mult în preajma

lui Afonso şi mai puţin între pulpele târfelor, ar fi înţeles de mult că omul îţi era loial până când îi dădea cineva un gologan în plus şi că jurământul de credinţă valora cât o piele prost argăsită.

Gonçalves, Pacheco şi Coelho se aşezară la semnul regelui şi se străduiră să ghicească dacă mesajul lui avea să fie cel pe care-l aşteptau. Taina se risipi după câteva clipe, când Afonso se hotărî să vorbească. O făcu pe un ton coborât şi trist, cu inima îndoită şi cu un tremur uşor al buzelor.

— N-am încotro. M-am gândit îndelung şi n-am găsit altă soluţie. Dumnezeu să mă ierte, dar e pentru binele Portugaliei.

Degetele mâinii drepte a lui Gonçalves se închiseră neobservat în fermitatea unui pumn biruitor.

— Mergeţi chiar acum la Santa Clara, continuă Afonso. Aveţi grijă să nu vă vadă nimeni. Ştiţi ce aveţi de împlinit. Spălaţi onoarea familiei şi a ţării. Fata lui de Castro trebuie mutată la cele veşnice. A făcut destul rău şi, dacă n-o oprim, Dumnezeu ştie ce mai poate să se-ntâmple. A venit momentul să plătească.

Cei trei bărbaţi chemaţi la Montemor-o-Velho se priviră pe sub gene. Până la urmă, insistenţele curtenilor pe lângă Leite, Ocayo, Graça şi Melendes dăduseră rezultate. La drept vorbind, strădaniile lor erau de înţeles. Dacă Inès de Castro dispărea, fraţii ei, Alvaro şi Jaime, nu mai aveau nici un sprijin pe lângă Pedro. Iar asta însemna că se puteau linge pe bot de funcţiile şi onorurile la care râvneau de când puseseră piciorul în Portugalia. Nobilii din jurul regelui Afonso se uitau oricum chiorâş

la castilieni. Când însă amenințau să le sufle privilegiile și să le fure puterea, erau în stare de orice. Și-așa se găseau prea puține dregătorii la curte. Asta mai lipsea, să le cedeze unor pribegi care nu știuseră să-și facă un rost la ei în țară.

— V-am ales fiindcă știu ce vă poate pielea, se auzi din nou glasul regelui, care de data asta le crestă urechile cu tăișul unei amenințări subînțelese. La cât ați ucis, ar fi trebuit până acum să fiți spânzurați de cinci ori fiecare și o dată cu capul în jos. Dacă vă faceți treaba, vă ajut să dispăreți din Portugalia. Dacă dați greș, vă jupoi de vii, presar sare peste voi și vă atârn în zbilț. Atâta am avut să vă spun. Acum luați-o din loc și aveți grijă.

Coelho se aplecă până la pământ, imitat repede de Gonçalves și Pacheco. Acesta din urmă se codi preț de câteva clipe, după care puse întrebarea care-l frământa.

— Ce facem cu cei mici, mărite? După cum știi, prințul are copii și cu galițiana.

Afonso se uită la sugrumător cu un dispreț care ar fi putut îneca flota fenicienilor. Era de fapt disprețul pentru propria decizie, mascat în scârbă față de cel din fața lui. În atâția ani de stăpânire, nu ținea minte să fi autorizat o crimă. Cu atât mai puțin s-o fi comandat. Trimisese la moarte destui supuși, dar o făcuse la vedere, după judecăți neînduplecate și drepte. Eruditul Alberto Duvergel, confesorul lui Afonso, trebuia să se pregătească de data asta pentru mărturisirea unui asasinat.

— Îi lăsați în pace. N-au nici o vină, n-au cerut să se nască.

Cei trei se înclinară ca la un semn şi părăsiră sala de consiliu. Ieşiră pe o uşiţă tainică din Montemor-o-Velho, se suiră pe cai şi plecară spre mănăstirea Santa Clara cu inima îndoită. Aveau de ce să se teamă. Afonso ştia de crimele lor şi-i juca pe degete. Credeau că secretul lor nu fusese aflat de nimeni, dar iată că el ajunsese exact la urechile cui nu trebuia. Perô Coelho, Diogo Lopes Pacheco şi Alvaro Gonçalves se obişnuiseră cu moartea mai bine decât groparii din toate cimitirele Portugaliei. Uciseseră femei şi bărbaţi, tineri şi vârstnici, hoţi şi adulterini. Strigătele de îndurare, pungile cu galbeni oferite de mâini tremurând de teamă, făgăduielile îngăimate cu voci subţiri, nimic din toate astea nu-i înduioşase şi nu-i făcuse vreodată să vâre pumnalul la loc în teacă. Dar acum era altceva. Afonso le ordonase s-o ucidă pe Inès între zidurile unei mănăstiri, într-un loc unde viaţa era mai ocrotită decât oriunde. Pentru galiţiana alungată de la curtea lusitană, Santa Clara de Coimbra nu era doar loc de surghiun, ci şi sanctuar. Or, nu se pomenise nicăieri să ridici sabia asupra cuiva într-un lăcaş al Domnului. Nici cel mai mare nelegiuit n-ar fi făcut aşa ceva, de frică să nu ardă în focurile iadului. În drum spre mănăstirea unde Inès de Castro îşi creştea copiii făcuţi cu Pedro, cei trei asasini aveau de ales între cazanul cu pucioasă de pe lumea cealaltă şi tratamentul făgăduit de Afonso pe lumea asta. Când descălecară în faţa mănăstirii, hotărârea era deja luată.

Regina Beatriz se dădu jos din pat, iar umbra ei se furişă pe perete ca un hoţ pătruns în hambarul cu grâne.

Pentru a nu se ştie câta oară, praful de dormit nu avea nici un efect. Îl băuse degeaba, somnul refuza să-i lipească genele. Dom Valerio Funchal era ori cârpaci, ori şarlatan. Vrusese de mai multe ori să-i spună că leacurile lui nu valorau nici cât o găleată cu apă din Mondego, dar de fiecare dată se gândise că reproşurile ei l-ar fi putut expune mâniei lui Afonso. Regele ar fi putut bănui un lucru necurat şi l-ar fi putut pedepsi. Dom Valerio era într-o situaţie delicată încă de când îl adusese pe lume pe Fernando – cu ajutorul unei moaşe luate pe sus din Leiria în acea noapte agitată de februarie – , dar nu izbutise s-o salveze pe infanta Constancia. Çristoval Ocayo îl arătase cu degetul şi-l acuzase că era complicele lui Pedro, căruia îi înlăturase principalul obstacol în calea căsătoriei cu Inès de Castro. Fusese nevoie de multă diplomaţie din partea reginei pentru a-şi convinge soţul că medicul nu trebuia acuzat de trădare.

Regina porni să-l caute pe Afonso prin castel cu o lumânare în mână. Observase că, de când se întorsese de la Rio Salado, regele se trezea noaptea şi nu-şi găsea astâmpăr. Se frământa, era prost dispus şi părea mereu cu mintea aiurea, ca şi cum ar fi căutat o soluţie care să-l scoată din impas. Dar care era impasul, nu voia să spună. Bucuria produsă de naşterea micului Fernando fusese intensă, dar durase puţin. În schimb, se întâmpla destul de des ca Afonso să-şi amintească de războinicii lui curajoşi care-şi lăsaseră oasele pe câmpul de luptă şi să se posomorască adânc. Poate că ăsta era motivul pentru care se închidea între patru pereţi, singur cu propriile gânduri.

Beatriz bătu la uşa camerei lui Afonso şi, neprimind răspuns, o deschise încet. Încăperea era întunecată şi pustie, iar tablourile de pe pereţi ale strămoşilor păreau nişte santinele ale tăcerii. Regina se înfioră scurt, ca în faţa unei vietăţi a beznei, îşi strânse cămaşa de noapte pe corp şi îşi continuă căutările. Bântui pe coridoarele de la Montemor-o-Velho, deschise mai multe uşi în spatele cărora se afla aceeaşi linişte întunecată şi după o vreme se hotărî să renunţe. Poate că Afonso se dusese la grajduri, pusese şaua pe Luz, iapa primită în dar de la alcadele Sevillei cu un an în urmă, şi plecase la plimbare fără o ţintă anume. Dădu să se întoarcă, dar pata de lumină văzută într-un geam îndepărtat o făcu să se îndrepte într-acolo. Merse pe vârfuri, atentă să nu dărâme ceva şi să nu se ciocnească de vreunul dintre obiectele ale căror contururi abia se ghiceau unul câte unul dincolo de flacăra lumânării.

Se apropie de geamul luminat şi se uită înăuntru. Afonso stătea în genunchi, cu mâinile împreunate, în faţa unui bărbat mărunt, îmbrăcat în negru, căruia îi vedea părul tăiat drept deasupra cefei şi o parte din peticul de piele din creştet. Fără să aibă nevoie să-i vadă faţa, regina Beatriz îl recunoscu pe confesorul regal Alberto Duvergel şi se încruntă. Ce taină ascundea discuţia celor doi în inima nopţii? Şi cum ar fi putut să audă şi ea ce-şi spuneau? Regina se gândi să-şi lipească urechea de crăpătura de sub geam, sperând să prindă măcar câteva crâmpeie. Pe urmă însă văzu că, din neatenţie sau din grabă, uşa încăperii nu fusese închisă de tot, aşa că mai făcu doi-trei paşi şi se opri lângă canatul înnegrit. Îşi

apropie un ochi de crăpătura uşii, temându-se ca nu cumva să i se audă răsuflarea, şi se strădui să desluşească vorbele şoptite în încăperea slab luminată. Glasul lui Afonso ajunse la ea firav ca ultima nădejde a unui condamnat.

— ...n-a fost chip. Pe el l-am ameninţat cu dezmoştenirea, pe ea cu alungarea din regat. Am şi trimis-o înapoi la taică-său în Castilia, ca să-i vină mintea la cap. După două luni s-a întors la curte şi a promis că se dă pe brazdă. Crede oare sfinţia ta că şi-a ţinut cuvântul? Aş! L-a îmbrobodit iar pe netrebnicul de Pedro, de-a trebuit s-o închid la mănăstire. Şi nici aşa nu s-a potolit. Iscoadele lui Ocayo mi-au spus că Pedro se duce pe furiş la Santa Clara, se strecoară la ea şi la copii în chilie şi stă până spre zori.

Cu spatele la uşa întredeschisă, confesorul rosti câteva cuvinte pe care Beatriz nu avu cum să le audă.

— Numai eu ştiu câte nopţi m-am frământat, părinte, continuă Afonso. Mi-e inima grea că a trebuit să dau porunca asta, dar n-am avut încotro. Şi chiar dacă lumea o să spună despre mine că am îngăduit o crimă, n-am ce face. Nu cunoaşte nimeni primejdiile care pândesc Portugalia cum le cunosc eu. Ceasurile viperei din Galiţia sunt numărate, părinte. De asta te-am chemat aici în puterea nopţii. Eşti singurul căruia pot să-i mărturisesc şi îmi dau seama că trebuie să-mi iau piatra asta de pe inimă.

Regina Beatriz îşi duse mâna la piept, vrând parcă să-şi astâmpere inima care o luase razna. Afonso, soţul ei drept şi neînfricat, luase o hotărâre strâmbă şi laşă. Dacă auzul nu-i juca un renghi, regina tocmai aflase că

se pusese la cale uciderea lui Inès de Castro. Şi chiar în clipa aceea regele îşi ridica privirea spre confesor, şoptind cu o voce răguşită şi tristă:

— Lumea îi spune *colla de garza*, „gâtlej de egretă". Am poruncit să mi se aducă la castel o bucăţică din gâtlejul ăsta. Să-l pipăi şi să văd dacă e chiar atât de moale şi subţire cum vorbesc oamenii.

Afonso îşi plecă fruntea în faţa confesorului şi începu să se roage. Părintele făcu semnul crucii deasupra regescului cap, îşi propti bărbia în piept şi-l asistă în rugăciune. Lângă uşă, regina îşi lăsă lacrimile să i se prelingă pe obraji şi se îndepărtă tiptil, cu sufletul gârbovit de povara morţii. Nu avea cui să-i spună de grozăvia aflată şi chiar dacă ar fi avut, ar fi fost zadarnic. Nici cel mai influent sfetnic de la curtea Portugaliei n-ar fi avut cum să întoarcă porunca regelui.

Când auzi cheia răsucindu-se în broască, Inès se ridică de pe patul îngust, îşi aranjă rochia de postav, îşi strânse doi dintre cei trei copii lângă ea şi îşi alungă o şuviţă rebelă de pe frunte. A naibii putorişcă, mândră şi cochetă chiar şi-n ceasul de pe urmă, îşi zise Alvaro Gonçalves, intrat primul în chilie în urma unei măicuţe care dădu uşa de perete, pentru ca apoi să se îndrepte, într-un vârtej de cruci, spre corpul principal al mănăstirii Santa Clara.

— Vă aşteptam. Ştiam c-o să veniţi, spuse Inès cu un calm care-i luă prin surprindere pe cei trei ucigaşi. Măritul a hotărât c-am trăit destul, am dreptate? Ce-i drept, douăzeci şi opt de ani nu-s de colea.

Plânsul micuței Beatriz înfioră pereții celulei, înainte ca mâna înmănușată a lui Perô Coelho să-i acopere gura. Portughezul i-ar fi făcut de petrecanie pe loc, dar își aminti la vreme că regele le pusese în vedere să nu se atingă de copii. Oricum, ceilalți doi nu știau ce se întâmpla. João era încredințat că musafirii nocturni veniseră special ca să-l atragă într-un nou joc de-a războinicii, iar micuțul Dinis dormea fără griji. Diogo Lopes Pacheco se uită la Beatriz și își duse un deget la gură, după care o eliberă din strânsoarea lui Coelho. Fetița continuă să plângă, dar în tăcere, căutând o vorbă de încurajare din partea mamei sale. Inès se apropie de ea zâmbind, îi sărută părul blond, o strânse în brațe preț de câteva clipe și-i șopti complice:

— Ia-l pe João și mergeți amândoi cu dom Diogo în grădină. Ascundeți-vă cum știți mai bine și nu vă temeți de-ntuneric. Venim să vă căutăm. Hai, fuguța.

Fata își prinse fratele de mână și se apropie de ușa chiliei, cu Pacheco urmând-o la doi pași. Înainte de-a ieși în răcoarea nopții, ucigașul se întoarse spre Inès și o privi contrariat câteva clipe. Se așteptase la o scenă cu răcnete și implorări printre lacrimi, nicidecum la calmul acesta de pe altă lume. Se pregătise s-o vadă pe iubita lui Pedro târându-i-se la picioare, pupându-i tivul mantalei, cerșind îndurare și arătând deznădăjduită spre copii. Când colo, galițiana îi primise aproape detașată, cu firescul cu care întâmpini un prieten care trece să vadă cum te simți. Ceva înrudit cu admirația își făcu loc fugar în sufletul lui Pacheco. Porunca regelui trebuia îndeplinită, nu încăpea discuție, dar dacă toți supușii portughezi ar

fi avut jumătate din curajul lui Inès, țara lor nu s-ar fi temut de nimeni pe pământ.

Ieșind cu micuții din chilia întunecoasă, Pacheco îi lăsă pe ceilalți doi ucigași să împlinească vrerea lui Afonso. Perô Coelho și Alvaro Gonçalves nu aveau de gând să piardă vremea cu lucruri prisoselnice. Așteptară ca tovarășul lor să se îndepărteze suficient și apoi se apropiară de victimă. Inès mai apucă să se închine și să îndrepte un ultim gând spre Pedro, care la ora aceea își învăța, probabil, arcașii să nimerească mogâldețele de paie pe timp de noapte. Când pumnalul lui Coelho i se înfipse în inimă și înainte ca sabia lui Gonçalves să-i reteze capul, un nor trecu prin dreptul lunii spre care lupii ascunși în pădurile din Óbidos prinseră să urle dintr-odată, cum n-o mai făcuseră din nopțile Ciumei Negre.

Partea a doua
MORTA FOI RAINHA

9

Norii spânzuraţi peste câmpiile de lângă Ourém vesteau vijelia. Căldura înăbuşitoare stătea să se risipească sub ploaie şi tunet. Trecuseră cinci săptămâni de secetă, în care iarba se îngălbenise şi caii începuseră să crape la marginea drumului. Vacile dădeau lapte tot mai puţin şi mai subţiat. Oamenii intrau în umbra copacilor ca în nişte sanctuare ale supravieţuirii. Vipia terciuia creierii ţăranilor şi-i făcea să aibă vedenii. Un păstor povesti, pe banca din faţa unui han la care trăgeau drumeţi dinspre Porto de Mós spre Proença sau Castanheira de Pêra, că o arăboaică de viţă nobilă îi ţinuse calea şi-l despăgubise pentru treizeci de oi găsite cu zgaibaracele în sus şi cu spume la gură. Descrierea tinerei se potrivea mănuşă prinţesei după care se spunea că îşi luase numele oraşul, semn că păstorul nu era în toate minţile. Într-adevăr, cu două sute de ani mai devreme, un cavaler pribeag pe nume Gonçalo Hermigues o răpise în toiul nopţii pe frumoasa Fatima şi o dusese cu el în Serra de Aire, între dealurile Portugaliei. Prinţesa îşi plânsese soarta, dar a doua zi, pe lumină, văzuse cât de chipeş era Gonçalo, se îndrăgostise de el şi hotărâse să-şi arate iubirea creştinându-se şi botezându-se Oureana. Nunta ţinuse trei zile, iar mirele

îi dăruise miresei un oraş pe care ea îl botezase Ourém, după propriul nume. Auzind povestea păstorului, ţăranii strânşi în jurul lui schimbară priviri compătimitoare şi se scărpinară în cap încurcaţi. Nu era lucru curat să amesteci adevărul şi legenda în felul ăsta.

Stropi mari începură să cadă pe la amiază, spălând sângele de pe săbii şi muind hainele celor rămaşi pe câmpul de luptă. Stolurile de corbi se ascunseră pe crengile copacilor, aşteptând să treacă potopul înainte să-şi înceapă rotirile deasupra stârvurilor. Cocoţat pe unul dintre ţancurile de la Portas do Amorao, Rodrigo Pereira îndura ploaia şi aştepta iscoadele care trebuiau să sosească de la Figueiró dos Vinhos cu veşti despre trupele lui Afonso. Tâlharul intrase în solda lui Pedro cu trei luni mai devreme, dornic să-l ajute pe prinţ să câştige războiul civil împotriva tatălui. Sătul de viaţa nesigură şi de somnul iepuresc, Pereira i se predase lui Pedro, lăsându-l să dispună de viaţa lui după cum îi va fi fost pofta. Pedro aflase între timp că banditul era pe cât de urât de bogătani, pe atât de îndrăgit de portughezii de rând şi hotărâse să-l cruţe, cu condiţia înrolării rapide sub steagul său. Prinţul chibzuise bine, căci Pereira nu venise cu mâna goală, ci adusese cu el câteva sute de simpatizanţi buni de luptă, care se săturaseră de stăpânirea lui Afonso şi erau gata să se pună în slujba fiului răzvrătit.

Cu părul lipit de ţeastă şi hainele îmbibate de apă, Pereira trase o înjurătură, după care făcu mâna streaşină şi îşi miji ochii. Două clipe mai târziu, posomorala pricinuită de ploaie făcu loc bucuriei. În văioaga care se căsca sub postul lui de observaţie înaintau trei puncte

încolonate. Iscoadele se întorceau din misiune şi, dacă se mişcau la fel de repede, peste o oră aveau să ajungă la Portas do Amorao. Pereira le aştepta cu înfrigurare raportul, spre a şti cum să-şi dirijeze oamenii şi cum să pregătească ambuscadele pentru duşmani. Pentru asta îl ţinea alături pe Coutinho do Freitas, strategul şi, de la o vreme, confidentul lui Pedro, omul mulţumită căruia trupele lui Afonso avuseseră parte de câteva surprize sângeroase în ultimele luni. Cei doi schiţau împreună planurile de atac, după care i le arătau lui Pedro. În general, prinţul nu avea motive de împotrivire şi poruncea ca tacticile de luptă născocite de Pereira şi do Freitas să fie respectate întocmai. Organizarea trupelor era singura şansă de izbândă în faţa unui adversar perfid, numeros şi sigur pe sine.

Războiul civil începuse de aproape opt luni. Scânteia se aprinsese la sfârşitul lui ianuarie 1355, la două săptămâni după ce Pedro, întors de la vânătoare, aflase de moartea lui Inès. Reacţia prinţului în faţa cumplitei veşti nu şocase pe nimeni, căci nimeni nu aşteptase din partea lui doar resemnare, tristeţe sau frică. După un acces de nebunie care făcuse să vibreze zidurile de la Montemor-o-Velho, Pedro rostise, cu un scrâşnet al dinţilor, singurul cuvânt care-i venise în minte: răzbunare. Lacrimile n-aveau decât să aştepte, doliul era fără noimă. Cine o ucisese pe Inès trebuia vânat, prins şi măcelărit. Nu exista altă cale şi, chiar dacă ar fi existat, lui Pedro i-ar fi fost cu neputinţă s-o urmeze.

Descusut cu bruscheţea gălăgioasă a deznădăjduitului, căci o durere atât de mare ca a lui Pedro nu putea să se rostească şoptit, regele Afonso se ferise să spună adevărul

despre moartea lui Inès. Cât despre regina Beatriz, nu avea rost să fie luată la întrebări, ştiut fiindu-i obiceiul de-a nu avea habar despre cele ce se petreceau la mai mult de zece paşi de iatacul personal. Ameninţările tânărului nu duseseră la nimic, încercările de înduioşare a părinţilor, nici atât. Groaza de o reacţie nestăpânită o făcuse pe regină să se ferească de întâlnirile între patru ochi cu Pedro şi să se zidească într-o tăcere de cremene. La rândul lui, regele ştia că recunoaşterea poruncii criminale s-ar fi putut solda pe loc cu o grozăvie. Preferaseră amândoi să ridice din umeri şi să promită că asasinii vor fi prinşi şi pedepsiţi cum meritau. Câteva zile mai târziu, Diogo Lopes Pacheco, Perô Coelho şi Alvaro Gonçalves ieşiseră din Coimbra la adăpostul întunericului, într-o taină deplină, fără ca altcineva în afara lui Afonso şi a lui Cristoval Ocayo să afle de fuga lor călare. Ocayo îi dăduse fiecăruia o pungă cu galbeni, un sac cu merinde şi sfatul de-a nu se mai face văzuţi în Portugalia până la sfârşitul vieţii.

— Se apropie, spuse do Freitas, cu ochii la mogâldeţele care se zăreau tot mai bine pe panta ce ducea la Portas do Amorao.

Pereira dădu din cap mulţumit.

— Sper c-au căscat bine ochii. Bătrânul e viclean şi are lângă el doi-trei ticluitori de ispravă.

Do Freitas se simţi atins de cuvintele banditului şi răspunse fără să stea pe gânduri.

— Ticluitor sunt şi eu, *senhor*. De-asta m-a adus prinţul în suita lui. Şi cu toată ascuţimea celor pe care-i lauzi,

până acum nu le-a folosit la nimic. Au pierderi mai mari decât noi.

Rodrigo Pereira râse şi îşi bătu tovarăşul pe spate.

— Te aprinzi repede, Coutinho. E de-nţeles, eşti tânăr şi-ţi fierbe sângele-n vine. Dar să ştii că n-am vrut să te jignesc. Ne-am dat cu toţii seama că, fără iscusinţa dumitale, ne-ar fi fost mult mai greu cu oştile lui Afonso. La Aveiro, dar mai ales la Viseu.

Iscoadele se opriră gâfâind în faţa celor doi favoriţi ai lui Pedro. Urcuşul la Portas do Amorao era anevoios şi pe vreme bună, darămite sub ploaia ce schimbase pământul într-o clisă pe care alunecai la cel mai mic pas greşit. Ce-i drept însă, priveliştea îţi tăia răsuflarea. Mare mirare că maurii nu trântiseră şi aici o cetate crenelată, cum făcuseră la Sintra şi peste tot unde li se păruse că puteau îmbrăţişa o regiune întreagă dintr-o privire.

— Să te-aud, Nuno, zise Pereira, ridicându-se de pe pietroiul unde stătuse până atunci. Întâi şi-ntâi, spune-mi că nu v-a văzut nimeni cât aţi târcolit oastea lui Afonso.

— Ne-am făcut de culoarea frunzelor şi-a pământului, ne-am mânjit pe faţă şi ne-am înfundat mâinile-n noroi, se făli şeful iscoadelor. Să fi stat la doi paşi de soldaţii regelui şi tot nu ne-ar fi observat.

— Cum şi-a aranjat trupele? întrebă do Freitas, pregătit să ţină minte tot ce avea să-i spună Nuno.

— Pedeştrii lui Natanael Umberto s-au oprit la Alvalázere şi au trimis oameni spre Ourém, ca să aranjeze capcanele din pădure şi din jurul ei. În faţa lor sunt arcaşii lui Vidigal ăl bătrân. Trei sute de soldaţi, care probabil c-o să se aşeze pe trei...

— Lasă fineţurile tactice pentru cei care se pricep la ele, Nuno, i-o tăie Pereira. Spune-mi ce-ai văzut, nu ce crezi c-o să se-ntâmple. Dacă vrem prorociri, avem unde să mergem.

Pe chipul iscoadei trecu umbra unei nemulţumiri risipite la vreme.

— Arcaşii lui Vidigal cel mic şi călăreţii lui Fernam Furtado do Avellar, care plecaseră împreună de la Montemor-o-Velho, s-au împărţit în două. O parte au poposit la Fatima, cealaltă la Tomar. Primii sunt conduşi de dom Fernam, ceilalţi de dom Umberto. Să tot fie cinci mii de oameni în total. Şi am mai văzut – de fapt, nu eu, Tinho şi Barral, se corectă Nuno, arătând spre celelalte două iscoade – că se-adună trupe la Torres Novas. Din Santarém, Bombarral, Chamusca şi Entroncamento. Pare-o oaste de strânsură, căci fiecare vine cum dă Dumnezeu. Unul cu toporul, altul cu sabia, altul cu ghioaga. Unii sunt călare, alţii pe jos. N-am apucat să ne dumirim cine-i comandă

— Rombul, şopti Coutinho do Freitas şi surâse dispreţuitor. Ehe, şmecherie veche. Ticluitorii lui Afonso nu văd mai departe de lungul nasului. Şi nici unul n-are vreme să mai joace şah cu prietenii. Măcar aşa, din când în când.

Pereira îi aruncă o privire mirată. Nu era pentru prima dată că do Freitas vorbea în dodii. Cât despre iscoade, se feriră să scoată vreo vorbă. Săpuneala scurtă pe care i-o trăsese banditul lui Nuno îi vindecase de boala părerilor rostite cu voce tare. Îşi făcuseră treaba, iar acum aşteptau răsplata (Pereira făgăduise câte trei galbeni

fiecăruia dacă aduceau noutăți) și porunca de-a se întoarce în rândul soldaților.

— Rombul? Care romb, Coutinho? Vorbește-ne pe înțeles. Și ce-i aiureala asta cu... cum i-ai zis? Șah?

Do Freitas fluieră un cântec știut doar de el, cum făcea de fiecare dată când se apuca de un lucru serios, puse mâna pe un băț și începu să împungă pământul și să traseze tot felul de linii pe care apa le îneca înainte ca Pereira și cele trei iscoade să le priceapă rostul.

— Rombul, singura figură geometrică pe care pun preț sfetnicii de luptă ai regelui. Mă-ntreb a cui o fi fost ideea – ori a lui taica Vermelho, care de când i s-a vlăguit brațul crede că i-a crescut mintea, ori a lui Graça. Bietul Elpidio s-a săturat să plimbe hârțoage pe sub nasul lui Afonso, iar acum se visează luptător și croitor de planuri. Cât despre șah, habar n-au toți nătărăii ăștia care-și dau aere de gânditori marțiali cât de bine le-ar face o partidă la trei zile. Măcar atât. Așa își sprintenesc mintea, nu călărind codane prin tractire și bând până cad sub masă. Chinezii au născocit o minunăție de joc. Dac-aș fi rege, mi-aș sili consilierii să învețe șah de la chinezi în două luni, iar pe cei care nu s-ar supune i-aș alunga de la curte.

Pereira își pierdu răbdarea.

— Mă mai fierbi mult? Spune-mi odată ce-i cu rombul ăla și unde duc liniile pe care le tot tragi cu bățul. Doar știi că trebuie să ne-ntoarcem la Pedro.

— Șahul, continuă netulburat do Freitas, ridicând mâna cu care nu ținea bățul și cerând încă un strop de răbdare, te învață cititul în gânduri. Așa te deprinzi să intuiești ce vrea să facă adversarul. Ticluitorul care nu

visează mişcarea celuilalt e ca pasărea care se umflă-n pene, dar nu se ridică nici două deşte de la pământ. Asta nu vor să priceapă strategii de paie ai lui Afonso. Noi însă, prietene Rodrigo, o să le venim de hac fiindcă măcar unul dintre noi se răsfaţă cu încântările şahului. Cât despre romb, totul e să-l vezi cu ochii minţii. Aici, unde înfig băţul acum, sunt dealurile de lângă Ourém, unde o să se dea lupta. Dacă uneşti cele patru locuri pe care le-au pomenit iscoadele, ai un romb care închide Ourémul la mijloc. Cu Alvalázere la nord, Torres Novas la sud, Fatima la răsărit şi Tomar la apus. Simplu. Geografia nu face doi bani fără memorie, prietene. Iar memoria se îmbunătăţeşte şi prin şah. Aşa se face că ştiu pe dinafară harta Portugaliei şi ultimele partide jucate. Vezi tu, lucrurile se leagă.

Un fulger despică văzduhul, iar steiurile de la Portas do Amorao se dezveliră în lumina albăstruie a amiezii ca nişte colţi de lup. Ploaia se porni şi mai tare, gonindu-i pe cei cinci bărbaţi într-o scobitură a muntelui. Do Freitas aruncă băţul, se cuprinse cu braţele şi se sprijini de peretele la care stropii mari nu ajunseseră.

— Sunt atât de convinşi c-o să ne-mpresoare, că nici nu s-au gândit la noi. Or, tocmai asta îţi câştigă lupta sau războiul, Rodrigo – felul cum te aşezi în încălţările celuilalt. Vechii greci numesc însuşirea asta empatie, dar care dintre nobilii lui Afonso să ştie asemenea lucruri? Dacă le-ai luat cinstiţilor curteni portughezi poezioarele lui Miñambres şi Morais, le-ai isprăvit biblioteca. Oricum, e limpede ce urmează. Vor să ne atace din patru părţi şi să ne prindă la mijloc. Figura seamănă cu menghina

mişcătoare a lui Scipio Africanul care i-a prins la mijloc pe soldaţii lui Hanibal, chit că războinicii de la Montemor-o-Velho n-au auzit în viaţa lor de el. Întreabă-i de războaiele punice şi-o să vezi c-o să se uite la tine ca la o dihanie ieşită de pe fundul oceanului. Totuşi, dacă iscoadele dumitale n-ar fi avut ochi buni şi fire curajoasă, am fi murit pe capete. Nici măcar o armată mai acătării n-ar scăpa dintr-o încercuire ca asta, darămite trupele noastre flenduroase, şubrezite şi flămânde. Pedro nu s-a gândit cum o să-i reziste oamenii. L-a orbit gândul răzbunării. Or, ştii bine, Rodrigo, că dacă te bizui doar pe instinct, credinţă şi entuziasm, mai devreme sau mai târziu se alege praful.

Pereira încuviinţă din cap. Deşi Coutinho do Freitas plesnea de înfumurare şi cerea să fie jugănit cu sabia, vorbele lui erau ale cuiva care nu trăise de pomană.

— Ce crezi că trebuie să facem?

— Să lovim primii. Oamenii lui Afonso nu se-aşteaptă să venim peste ei şi oricum nu le dă prin cap că le cunoaştem poziţiile. Singurul fel în care putem scăpa de împresurare e să atacăm rombul în toate vârfurile lui. Ştiu că n-avem destui oameni, dar e singura şansă. Suntem puţini la număr, dar ne bizuim pe sporul surprizei. Mai ales dacă pornim atacul pe timp de noapte. Avem avantajul că iscoadele ne-au spus tot ce era nevoie.

Pereira îşi aminti de cei trei cercetaşi de-abia când îi auzi pomeniţi de strategul lui Pedro. Se uită în jur şi-i descoperi aşezaţi în buza scobiturii, la adăpost de ploaie şi de vântul care între timp se înteţise. Nuno, Tinho şi Barral şopocăiau în legea lor, nedând semne că ar fi auzit

ce discutaseră Pereira şi do Freitas. Banditul se apropie de ei, îi răsplăti conform făgăduielii şi le ordonă să se întoarcă în vale, unde se afla grosul trupelor rebele.

— Aveţi grijă pe unde-o luaţi. Mergeţi cu băgare de seamă şi fiţi atenţi să nu daţi nas în nas cu soldaţii lui Afonso. V-aţi făcut bine treaba.

Cei trei bărbaţi se ridicară şi o luară din loc prin ploaie, îngânând mulţumiri pentru galbenii primiţi. Când ieşiră din scorbură, Pereira era deja cu spatele la ei şi discuta cu do Freitas. Nici banditul, nici strategul nu observară rânjetul iscoadelor. Şi nici că, în loc s-o ia spre Ourém, cei trei cotiră pe cărarea care cobora până la poalele muntelui, unde se întâlnea cu drumul spre Leiria.

— Doar n-ai de gând să-l omori, Doamne apără şi păzeşte, rosti împietrită regina Beatriz.

— Mi-a declarat război, doamnă! izbucni Afonso. Iar legile războiului sunt aspre şi nu se discută. A pus o ţară-ntreagă pe jar cu nebunia lui. Am crezut c-o să-i vină mintea la cap măcar în ceasul al doisprezecelea. Când colo, el strânge oaste şi vrea să mă dea jos de pe tron. Ce-ar trebui să fac, mă rog? Să-l primesc cu flori? Să mă duc de bunăvoie în temniţă? Să-l aştept cu gâtul pe butuc, că tot îi place să-nvârtă securea călăului?

Regina începu să plângă, aşa cum făcuse aproape în fiecare dintre zilele scurse de la plecarea lui Pedro de la Montemor-o-Velho. Îşi împreună mâinile şi căzu în genunchi în faţa lui Afonso.

— Eşti mai puternic şi mai înţelept ca el. De ce n-ai fi şi mai milostiv? E un băiat chinuit, o ştim amândoi.

L-am însurat cu de-a sila şi soţia i-a murit de tuberculoză. Pe Inès au ucis-o oamenii tăi...

— Pe asta de unde-ai mai scos-o? Ai început să pleci urechea la clevetelile precupeţelor? Galiţiana şi-a pus singură capăt zilelor, iar măicuţele de la Santa Clara au îngropat-o în afara curţii, aproape de gard. Fără slujbă, cum e rânduiala pentru sinucigaşi.

Regina surâse amar, se ridică încet şi îşi şterse lacrimile cu o batistă de olandă.

— N-are nici un rost să mai jucăm comedia inocenţei, zău aşa. Te-am auzit spovedindu-i-te lui Duvergel. În noaptea aceea, la tine în cameră. Plecasem să te caut, fiindcă nu erai în pat, şi-am văzut lumină. Am ascultat la uşă, Afonso. Ştiu tot. Ştiu pe cine ai trimis la Santa Clara şi ştiu că, a doua zi după vânătoare, Pedro a silit-o pe stareţă să-i spună unde era groapa lui Inès. „Şi-a pus capăt zilelor"? Atunci poate-mi explici cum a reuşit să-şi înfigă pumnalul în inimă şi-n acelaşi timp să-şi taie capul. Ne-am prefăcut destul amândoi, Afonso. Eu m-am făcut că mă uit în altă parte şi că nu observ nimic, tu te-ai drapat în mantia omului drept, cumpănit şi fără prihană. Gata, ajunge. Blestemăţiile astea politice ne-au distrus familia şi nu peste multă vreme o să ne bage şi pe noi în mormânt.

Regele se aşeză pe scaunul cu spătar înalt pe care stătea când citea documentele de stat şi scrisorile ambasadorilor. Arăta stors şi copleşit de gânduri negre.

— Chiar nu-nţelegi? Copilul nostru e un monstru cu chip de om. Taie capete prin pieţe în locul gâdelui, bea sângele sălbăticiunilor vânate, iar acum şi-a pus în cap

să mă trimită pe lumea cealaltă. S-a întovărăşit cu o şleahtă de canalii pe care trebuia să le spânzur când am avut prilejul. Pe unii i-a cumpărat cu bani şi cu promisiuni de dregătorii, după ce-o să ajungă în locul meu pe tron. Pe nemernicul de do Freitas l-am trimis să învețe carte la francezi, şi uite-l – îmi sfătuieşte fiul cum să-mi vină de hac. Mai ştiu şi eu unele lucruri, doamnă, am iscoadele mele, altele decât ale lui Ocayo. Pe tâlharul de Pereira ar fi trebuit să-l ronțăie ciorile-n zbilț acum doi ani, după primul jaf la drumul mare. A ajuns şi el tot în târla lui Pedro. Te-ntreb sincer, Beatriz: ți-ar plăcea să-l vezi încoronat pe copilul nostru la Lisabona şi binecuvântat de Hernan de Hastings? Ți-ar plăcea să ştii că sfetnicii lui cei mai de vază sunt un bandit ucigaş şi un şarpe încălzit la sân, başca frații galițienei? Ce crezi că s-ar alege de Portugalia lui Dinis şi cum crezi că ar fi primite veştile astea în Castilia sau printre marinizi?

Lacrimile înmugurîră din nou în ochii reginei. Beatriz îşi privi soțul pe sub genele umede şi văzu, în locul suveranului temut şi admirat de supuşi, un bărbat ros de orgoliu şi de teama de-a fi răsturnat. Afonso iubea coroana mai mult decât binele Portugaliei. Se obişnuise cu tronul şi era gata să sacrifice orice pentru el, chiar şi pe propriul fiu. Pedro era nesăbuit, căpos şi rău – asta o ştiau şi țâncii care se jucau în praf. Însă de aici până la uciderea lui, în caz că ar fi fost capturat de soldați, era drum lung. Iată totuşi că măritul Afonso se arăta gata să-l străbată.

10

Muşteriii tăifăsuiau vesel în crâşma deschisă nu demult în Piaţa Florilor din Valladolid. Vinul curgea slobod din ulcică în pocal, pe când aburi calzi se ridicau spre tavan din ciozvârtele de carne friptă. Felipa, ştrengăriţa pistruiată de douăzeci de ani, abia dacă pridídea să aducă la mese şi să dea peste mână îndrăzneţilor care-o pişcau de fund. În spatele tejghelei, jupânul cresta ceva pe un răboj, însoţind cu mişcări negândite ale limbii strădaniile cuţitaşului de-a aşchia lemnul. Îi plăcea zăpuşeala, fiindcă însetaţii cu parale zoreau să-şi ocupe mesele şi să dea pe gât vedre de vin până li se împleticea limba, li se împăienjeneau privirile şi-i pălea un somn năprasnic.

Cu toată mulţumirea pe care i-o aduceau banii muşteriilor, cine s-ar fi uitat cu atenţie la jupân i-ar fi observat, fără doar şi poate, neliniştea din ochi ori de câte ori i se oprea cineva în prag. Calisto, aşa cum îl ştiau localnicii, deschisese crâşma cu câteva luni în urmă, la puţină vreme după ce-şi găsise loc de şedere în Valladolid. Curioşii care-l trăseseră de limbă aflaseră din gura lui că venise din Santarém, unde moştenise averea unei mătuşi săvârşite din viaţă după ce i se pusese un os de pui de-a curmezişul gâtlejului. Aşa se explicau sfioşenia cu care

vorbea castiliana şi greutatea cu care îşi găsea uneori cuvintele. Nimeni nu bănuia că jupânul ursuz, dar cu un vin atât de uleios şi bun, era de fapt un fugar portughez lăsat să scape de regele Afonso pentru hatârul de-a o fi şters pe Inès de Castro de pe faţa pământului. Calisto însuşi se ruga lui Dumnezeu să-i ocrotească noua identitate şi să nu-l pună faţă în faţă cu vreun portughez poposit din nimereală la crâşma din Piaţa Florilor, care să-l recunoască în jupânul pleşuv pe Alvaro Gonçalves.

Gălăgia anarhică din Piaţa Florilor era aceeaşi în fiecare zi cu soare. Negustorii îşi lăudau mărfurile şi chemau lumea să le vadă, să le încerce, să le pipăie, să le guste şi la urmă să le cumpere. Zumzetul tocmelilor se ridica deasupra pieţei ca o armată de viespi. Chilipirgii de toate vârstele se gândeau de cinci ori până să scoată banul din pungă. La crâşmă şi la colţuri de stradă, oamenii sporovăiau despre întâmplările ultimelor săptămâni, îşi aminteau de procesiunile flagelanţilor care reîncepuseră să le năpădească oraşul, îl bârfeau pe noul rege şi îşi dădeau cu părerea despre viitorul Castiliei. Pe alei unde umbra stăpânea cât era ziua de lungă, ucigaşi năimiţi îşi culegeau plata din mâinile laşilor dornici să împlinească răzbunări, dar temători să-şi păteze mâinile de sânge. Tineri nobili crescuţi în cultul onoarei stabileau locul din afara oraşului unde aveau să-şi încrucişeze spadele, căci Pedro al Castiliei, urmaşul la tron al lui Alfonso al XI-lea, interzisese duelurile între zidurile cetăţii. Năvalnică sau lenoasă, imprevizibilă sau fără nerv, tainică sau la vedere, viaţa localnicilor din Valladolid oglindea culorile anotimpului şi pasiunea spaniolilor pentru aventură, muzică şi chef.

La o masă din fundul crâşmei, trei bărbaţi puneau ţara la cale cu aplombul celor care pot da glas celor mai năstruşnice soluţii, fiindcă oricum nu se ia nimeni după ei. Îşi treceau ulcica din mână-n mână şi vorbeau mai aprins cu fiecare pocal dat peste cap.

— Ce ne-o trebui să ne linguşim pe lângă englezi zău dacă pricep, spuse unul dintre ei, cu pălăria trasă pe ochi şi cu mâinile frământând de zor două bile verzui, care scoteau sunete ciudate când se loveau una de alta.

— Decât cu portughezii, mai bine cu albicioşii, don Rafael, îl contrazise cu înverşunare un bondoc asudat şi rumen la faţă, făcându-i semn Felipei să mai aducă o ulcică. Lusitania e pământul prefăcuţilor şi-al feciorilor de târfă, oricine o ştie. Abia aştept să văd ce pretenţii o să aibă regele lor de la al nostru după ce l-a ajutat la Rio Salado. Doar nu crede vreunul din voi că şi-a dus soldaţii până acolo din milostivire creştinească.

Chiar când bărbatul cu pălăria trasă pe ochi voia să răspundă, jupânul pleşuv se apropie de masa lor cu un aer încurcat.

— Ce e, Calisto? S-a terminat vinul şi Felipa n-a avut curaj să ne spună?

Jupânul se apleacă la urechea celui de-al treilea mesean, care stătea cu spatele la restul muşteriilor şi încă nu scosese o vorbă. După cele şoptite de don Calisto, bărbatul se întoarse şi cercetă cotloanele întunecoase ale crâşmei, până când ochii i se opriră asupra unui tânăr trupeş, aflat singur la o masă. Tânărul ţinea în mână o pană de gâscă pe care o înmuia din când în când în călimara pe care-o avea la el şi apoi scria ceva pe-o coală de hârtie. Simţindu-se

privit, își duse mâna la pălărie și surâse. Apoi se ridică și se apropie de masa celor patru spanioli, vârându-și uneltele de scris și coala de hârtie în căptușeala hainei.

— V-am auzit punând țara la cale, domnilor, li se adresă el într-o spaniolă căznită, cu accent caraghios.

— Fii bun și cinstește-ne masa, dacă poftești, *señor*, îl invită bărbatul care nu deschisese gura până atunci. Iartă-ne dacă ți-am tulburat liniștea cu pălăvrăgeala noastră. Bag seama că nu ești de pe-aici.

Străinul dădu din cap și se așeză pe un scaun adus în grabă de jupân.

— Așa e. Sunt unul dintre albicioșii cu care se pregătește să se alieze regele vostru. Vin din Anglia, dar n-am treburi la curtea castiliană. Vreau doar să văd locuri noi, să vă învăț limba mai bine și să-mi caut personaje pentru cărți.

— Ești scriitor? Și, mă rog, ce scrii? se repezi să întrebe bondocul, ștergându-și sudoarea de pe frunte cu mâneca surtucului.

Înainte ca străinul să răspundă, bărbatul care-l invitase să li se alăture își drese glasul și vorbi din nou. Avea un glas măsurat și o grijă pedantă pentru felul cum rostea fiecare cuvânt. De îndată ce deschidea gura, cei din jur se simțeau nevoiți să tacă și să ia aminte.

— Se cuvine să știm și noi, și domnia ta cu cine avem de-a face. Dumnealui – mâna bărbatului se îndreptă spre bondocul lac de apă – e don Diego Monteprieto, proprietarul spițeriei de la răspântie, unde găsești leacuri la care nici nu te duce mintea. Corn de rinocer pisat, venin de cobră regală și o sumedenie de șipuri pregătite după rețete pe care nu vrea să le spună nimănui. Că n-are

în ditamai spiţeria un praf care să oprească transpiraţia, iată o taină pe care nimeni nu ştie s-o dezlege. Chiar în faţa domniei tale – arătătorul celui care vorbea îl fixă pe bărbatul cu pălăria trasă pe ochi – se află don Rafael Altamirano, unul dintre cei mai buni negustori de postavuri, stofe şi pânzeturi din Valladolid. Cât despre mine, sunt unchiul cavalerului Gerardo de Aguilar, plecat de câtăva vreme în Anglia domniei tale. Numele meu nu-ţi spune mare lucru, dar ţi-l dezvălui fiindcă aşa se cade. Contele Rodrigo Álvarez, la dispoziţia dumitale.

Străinul se înclină politicos, îşi scoase pălăria şi rosti simplu:

— Geoffrey Chaucer. O cinste pentru mine să vă cunosc.

Obrazul lui Altamirano se lumină pe neaşteptate, ca şi cum un snop de torţe s-ar fi aprins în penumbra crâşmei.

— Am auzit de domnia ta. Bunul meu prieten Lionel de Antwerp mi-a povestit că ai slujit în armata engleză.

Chaucer încuviinţă din cap.

— Prietenul dumitale are o ţinere de minte uluitoare, *señor*. Aşa e, am făcut parte din oastea Maiestăţii Sale Edward al III-lea, Dumnezeu să-l aibă în pază. Am intrat în Franţa la începutul războiului cel mare şi am căzut prizonier. Întâiul duce de Clarence – Lionel, cum spui domnia ta – l-a înduplecat pe Maiestatea Sa să plătească o pungă de galbeni ca să mă scoată din temniţa din Reims unde mă azvârliseră francezii. În fine, să nu mai pomenim. Dar aşa cum domnia ta ai auzit de mine, don Rafael, şi la urechile mele au ajuns poveşti despre contele Álvarez.

Contele râse scurt.

— Lumea e mai mică decât credeam, *señor* Geoffrey. Acum ştiu şi eu de unde să te iau, zise el. N-a trecut luna de când citeam, la mine-n bibliotecă, o ediţie englezească din *Romanţul rozei* de Guillaume de Lorris, pe care pare-mi-se că l-ai tradus.

— Doar fragmentele care altora le-au fost peste puteri, conte.

Rodrigo Álvarez îşi turnă în pocal şi închină în sănătatea mesenilor, pe când Felipa, biciuită de vorba aspră a jupânului, venea de la bucătărie cu cărnuri de-abia scoase de la proţap pentru cinstiţii oaspeţi.

— Şi cam ce poveşti ţi-au ajuns la urechi despre mine, *señor*?

Chaucer îi aruncă o privire piezişă contelui. Ştia că trebuia să aibă grijă ca nu cumva Álvarez să-l ia drept prieten al noului rege.

— Bunăoară, că eşti tutorele prinţului Enrique de Trastámara. Şi totodată omul care-l sprijină să strângă oaste pentru răsturnarea lui Pedro al Castiliei. Că ai cunoştinţe pretutindeni unde e nevoie nu atât de diplomaţi convingători, cât de spadasini dibaci. Că ţi-ai creat un cerc de prieteni care încearcă să ia legătura cu oameni de încredere din Portugalia.

Contele mai trase câteva înghiţituri de vin, lăsând carnea friptă să se răcească.

— Eşti bine informat, *señor* Geoffrey.

— Mai c-aş spune *prea* bine informat, adăugă don Diego Monteprieto, îndesându-şi o bucată de friptură între fălci.

— Dar, continuă Álvarez, aş putea să te-ntreb la rândul meu ce treburi te-aduc la Valladolid. Ştii bine că străinii sunt luaţi la ochi imediat aici, mai cu seamă-n vremurile astea tulburi.

Englezul îşi mângâie barba câteva clipe şi apoi îşi aşeză mâinile pe masă, de o parte şi de alta a blidului cu carne de care n-apucase să se atingă.

— Cum am spus când m-am aşezat la masa voastră, n-am nici o misiune. Văd locuri şi-mi caut personaje pentru cărţi. Mi le iau de unde pot. Am în cap nişte snoave cu pelerini şi-o poveste despre Troilus şi Cresida. Am fost în Franţa şi Flandra, acum am poposit în Spania. Nu ascund că am fost primit la curte, dar asta mai mult mulţumită relaţiilor bune pe care le-a avut taică-meu cu tatăl lui Pedro. Şi fiindcă protectorul meu, Ioan de Gaunt, din a cărui suită am făcut parte, se bucură într-adevăr de simpatia lui. Te asigur însă că n-am stofă de iscoadă, iar la minciuni mă pricep doar dacă e să le aştern pe hârtie şi să le pun în gura altora. Mă crezi ori ba, ăsta-i adevărul.

Contele nu păru convins de sinceritatea străinului, mai ales că de la o vreme cronicarii numeau Anglia „perfidul Albion". Însă recunoscu în sinea lui că *señor* Geoffrey nu arăta nici a mincinos, nici a pehlivan. Dădu din umeri şi începu să-şi taie friptura.

— Am crezut că ai venit să reînnoieşti legăturile dintre Pedro şi curtea Angliei. Ştii, probabil, că n-a lipsit mult să avem o regină de la voi.

Chaucer dădu din cap, cu un aer cătrănit.

— Am avut un unchi care a murit de ciumă la bordul vasului care trebuia s-o aducă pe Ioana Plantagenet în Spania, conte. Înainte să plece, mi-a spus că nu credea c-o să mai apuce să vadă vreodată stâncile de la Dover. Şi aşa a fost. Ştiu că s-a ocupat de păstrarea la loc sigur a rochiei de mireasă a Ioanei, croită dintr-o mătase cum nu se mai văzuse până atunci. Şi mai ştiu, tot din ce mi-a povestit înainte să urce la bord, că fiica lui Edward a fost însoţită pe mare de treizeci de arcaşi care luptaseră la Crécy. Din nefericire, nu i-a folosit la nimic. Veteranii te pot apăra de atacul duşmanului, dar nu de boală.

După ce se înfruptă din carnea friptă, Rafael Altamirano se şterse la gură şi reîncepu să frământe cele două bile verzui.

— Domnia ta s-o fi gândit c-a dat peste un cuib de uneltitori, spuse el. Nu cred că-i bun cuvântul. Aş spune mai degrabă că suntem o mână de patrioţi pe care-i doare sufletul când văd cât de urgisită le e ţara. Uneltitor e cel care, ticluind planuri pe furiş, urmăreşte foloase pentru sine. Un interes, o dregătorie, ceva. Noi n-avem trebuinţă de nici unele. Avem rosturile noastre, trăim fără grija zilei de mâine – chiar şi don Diego, cu leacurile lui – şi nu ne-am pus în slujba nimănui. Numai că Pedro n-are croială de rege. Cât a trăit Alfonso, Castilia a dus-o bine şi toţi au tratat-o cuviincios. Acum ne pasc primejdii mari.

— Pe la noi au ajuns zvonuri...

Altamirano nu-l lăsă pe englez să-şi termine fraza.

— Gura lumii e slobodă, *señor* Geoffrey. Zvonurile de care spui au fost scornite aici de cârcotaşi. Le ştim şi noi: că Alfonso a umblat după toate fustele, în afară de

ale reginei. Că în loc să-şi facă datoria de soţ faţă de Maria a Portugaliei, i-a turnat zece plozi Eleonorei de Guzmán. Că omora fără judecată. Ce să-ţi spun, parcă la alţii nu-i tot aşa. Uită-te la portughezi, de pildă, şi la râca dintre Afonso şi băiatul lui. Barem aici n-a fost război civil, cum aud că e acum în Lusitania. Alfonso a murit de ciumă la Gibraltar, înainte să-i plesnească inima în piept din cauza neghiobiilor lui Pedro. Dacă ţin bine minte, a fost singurul monarh din Europa cosit de Moartea Neagră. Te şi gândeşti dacă nu cumva cărările Domnului sunt mai încurcate decât ne predică nouă popii prin biserici. Alfonso curăţă lumea de mauri la Rio Salado şi crapă de ciumă, pe când fiu-său face umbră pământului şi n-are nici măcar o zgaibă. Singura lui grijă e să nu iasă din cuvântul maică-sii şi al lui Juan de Albuquerque, care conduc de fapt Castilia.

— Nu vreau să te supăr, ci doar să pricep. De ce crezi că prinţul Enrique ar fi mai bun?

Contele Rodrigo Álvarez găsi de cuviinţă să vorbească în locul lui Altamirano. O făcu pe când, la o sută de paşi în faţa crâşmei, un cerşetor cu un picior îndoit sub fund şi cu mâna întinsă era înconjurat de câţiva tineri afumaţi, care de la depărtarea aceea arătau de parcă i-ar fi pus gând rău. Altădată contele ar fi ieşit în prag şi i-ar fi alungat pe zurbagii în doi timpi şi trei mişcări, căci mârşăviile şi luptele inegale îl scârbeau. Acum însă, simţindu-se silit să răspundă la întrebarea lui Chaucer, lăsă gesturile mărinimoase în seama cui se va fi nimerit să treacă prin dreptul crâşmei şi îşi măsură vorbele cu grija obişnuită.

— Din mai multe motive. Întâi şi-ntâi, n-are cruzimea în sânge, ca Pedro sau ca vărul lui pe care-l cheamă la fel şi care umblă-n patru labe după coroana Portugaliei. Pe urmă a legat prietenie cu Bertrand de Guesclin, cavalerul breton care a făcut atâtea vitejii în războaie, şi prin el cu o bună parte din nobilimea Franţei. Îmi dau seama că prieteşugul ăsta n-o să-ţi sune bine, căci domnia ta şi de Guesclin aţi luptat în tabere diferite, dar n-am ce face. Nu mai pun la socoteală că prinţul Enrique e de viţă mai aleasă şi că, spre deosebire de Pedro, a învăţat carte. Dar poate cel mai bun motiv e că o să ştie să le pună căpăstru evreilor, care deja s-au întins mai mult decât îngăduie buna-cuviinţă. La el, nu la Pedro ne e nădejdea unor legi limpezi, care să-i îngrădească. Altminteri, nu ştiu pe unde scoatem cămaşa. Rar mai găseşti negustor sau cămătar castilian în tot Valladolidul. Don Rafael, aici de faţă, e unul din puţinii rămaşi.

În timp ce afară cerşetorul în zdrenţe era scăpat din ghearele scandalagiilor de un bărbat care străbătea din întâmplare Piaţa Florilor, în semiîntunericul crâşmei Geoffrey Chaucer primi vestea prieteniei dintre Enrique şi cavalerul breton fără să i se clintească un muşchi pe faţă. În sinea lui însă, aşa cum ghicise Álvarez, englezul fierbea. Bertrand de Guesclin făcuse prăpăd printre soldaţii englezi în războiul cel mare, răpunându-l, printre alţii, pe Cedric Chaucer, fratele mai mare al lui Geoffrey. La rândul lui, protectorul Ioan de Gaunt îşi pierduse doi veri pe câmpul de luptă, ucişi tot de spada bretonului.

Diego Monteprieto îşi termină porţia din blid, luă o ultimă înghiţitură de vin şi se ridică de la masă, la fel de asudat ca în clipa când se aşezase.

— Călătorului îi şade bine cu drumul, *señores*. Să nu mă-nţelegi anapoda, *señor* Geoffrey, de mine vorbeam. Păcatul spiţeriei pe care-o ţin e că nu se deschide dacă nu vâr cheia în lacăt şi nu-şi vinde singură marfa. Mă duc la ale mele căci, vorba ceea, de treburile ţării om mai avea vreme să vorbim.

Văzând că şi ceilalţi meseni se pregătesc să plece de la masă, Calisto o trimise pe Felipa să strângă vasele golite de mâncăruri, scrise câteva vorbe cu pana pe un petic de hârtie, iar pe urmă îi făcu semn băiatului care spăla blidele şi pocalele în bucătărie.

— Ramón, fugi la casa roşie de lângă Fântâna Zeilor, urcă la primul cat şi bate la a doua uşă pe dreapta. Întreabă de meşterul Ambrosio şi dă-i hârtia asta. Repede, nu mai sta. Te-ai întors?

Băiatul o luă la picior, pregătindu-se să taie Piaţa Florilor de-a curmezişul, pe când Calisto se întorcea la muşteriii care îşi luau rămas-bun unul de la celălalt. Grăbit să le mulţumească pentru vizită, jupânul nu observă că micul Ramón nu apucase să facă patruzeci de paşi şi fusese oprit de un bărbat cu o pelerină plină de praf, care sprijinea zidul umbrit al unei case. Bărbatul îi smulse biletul din mână băiatului, îl citi repede, surâse parşiv şi-l îndemnă pe micuţ să-şi vadă de drum. Ramón o tuli spre Fântâna Zeilor, găsi casa de care-i spusese jupânul şi îşi îndeplini misiunea. Se întoarse la fel de repede cum plecase, bucuros că nu-l mai vedea pe necunoscutul care-i

ațin use calea, dar frământat de o neliniște. Ce să facă, să-i spună jupânului ce pățise sau să-și vadă de treabă? Amintindu-și că jupânul îl altoia din te miri ce cu nuiaua subțire de alun pe care-o dosise în spatele sobei, Ramón hotărî că tăcerea nu venise nimănui de hac și că nu era bine să stârnești dulăii adormiți. Prin urmare, îi spuse lui Calisto că biletul ajunsese la cine trebuia, intră în bucătărie și-și văzu mai departe de spălatul blidelor.

După ce ieși din mâinile chefliilor, cerșetorului îi crescu pe neașteptate piciorul lipsă, îndoit până atunci sub el și prins cu un bandaj murdar. Zdrențărosul se ridică de jos, își scutură fundul pantalonilor cu palmele și se uită pe jumătate cu teamă, pe jumătate recunoscător la cel care-i scăpase pielea. Era un bărbat încă tânăr, cu barbișon negru și cu o cicatrice întinsă pe jumătate din obrazul drept. Vârâse în teacă sabia cu care-i pusese pe fugă pe tineri, dar avea în continuare un aer amenințător. Stând ore întregi în Piața Florilor cu mâna întinsă, cerșetorul se obișnuise să cerceteze chipurile celor care treceau pe lângă el, fără să țină seama dacă-l miluiau ori ba. Văzuse tot felul de oameni – îngâmfați sau fricoși, aprigi sau molatici, ursuzi sau veseli. Însă niciodată nu adulmecase la vreunul dintre ei pericolul simțit în fața acestui salvator misterios și tăcut. În plină zi, bărbatul cu cicatrice parcă făcea să se pogoare dintr-odată noaptea. Ochii lui înfundați în găvane, buzele subțiri și vinete, obrajii supți ca de o boală fără leac, mâinile cu degete subțiri și nervoase, hainele negre ca de cioclu, totul în felul lui de-a fi și de-a se purta trimitea cu gândul la un singur lucru. Iar acel lucru era moartea.

Lui Diogo Lopes Pacheco nu-i trebuiră decât două clipe ca să-şi dea seama că pomanagiul pe care-l scăpase de batjocură, ba poate chiar de ceva mai rău, era speriat de parcă ar fi împărţit culcuşul cu o stafie. Dinadins îşi luase aerul ăsta mohorât şi căutătura asta fioroasă. Avea nevoie de cineva care să-i jure recunoştinţă veşnică şi, la o adică, să-i întoarcă binele făcut. Dacă flendurosul se simţea îndatorat, cu atât mai bine. Pacheco nu apucase să cunoască Valladolidul ca pe propriul buzunar şi ştia că soarta străinilor poposiţi în oraşele Castiliei se schimba mai lesne decât direcţia vântului. Alvaro Gonçalves şi Perô Coelho îşi luaseră alte nume şi scorniseră nişte poveşti de care ar fi râs şi copiii de ţâţă. Unul îşi zicea Calisto, iar celălalt, Ambrosio, ca şi cum asta i-ar fi putut scăpa de iscoade sau de furia prinţului portughez care le voia capul. În ce-l priveşte, Diogo Lopes Pacheco îşi păstrase numele, dar hotărâse să facă rost de nişte ochi mai buni decât ai lui. Ochi liberi să pătrundă unde ai lui nu aveau voie. Ochi în stare să vadă primejdiile pe care ai lui n-ar fi ştiut să le observe. Ochi atenţi şi vii, ca ai unui cerşetor obişnuit să deslușească, în pasul celor care treceau prin dreptul lui, mărinimia firii, grosimea pungii, bunătatea sau răutatea gândurilor.

II

Vergele lungi de apă băteau cu putere în geamuri. Ploua ca la sfârşit de lume. Trăsnetele rupeau copacii în două şi ţineau lumea în case. Când şi când, vântul se înfoia ca un monstru de abur, iar atunci stropii laţi pisau zidurile pieziş, gata să spargă tot ce prindeau. Nu era fericire mai mare, pe un asemenea potop, decât să stai în faţa focului şi să asculţi jertfa vreascurilor. Nu era bucurie mai deplină decât să regăseşti iubirea pe care o credeai pierdută pentru totdeauna. Nu era cântec mai frumos decât şoapta turnată în cochilia delicată a urechii. Peste bătălii şi castele, peste alianţe şi trădări, peste toate merindele îngrămădite în tolba vieţii stăteau dragostea şi priceperea de-a i te dărui până la ultima părticică a trupului şi a minţii.

Fata îşi despleti cozile blonde şi scutură din cap ca o iapă nărăvaşă, lăsând evantaiul părului să-i îmbrace umerii. Se întoarse spre el şi îşi descheie rochia care mătura pe jos. Zâmbiră amândoi ca în faţa unei minuni cereşti, după care ea se apropie goală, se aplecă deasupra lui şi-i gâdilă buzele cu zmeura sfârcurilor. Aşteptă muşcătura, ştiind că nu avea cum să întârzie, iar când arsura veni, scoase un geamăt aţâţat. Mâna ei dreaptă se

încolăci în jurul mădularului întărit, care pulsa în menghina degetelor. Îşi simţi capul apăsat de o rugăminte mută şi şi-l aplecă spre coloana de carne tare şi încinsă, trecându-şi vârful limbii peste buze şi surâzând mai departe. Închise ochii şi se hotărî să pună la încercare răbdarea bărbatului răstignit pe pat ca pe o cruce a plăcerilor. Abia cine ştia să aştepte merita bunătăţile lumii.

Chiar atunci însă, într-un fel pe care mintea omenească nu l-ar fi putut pricepe, trupul ei începu să se piardă într-o ceaţă roşiatică din ce în ce mai deasă. Dacă nu se grăbea, avea să i se prelingă printre degete ca firele de nisip de pe malul Atlanticului. Bărbatul întinse iute braţele, dar nu mai izbuti decât să sculpteze în aer corpul de care se pregătea să se bucure cu toată fiinţa. Îngăimă numele iubitei, iar când nu primi răspuns, murmurul se preschimbă, cu tăria pe care-o dă deznădejdea, într-un răcnet ce inundă încăperea.

— Inès... Inès... Inesitaaaaaa!!!

Pedro se trezi buimac şi rămase aproape un minut în capul oaselor. Avea părul năclăit, o dâră de scuipat în colţul gurii şi acelaşi tremur al mâinilor pe care-l observase încă de luna trecută. Soldatul care-i veghea somnul în faţa cortului rămase afară. Prima dată când îl auzise strigând, se speriase şi năvălise în cort, ca să vadă ce se întâmpla. De atunci însă, Inès de Castro venise de multe ori în ospeţie prin visele prinţului, răscolindu-l de fiecare dată, aşa că în cele din urmă soldatul se obişnuise cu zvârcolelile acelea noptatice de care aveau parte numai sufletele cu adevărat tulburate.

Pedro ieşi din cort şi ceru apă. Bău din burduful adus în grabă de un alt soldat şi îşi ridică ochii spre cer. Îi păştea încă o zi pârjolitoare. Afurisită ţară, îşi zise înciudat. Când ploua de ţi se-neca sufletul, când căpiai de cald. Bine măcar că iernile erau blânde, altfel cine ştie câţi dintre oamenii lui ar fi rămas în viaţă după atâtea luni petrecute pe coclauri, mâncând pe apucate, dormind pe sponci şi aşteptându-se mereu ca oamenii lui Afonso să le cadă în cârcă. Armata de răzvrătiţi a lui Pedro nu avea ştiinţa războaielor de uzură. Era alcătuită din soldaţi tineri, entuziaşti şi sătui de stăpânirea regelui bătrân, însă fără comandanţi cu priceperea măsurată în şiruri lungi de biruinţe. Singurii pe care avusese curaj să-i numească în fruntea trupelor fuseseră fraţii de Castro şi Rodrigo Pereira. Lângă ei îl adusese pe Coutinho do Freitas, care nu ştia să se bată nici cu o căpiţă de fân, dar băgase la cap destule lucruri folositoare despre arta războiului, învăţate la şcolile la care-l trimisese Afonso. Pedro ar fi avut nevoie de încă trei-patru conducători cu autoritate, stăpânire de sine şi curaj, dar de unde să-i ia?

Singura lui mângâiere era că nici războinicii lui Afonso nu mai erau cei de altădată. Din grupul cu care regele venise la putere rămăseseră Elpidio Graça, Calisto Peixe, care însă lupta mai bine pe mare, Natanael Umberto şi Jacinto Vidigal. Vermelho, comandantul cavaleriei, îşi aştepta sfârşitul la pat, Terceiro, Morais, Gervasio, Villamarin şi da Sousa muriseră la Rio Salado. A, ba nu, mai era cineva. Pedro îşi aminti, cu chipul schimonosit de ură, de tânărul Umberto Vidigal, fiul mai marelui peste arcaşi. Ce muşcătură de câine turbat are gelozia, îşi zise

el. Fostul lui cavaler de onoare nu putuse să treacă peste felul cum i-o suflase pe Inès de sub nas. De parcă o mândrețe ca Inès ar fi putut avea ochi pentru el. Umberto, Umberto, să te ferească Dumnezeu drăguțul să pun mâna pe tine viu. Te înfig în proțap și te rumenesc la foc mic, îi promise în gând Pedro.

Coutinho do Freitas răsări lângă el din spatele cortului. Părea muncit de un gând neplăcut.

— Avem prea puțini oameni. Nu-i putem trimite în toate cele patru colțuri deodată. Afonso i-ar face praf.

— Și-atunci? întrebă Pedro.

— E de văzut. Trebuie să chibzuim bine. N-avem voie să călcăm strâmb.

Prințul își dădu ochii peste cap și simți cum se înfurie.

— Atâta lucru știu și eu, Coutinho, ba încă fără să merg la școli înalte. Te-am luat pe lângă mine ca să-mi spui ce să facem, nu cum să chibzuim.

Do Freitas pregătea un răspuns care să nu-l aprindă și mai rău pe Pedro, când Rodrigo Pereira descălecă în fața lor, cu fața leoarcă și venele grumazului umflate. Își bătu ușor calul pe crupă, iar animalul plecă fără alt îndemn și se opri lângă un pâlc de copaci, unde începu să pască prin iarba care nu apucase să se usuce.

— Oamenii mei au dat peste patru fugari care au intrat în țară ascunși în alaiul flagelanților. Încă nu știu ce hram poartă, dar o să ți-i aducă să-i descoși.

— Cum i-au dibuit? întrebă do Freitas.

— Din întâmplare. Doi dintre locotenenții mei i-au găsit la scaldă, la două leghe de-aici. Își dăduseră jos cămeșile albe ale flagelanților, pe care urmele de sânge

se înnegriseră, şi rămăseseră ca în ziua venirii pe lume. Sergio şi Edson, băieţii mei, s-au minunat nespus când au văzut că toţi patru aveau spinările netede şi fără cicatrice. Or, se ştie ce urme lasă biciul, mai cu seamă dacă te plesneşti cu el atât de des cum fac flagelanţii adevăraţi. I-au prins ca din oală, cu hainele pe mal, şi i-au luat la scuturat. Au mărturisit că nu fac parte din secta aceea sau ce Doamne iartă-mă o fi şi că au şters-o din Castilia de frica noului rege. S-au jurat că n-au intrat în slujba lui Afonso şi că nici n-au de gând.

Pedro se încruntă şi îşi scărpină barba deasă. Ce motive i-ar fi putut mâna pe fugari departe de Castilia? Tizul său domnea acolo de aproape şapte ani, deşi abia împlinise douăzeci şi trei. Din câte aflase de la unii şi alţii, dăduse mână liberă la toate negoţurile, neoprind pe nimeni să plece sau să vină în ţară, să cutreiere mările sau drumurile, să-şi deschidă prăvălie şi să vândă orice i-ar fi trecut prin cap. Nici de mari încârdăşiri politice nu putea fi vorba, câtă vreme fragedul său văr ţinea în mână doar sceptrul, lăsând sabia în seama lui Juan de Albuquerque şi sigiliul regal în mâna Mariei a Portugaliei. Pesemne că altele erau pricinile pentru care cei patru aleseseră pribegia. Mai ştii, poate că se numărau printre cei care visau ca pe tronul Castiliei să suie Enrique de Trastámara, bastardul ieşit din pântecul Eleonorei de Guzmán.

— O să mă dumiresc, Rodrigo, fii fără grijă. Dar până atunci vreau să ştiu ce facem acum. Rămânem aici, lângă Ourém? Ne mutăm tabăra mai încolo, ca să fim feriţi de surprize, în cazul că iscoadele lui Afonso ne-au dat de urmă? Atacăm totuşi în patru locuri deodată, chit

că, la câţi suntem de puţini, nu ne permitem să mai pierdem oameni? Hai, să v-aud. Coutinho, ai rămas fără glas? Tu eşti strategul, de la tine aştept sfaturi.

La doi paşi de Pedro, do Freitas îşi pierduse trufia pe care-o avea când îi desenase romburi lui Pereira şi-i vorbise despre vechii greci şi empatie. Prinţul nu suferea îmbrobodelile. Voia lucruri precise, nu abureli. Iar dacă poveţele nu-l duceau la rezultatul dorit, făcea vărsare de sânge, oricât de apropiat i-ar fi fost sfetnicul şi oricât de strălucite şcolile unde învăţase.

— Ar fi o nesăbuinţă să ne risipim în patru vânturi, stăpâne, zise el.

Pedro îl întrerupse cu acreală.

— Ştii câtă silă-mi face slugărnicia, Coutinho. Nu sunt stăpânul tău. O să fiu abia după ce-o să-l trag pe taică-meu de barbă şi-o să-l dau jos de pe tron. Până atunci spune-mi pe nume, doar ştii cum mă cheamă. Gudurările nu ajută la nimic. De-aia merg lucrurile prost în ţară, din cauză că fiecare e mai ocupat cu linguşelile decât cu treburile pe care e pus să le facă.

Do Freitas aproape că se obişnuise cu perdafurile prinţului. Îşi înclină uşor capul şi continuă.

— Socot că e mai bine să rămânem aici până primim întăriri. Rodrigo are făgăduieli din partea răzvrătiţilor din Lisabona. Dările pe care le jupoaie Ocayo de pe ei i-au adus la disperare. Să mai răbdăm puţin şi-o să putem face o armată-ntreagă de răsculaţi. Din ce se-aude, nemulţumirile sunt tot mai dese şi la Guimarães sau Leiria, aşa că peste o săptămână, dacă oamenii cu care a vorbit Rodrigo îşi ţin cuvântul, o să fim destui ca să-nfruntăm

oştile lui Afonso. Şi chiar să pornim în patru direcţii deodată.

Pedro rămase câteva clipe pe gânduri.

— Cum s-au desfăşurat trupele lui taică-meu? Unde-au ridicat tabăra?

— Exact cum ţi-au spus iscoadele...

— Care iscoade?

Rodrigo Pereira se simţi silit să se amestece în discuţie.

— Cei trei băieţi pe care ţi i-am trimis alaltăieri. Nuno, Tinho şi Barral. Nişte flăcăi curajoşi şi de ispravă. I-am aşteptat acum două zile la Portas do Amorao cu veşti. I-am ascultat şi pe urmă le-am dat ordin să vină la tine.

Pedro se albi la faţă, iar tremurul mâinilor reîncepu.

— N-au ajuns.

— Să nu le fi făcut felul vreo jivină, spuse do Freitas. Se ştie că prin pădurile astea mişună lupii suri.

— Aici ai nimerit-o, Coutinho, încuviinţă Pedro cu o umbră de ameninţare în glas. Atâtea jivine cutreieră lumea, că nu mai ştii cum să te fereşti de ele.

— Le-ai spus întocmai cum te-am învăţat?

Fernam Furtado do Avellar, războinicul şiret care preluase comanda călăreţilor regali după ce se îmbolnăvise Vermelho, se aplecă asupra lui Nuno şi-şi pironi privirea în ochii lui negri. Nu era cititor în suflete, dar îşi dădea seama repede, din vorba celuilalt, dacă i se spunea adevărul sau i se turnau braşoave.

— Întocmai, cavalere, aşa să-mi ajute Dumnezeu, bâigui iscoada.

— N-ai uitat nimic?

— Nici un cuvânt.

— Şi te-au crezut?

Împunsă de ascuţimea întrebării, mândria de mincinos a lui Nuno se trezi la viaţă.

— Dacă-i spun maică-mii că sunt fată, mă crede şi ea, viteazule. Pereira n-a avut nici o clipă de îndoială, iar marţafoiul ăla cu nasul pe sus a-nceput să deseneze nişte ciudăţenii cu băţu-n noroi şi să vorbească-n dodii. Ceva cu romburi, o menghină şi-un african.

Do Avellar zâmbi mulţumit şi se îndreptă din şale. Bietul Coutinho, cât de isteţ se credea şi cât de lesne putea fi prostit. Trebuia doar să-ţi pui mintea. Când aflase că do Freitas intrase în serviciul lui Pedro, făcând pe sfetnicul şi semeţindu-se cu priceperea lui de strateg, noul comandant al călăreţilor lui Afonso îşi frecase mâinile de bucurie. Neghiobul ăla necopt, cu mustăcioară de fante şi aere de învăţat, îi era mai de folos ca duşman decât ca aliat. Ajungea să-i întinzi cursa şi călca în ea cu mândria biruitorului care păşeşte în cetatea supusă.

Iar prilejul se ivise repede. Do Avellar bănuia că Pedro îşi trimisese iscoade să spioneze mişcările tatălui. Era nevoie doar să prindă câteva şi să le sucească niţel mâna la spate. O ameninţare şi o făgăduială puteau să schimbe fidelitatea oricăruia dintre ţărănoii intraţi, cu sau fără voia lor, în luptă. Do Avellar luase treizeci de pedeştri ai lui Natanael Umberto şi împânzise cu ei drumeagurile pe care era firesc să apară iscoadele. Nuno şi ceilalţi doi le căzuseră în braţe ca peştele în năvod. Duşi în faţa comandanţilor lui Afonso, care se strânseseră în jurul focului, cei trei fuseseră puşi să aleagă: o jupuire înceată,

cu grunji de sare presăraţi pe carnea vie şi niscai stupi deschişi la doi paşi de ei sau o pungă cu galbeni pentru fiecare. Nuno, Tinho şi Barral recunoscuseră că le-ar fi stat mai bine cu gologani decât fără viaţă şi consimţiseră să-i înşele pe oamenii de încredere ai lui Pedro. Do Avellar îi învăţase să le împuie capul cu nişte nume de sate sau orăşele în care oştenilor lui Afonso nici prin gând nu le-ar fi dat să se aşeze. Trupele regelui se opriseră pe cel mai înalt deal de lângă Leiria, la mică depărtare de castelul unde, cu peste o sută de ani mai devreme, luminatul Afonso al II-lea ţinuse primele *cortesuri*. De pe deal sau din turnul castelului se vedea până dincolo de pădurea de pini. Pe timp frumos, soldaţii din punctele de observaţie puneau mâna pe tuburile cu sticlă curbată la un capăt, din care regele poruncise să i se facă patruzeci, le duceau la ochi şi se trezeau uitându-se nici mai mult, nici mai puţin decât la strânsura oştenească a lui Pedro.

Un singur lucru îl nedumerea pe do Avellar: cum era cu putinţă ca un om care minţea cu atâta iscusinţă să fie atât de prost? După ce se învoise să le spună poveşti lui Rodrigo şi cui ar mai fi stat să-l asculte, Nuno pipăise mulţumit punga în care zornăia răsplata. „Ai aici, pentru tine şi ceilalţi doi, jumătate din cât face osteneala voastră. Duceţi-vă, spuneţi ce v-am învăţat la urechea cui trebuie şi-apoi veniţi după cealaltă jumătate", îl îndemnase comandantul călăreţilor. Iar Nuno fusese atât de nătâng încât chiar se întorsese, împreună cu celelalte două iscoade. Orice om cu un dram de minte şi-ar fi făcut treaba şi pe urmă n-ar fi ştiut cum să se piardă cât mai departe de Leiria. Ba unii mai obraznici ar fi umflat punga şi-ar

fi dispărut fără să se ducă la Portas do Amorao şi, vezi bine, fără să se teamă de ce le-ar fi făcut oamenii lui Afonso dacă ar fi pus mâna pe ei. Pesemne însă că prostia şi lăcomia erau surate şi mergeau de mână. Nuno aştepta acum să numere şi restul galbenilor.

— Tinho şi Barral unde-s, cavalere? îl întrebă el pe do Avellar, rupându-i firul gândurilor.

— Şi-au luat partea şi-au plecat, răspunse călăreţul.

— Cum şi-au luat partea? Parcă eu trebuia să primesc punga şi să-i dau fiecăruia ce-i al lui. Prima dată aşa am făcut.

Do Avellar surâse cu înţeles.

— Cum bine spui. Numai că amicii tăi s-au temut să nu-i tragi pe sfoară şi m-au rugat să-i omenesc eu de-a dreptul. La cât de bine ştii să minţi, Nuno, nici nu mă mir că s-au hotărât să te ocolească. Le-a venit mintea la cap.

Nuno se foi cu o anume stingherea lă.

— Şi unde s-au dus?

— M-au rugat să-ţi spun că o să vă-ntâlniţi la locul ştiut.

De data asta iscoada simţi ceva nelalocul lui. Locul ştiut? Nu fusese vorba de aşa ceva. Dădu să se ridice, dar călăreţul îi apăsă mâna înmănuşată pe umăr şi-l ţintui pe buşteanul unde era.

— Nu ne-am dat întâlnire nicăieri, rosti Nuno cu o voce pierită.

— Ei, vezi, aici te-nşeli, prietene. Există un loc unde ne strângem toţi după ce ne trece traiul.

Do Avellar bătu de două ori din palme, se răsuci pe călcâie şi plecă să se îngrijească de călăreţii lui. Iscoada pricepu sensul bătăilor din palme două clipe mai târziu, când un soldat se ivi pe cărarea care ducea spre buştean. În lanţ îl ţinea pe Sorte, puiul leopardului pe care Afonso al Portugaliei îl primise la începutul domniei şi, din ziua aceea, îl luase cu el în toate bătăliile. Ochii galbeni ai pisicii se înfipseră ca două suliţe în pupilele mărite de groază ale lui Nuno. Când soldatul dădu drumul fiarei din lanţ, iscoada se scăpase deja în nădragi. Dar Sorte nu era năzuros. Îi plăcea carnea proaspătă chiar şi atunci când dinspre ea îi urcau în nări mirosuri netrebnice.

12

Meşterul Ambrosio se uită de după perdeaua geamului mic şi murdar înainte să iasă pe stradă. Era lume puţină afară şi viermuiala se potolise. Soarele după-amiezii învelea Valladolidul cu o plapumă de culoarea naramzei, iar trecătorii răzleţi căutau umbra. Ambrosio avea doi ani de când trăia aici şi tot nu se obişnuise. Oamenii erau mai deschişi ca în Portugalia, dar mai curioşi, gata să se amestece unde nu le fierbea oala şi să-ţi dea sfaturi, oricât le-ai fi spus să nu-şi bată gura. Larma din pieţe îţi spărgea urechile. Nu ştiai bine cine vinde şi cine trebăluieşte în alt fel. Se înghesuiau unul în altul, târgoveţi şi meşteşugari, muşterii şi hoţi de buzunare, târfe bune de întins pe loc şi oameni ai stăpânirii cu ochiul atent la strâmbătăţi. Ţigănci cu păr de cerneală depănau fire de lână la vârtelniţă, florărese grijulii şi dolofane stropeau obrajii trandafirilor, spre a nu li se pierde culoarea, potcovari cu pielea lucioasă repezeau barosul în fierul înroşit. Forfota începea înainte să urce soarele în piscul cerului, se cuminţea după prânz, se înteţea la loc pe la patru şi ţinea până aproape de asfinţit.

Ca atâţia ucigaşi plătiţi, Ambrosio avea capul bine înfipt pe umeri. Ştia că atâta vreme cât pe tronul Portugaliei

se aflau Afonso şi mai ales fiul lui, nu putea să se întoarcă. Odată ce intra în ținutul lusitanilor era din nou Perô Coelho, asasinul care o prinsese pe Inès de plete şi-i tăiase capul cu sabia. Regele le spusese şi lui, şi celorlalți să fugă din țară mâncând pământul, fără să-i bată în vreun fel gândul înapoierii. Prezentul şi viitorul lui se aflau aici, în Castilia. Chiar dacă nu avea să rămână până la sfârşitul vieții în Valladolid, Coelho ştia că trebuia să-şi găsească rostul departe de locul unde se născuse.

Dacă era adevărat ce se spunea, anume că se întâmpla uneori să viețuiască pe pământ oameni cu trup de drac şi suflet de sfânt, meşterul Ambrosio socotea că la fel de bine mâinile păcătosului se puteau spăla de vină dând formă gândului cucernic. Prin urmare, bizuindu-se pe priceperea cu care mânuia cuțitul, pe bucuria amintită ca prin ceață a tinereții, când nemurea chipuri de iubite dăltuindu-le în trunchiuri de copaci, şi pe buchisirea cărților sfinte, asasinul care curmase vieți la poruncă se apucase să cioplească icoane. Cresta carnea lemnului cu mişcări iuți şi hotărâte, făcând totul din minte, fără cărți deschise la portrete de apostoli sau mucenici. Lucra cam o icoană la trei zile. Lăsa lemnul în culoarea dată de la Dumnezeu, nu-l picta, nu-l lăcuia, nu-i adăuga nimic. Vindea rar, dar pe bani destul de buni, căci meşteşugul lui nu era cunoscut altora. Iconari mai existau în Valladolid, numai că de sub mâna nici unuia nu ieşeau obiecte în care să palpite o asemenea însuflețire. Îşi făcuse atelier din cămăruța unde stătea în schimbul a doi galbeni pe care-i dădea la fiecare început de lună bătrânei surde care-l luase în gazdă. Nu privea cioplitul icoanelor ca pe

un fel de-a cere iertare Celui de Sus. Avea prea multe pe suflet, chiar şi fără uciderea galiţienei. Smerenia îi era străină, penitenţa aşijderea. Îşi găsise un meşteşug şi se străduia să trăiască de pe urma lui, căci banii daţi de Ocayo cu doi ani mai devreme se terminaseră de mult.

Acum însă altceva îl îmboldea pe Ambrosio să iasă din cămăruţă. Citise de zece ori peticul de hârtie pe care i-l trimisese Alvaro Gonçalves – „Calisto", cum îl ştiau localnicii – prin micul Ramón cu trei zile mai devreme.

Aud tot mai multă lume vorbind despre Enrique. Chiar azi am tras cu urechea la ce-au povestit nişte meseni despre el. Dacă vrei să-i vezi pe doi dintre ei, vino la crâşmă joi după trei, căci au promis să se-ntoarcă. Cred că ar trebui să ne punem pielea la bătaie şi să ne alăturăm lui Enrique şi celor care-l sprijină.

După ce-şi plimbase ochii peste bilet până-l învăţase pe de rost, îi dăduse foc cu o lumânare aprinsă şi-l aruncase în soba a cărei uşiţă n-o mai deschisese de aproape o jumătate de an. Cine era prins cu aşa ceva îşi putea lua adio de la viaţă. Perô Coelho aflase, la scurtă vreme după sosirea la Valladolid, că regele Pedro al Castiliei avea aceleaşi apucături sângeroase ca vărul lui portughez. Nu numai că osândea repede la cazne şi la moarte, dar îi plăcea să ucidă cu mâna lui. Există uneori beteşuguri ale minţii care îmbolnăvesc familii întregi, pe zdrahoni şi stârpituri laolaltă, cugetase Coelho, pe când se descotorosea de hârtia aducătoare de necaz.

Ce nu ştia Perô Coelho era că nu fusese primul cititor al biletului. Ramón nu-i povestise nici lui despre bărbatul cu pelerina colbuită care-i ieşise în cale şi-i luase hârtia din mână de parcă lui i-ar fi fost trimisă. Ce rost avea? Şi cât de însemnată putea fi o bucată de hârtie pe care mâzgălise cineva nişte vorbe? Pentru Ramón altele erau lucrurile pentru care trebuia să fie cu băgare de seamă: să nu fie dibuit de jupânul Calisto cotelind prin cămară după de-ale gurii, să nu simtă vreun muşteriu apa pe care-o turna în vedrele cu vin înainte de-a le aduce din pivniţă, spre a-şi face şi lui parte, să nu fie căutat de merinde dosite pe sub cămaşă înainte de-a pleca la mătuşa care-l ţinea de când rămăsese orfan.

Când ieşi din casă, asasinul lui Inès de Castro nu-l observă pe bărbatul care porni în urma lui, ţinându-se la o depărtare menită să adoarmă bănuielile. Coelho era cu gândul la cele scrise de Gonçalves. Auzise şi el pe unii negustori clevetind prin târg despre felul cum prinţul Enrique de Trastámara prinsese drag de tronul Castiliei, pe care încă şedea fundul fratelui său vitreg. Auzise, dar nu ştia dacă ar fi fost înţelept din partea lui şi a lui Gonçalves, doi străini fără reazem sau prieteni în Valladolid, să se arunce orbeşte pe acest nou drum al vieţii. Mai cu seamă că, dacă ar fi prins de veste că unelteau împotrivă-i, regele castilian i-ar fi putut lega fedeleş şi trimite înapoi în Portugalia, unde fiul lui Afonso i-ar fi aşteptat cu securea pregătită.

Coelho intră în crâşma lui Gonçalves şi se duse drept la tovarăşul lui de ticăloşii, care se uita într-o terfeloagă roasă la colţuri.

— Nu puteai să vii tu la mine? Ţi-am zis că nu-mi place să mă arăt mai mult decât e nevoie.

Gonçalves ridică din umeri.

— Ştii prea puţine despre comerţul ăsta, Perô. N-ai cum să pleci şi să laşi crâşma în grija altuia. Nu mai zic că nici n-aş avea în grija cui – Felipa e fată, iar obrăznicătura aia de Ramón mă pungăşeşte de mic, crezând că nu bag de seamă. Unde mai pui că oricând poate să-ţi pice un oaspete neaşteptat. La fel ca la noi, astea-s locurile unde afli tot ce merită ştiut.

Închise terfeloaga şi-i făcu semn celuilalt spre o masă din fundul crâşmei în care la ora aceea nu era ţipenie. Se aşezară amândoi, iar Felipa le aduse de mâncat şi de băut. De departe, păreau doi oameni obişnuiţi să depene amintiri în jurul ulcelei de vin. Însă cine trăgea cu urechea pricepea că nu despre trecut vorbeau cei doi, ci despre ce aveau să facă de-acum încolo.

— Contele Álvarez vine des aici şi nu e niciodată singur. Acum trei zile a stat la masă cu un spiţer, un negustor de postavuri şi-un englez care zicea că-i scriitor. Ce hram poartă englezul e greu de spus şi oricum nu cred c-o să facă mulţi purici pe-aici. Dar ceilalţi par să pună ceva la cale. Contele l-a crescut pe Enrique, din ce se vorbea la masă. Iar acum plănuieşte să-l înscăuneze în locul lui Pedro.

Coelho mestecă alene o bucată de pâine şi-şi scutură firimiturile de pe degete.

— Şi ce-avem noi de câştigat din povestea asta? Cu toate păcatele lui, Pedro al Castiliei nu ne-a făcut nimic.

Gonçalves aruncă o privire spre uşa pe care aştepta să-i vadă intrând pe oaspeţii care-i cinstiseră crâşma cu trei zile mai devreme. Dacă ar fi avut ochi mai buni, poate că l-ar fi zărit, rezemat de marginea unei fântâni de piatră, pe urmăritorul lui Coelho, care îşi făcea vânt cu pălăria pe care şi-o scosese de pe cap. Iar dacă ar fi avut cum să cuprindă din priviri întreaga piaţă şi-ar fi dat seama că încercarea bărbatului de-a se răcori era de fapt un semn făcut cuiva de pe acoperişul unei case aflate în partea cealaltă a Pieţei Florilor. Bărbatul cu pelerina plină de praf tocmai cerea şi primea veşti despre apropierea altor meseni decât cei de-acum trei zile.

— Gândeşte-te bine, Perô. Pedro al Castiliei şi băiatul lui Afonso sunt veri. Afonso e bătrân şi nu-i departe ziua când o să-şi lase fiul pe tron. Cei doi Pedro se înţeleg bine, au copilărit împreună şi pot cobzări destule. Nu m-ar mira să ne trezim luaţi pe sus de gărzile lui şi trimişi înapoi în Portugalia.

Coelho râse strâmb şi îşi ţuguie buzele.

— Deocamdată Pedro al Portugaliei duce război cu taică-său. Din ce mi-a ajuns la urechi, nu mai e mult şi Afonso o să-l înfrângă. Are o armată mult mai bună şi e hârşit în lupte grele. Pedro o să aibă noroc dacă o să scape cu temniţa până la sfârşitul zilelor.

Fu rândul lui Gonçalves să râdă.

— Pun prinsoare pe crâşma asta că Afonso o să-l cruţe. Îmi spui şi mie pe cine lasă la tron dacă-l omoară pe Pedro? O fi regele crud şi răzbunător, dar prost nu e. Dacă mă-ntrebi, cred că nu vrea decât să-l umilească pe

Pedro, să-i dea o lecție și să scape de câțiva nepoftiți care s-au înghesuit în jurul lui ca muștele la băligar.

Gonçalves abia își termină vorba și fu silit să se ridice de la masă. Afară se auzi fornăitul câtorva cai priponiți în fața crâșmei. Mai mulți bărbați intrară și se așezară la o masă lângă geam, ținând sub observație Piața Florilor. Nu erau cei pe care-i aștepta Gonçalves, dar un blid de mâncare și-o ulcică de vin se găseau pentru oricine. Intră la loc în pielea jupânului Calisto, le spuse mesenilor cât de onorat se simțea de vizita lor și-i porunci Felipei să se îngrijească să nu ducă lipsă de nici unele. Se întoarse lângă Coelho, cu fruntea despicată de o încruntătură.

— Ar fi trebuit să vină. Nu știu ce-i ține și unde.

Perô Coelho părea la fel de îngândurat.

— Ți-am spus de la-nceput că nu-mi miroase bine povestea asta. Valladolidul nu-i Coimbra, Alvaro. Nu știi niciodată lângă cine stai și la urechile cui ajung vorbele ce le scoți pe gură. Deja îmi pare rău c-am pierdut vremea venind aici. Dacă n-ar bate la ochi, în clipa asta m-aș ridica și aș lua-o din loc. Dar mi-e să nu se uite ăi de colo chiorâș.

Arătă din cap spre bărbații care vorbeau potolit în așteptarea mâncării. Coelho își dăduse seama de la intrarea lor în crâșmă că erau orice, numai negustori nu. La cum arătau, puteau fi spadasini care își puneau armele în slujba cui avea nevoie de ei, numai că soiul ăsta de om mergea de obicei singur și se ferea de tovărășia celorlalți. Ar fi putut fi oameni ai regelui sau ai prințului Enrique – dar de asta și-ar fi dat seama doar dacă ar fi auzit ce vorbeau. Coelho simți neliniștea înfășurându-l ca un frig

iernatic. Gonçalves era un nătărău şi avea mintea unei găini zăpăcite, iar pe Diogo Lopes Pacheco nu-l văzuse de câteva săptămâni. Ce punea la cale, numai bunul Dumnezeu putea şti.

Pământiu la faţă, cu mâinile tremurându-i acum şi de spaimă, nu doar de furie, prinţul Pedro coborî treptele spre temniţă. În faţa lui, crestat de cuţite, împuns de săbiile soldaţilor şi şiroind de sânge ca fleica înaintea împroţăpirii, Rodrigo Pereira se împleticea la fiecare patru paşi, căznindu-se să nu urle de durere şi să-şi alunge cu răsuflarea părul care-i cădea în ochi. Mâinile îi fuseseră cetluite la scurtă vreme după ce căzuse prins, iar fiarele ruginite prinseseră deja să-i roadă carnea şi să-i pregătească putrezirea. Norocul banditului, dacă noroc se putea numi acesta, era că nu avea să mai apuce ziua în care puroiul i-ar fi bolborosit în tot trupul, iar viermii i s-ar fi prelins pe sub cămaşă şi printre degetele învineţite ale picioarelor. La câte fărădelegi făcuse Pereira, cu siguranţă că tâmplarii înălţau deja podişca spânzurătorii în piaţa mare din Coimbra.

Uşa celulei se deschise cu un scrâşnet. Soldaţii îl îmbrânciră pe Pereira, care se dădu de-a berbeleacul şi se opri cu fruntea în zidul zgrunţuros şi mâncat de igrasie. O dâră de sânge începu să i se prelingă de deasupra ochiului drept pe obrazul acoperit de o barbă ţepoasă. Pereira tuşi, horcăi de-ai fi zis că i se rupea ceva în gâtlej şi scuipă un nod de flegmă verzuie. Răcise pe pământul reavăn pe care îşi petrecuse ultimele zile, când ploaia pusese stăpânire pe câmpiile de lângă Ourém şi spălase

steiurile de la Portas do Amorao. Cât despre prinţul Pedro, acesta intră pe propriile picioare în încăperea joasă şi rece, ghemuindu-se apoi cu spatele la zid şi prinzându-şi genunchii cu palmele, doar-doar li s-o potoli tremurul. Nu i se prinseseră mâinile în faţă şi nu avusese parte de bruftuluielile menite banditului, ba mai mult, unul dintre soldaţi schiţase umbra unei plecăciuni. Într-o lume atât de schimbătoare, prizonierul de azi putea fi stăpânul de mâine, aşa că nu costa nimic să îndoi niţel genunchii. Nu murea nimeni din atâta lucru.

Lupta fusese mai scurtă decât îşi închipuiseră până şi sfetnicii lui Afonso. Războiul civil se încheiase atât de neaşteptat, încât zile în şir după aceea trupele regelui rămăseseră cu mâna pe armă, neştiind dacă nu cumva Pedro îşi trimisese cu bună ştiinţă o parte din oaste la pieire, urmând să dea lovitura în alt loc, pe nepusă masă. Lucrurile erau însă mult mai simple. Dacă în lunile de dinainte armata lui Pedro făcuse prăpăd între Mondego şi Douro, hăcuind pe săturate din soldaţii regelui şi lăsând în urmă stive de capete şi covoare de hoituri, la Ourém o mişcare bine chibzuită a armatei regale făcuse ca răzvrătiţii să se trezească împresuraţi şi puşi cu botul pe labe. „O trădare face mai mult decât povaţa a trei strategi", spusese Fernam Furtado do Avellar, comandantul călăreţilor, căruia îi venise ideea de-a dibui iscoadele duşmanilor şi de-a le învăţa să mintă în schimbul unor bani în locul cărora bieţii nepricopsiţi mai apucaseră să vadă doar colţii mândrului Sorte. Restul fusese floare la ureche. Încercuite şi rămase fără merinde, trupele prinţului se văzuseră nevoite să lase armele şi să se pună la mila

învingătorilor. Singura mulţumire a lui Pedro fusese că nobilii castilieni care-i fuseseră înfăţişaţi de Pereira – cei patru falşi flagelanţi găsiţi pe când se îmbăiau într-un braţ al lui Mondego cu apă mai domoală şi luaţi pe sus – izbutiseră să scape. Pedro vorbise o singură dată cu ei, dar îi fusese de-ajuns. Păreau oameni de ispravă, cărora le-ar fi putut da însărcinări însemnate – asta, fireşte, dacă mai avea să vadă vreodată lumina zilei. Tot printre scăpaţi se numărau, printr-un noroc chior, cei doi fraţi de Castro.

— Ai apucat să afli ce s-a ales de Coutinho? îl descusu Pedro pe Pereira, de îndată ce soldaţii închiseră uşa celulei.

La momentul atacului, do Freitas se juca mai departe cu un băţ în praf şi desena figuri stranii pentru alţi zănatici aidoma lui, care ar fi avut vreme de irosit ascultându-l.

— L-au luat două namile ale lui Natanael Umberto. Nu cred să-i fi făcut felul. Din ce-am auzit că şopteau santinelele, regele a poruncit ca deocamdată să fie ţinuţi în viaţă toţi cei care ţi-au stat alături. Uneltitori, războinici sau bufoni. În afară de mine, care nu cred să mai prind decât cel mult două-trei răsărituri. Dacă-l cunosc bine pe Afonso, are de gând să dea o pildă pentru toţi cei în mintea cărora ar mai putea încolţi vreodată gândul trădării.

Pedro pufni enervat.

— Dacă totuşi Coutinho rămâne-n viaţă, iar eu scap de-aici, jur pe ce-am mai scump că-l sui în ştreang cu mâna mea. Dar înainte de asta îi bag pe gât, una câte una, bucăţile alea de fildeş pe care le tot muta de colo-colo ca bezmeticul. Auzi tu, şah, chinezi şi intuiţii. Tare-aş vrea

să-l văd cu laţul de gât, cu ochii bulbucaţi şi deşertând din el regine, turnuri şi nebuni.

În timp ce prinţul fierbea de ciudă fiindcă se lăsase prostit de vorba subţire şi de falsa deşteptăciune a strategului cu mustăcioară pomădată, în sala de consiliu de la Montemor-o-Velho i se hotăra soarta dimpreună cu a celorlalţi prizonieri. Din ce în ce mai bolnav şi tot mai încet în mişcări, Afonso îşi asculta oamenii de încredere, cu toate că ar fi putut spune dinainte ce sfat aveau să-i dea.

— Pune-i la cazne şi pe urmă taie-i, mărite, susură glasul uscat al lui Ocayo. Nu poţi risipi blândeţe şi mărinimie pe trădători.

— Şi cu Pedro ce fac, Cristoval? întrebă regele, cu ochii pe geamul dincolo de care Mondego se unduia ca un şarpe siniliu.

Ocayo îşi plecă încet capul şi şopti abia auzit:

— Ce faci şi cu ceilalţi. E mai vinovat ca ei, căci s-a ridicat împotriva mâinii care l-a mângâiat în somn.

Afonso îşi privi pe rând sfetnicii şi războinicii strânşi în sala de consiliu. Cu toţii încuviinţară din cap, păzindu-se să se uite prea mult în ochii regelui. Elpidio Graça, fostul secretar, îşi duse mâna la inimă cu un gest slugarnic. Jacinto Vidigal şi Fernam Furtado do Avellar îşi făcură semnul crucii. Calisto Peixe, Tiago Melendes şi Natanael Umberto rămaseră nemişcaţi. Singurul care îndrăzni să gândească altfel fu bătrânul Manoel Leite.

— Să mă ierţi, mărite, dacă nu pot să te sfătuiesc la fel. Nu sufăr trădarea şi mi-e silă de viperele care sâsâie în jurul prinţului. Merită să moară, şi încă în chinuri.

Dar Pedro trebuie cruțat. Nu din bunătate, ci fiindcă alt urmaş la tron n-ai. Numai regii englezi îşi mai omoară copiii, dar despre ei ştim măcar că sunt cu mintea muiată în spirtoase.

Ocayo dădu să deschidă gura, însă Afonso îl opri şi-i făcu semn bătrânului.

— Mai departe, Manu.

— Cum bine ştii, mărite, n-o mai duc mult. Aud şuierul coasei tot mai aproape şi poate de aceea îmi îngădui să vorbesc fără ascunzişuri. Că mor mâine de secure sau peste o lună de boală, mi-e totuna. Sfatul meu e în răspărul celorlalți. Ține-l în viață pe prinț şi-o să dovedeşti nu doar mărinimie, ci şi înțelepciune. Dacă-ți omori copilul, nu numai că te-ncarci în fața Domnului cu cel mai mare păcat, dar îi dai apă la moară Smintitului. N-ai uitat, trag nădejde, că fratele tău vitreg a-nceput să se pună bine pe lângă regele Castiliei.

Regele nu uitase câtuşi de puțin. Iscoadele trimise la Valladolid îi aduseseră veşti că Afonso Sánches, spurcat şi ticluitor ca întotdeauna, se străduia tot mai des să-i arate lui Pedro al Castiliei că lui i se cuvenea tronul Portugaliei, nicidecum celui care-l ocupa în clipa aceea. Şi asta nu era tot. Regele ținea la fel de bine minte salva de întrebări ale reginei Beatriz, care-l încolțise imediat după ce aflase că fiul ei fusese prins. „Ți-ai iertat fratele vitreg şi vrei să-ți omori copilul? Sânge din sângele tău? Şi asta după ce ți-ai pus oamenii s-o ucidă pe singura ființă de pe lumea asta pe care-a iubit-o cu adevărat? Ai lăsat trei copii mici fără mamă, iar acum ai de gând să le iei şi tatăl? Chiar nu te temi de judecata de pe urmă?"

— Când vă ascult, fiecare are dreptatea lui, spuse Afonso, ridicându-se şi silindu-i pe cei de faţă să facă la fel. Şi cei care mă sfătuiesc să-l omor pe Pedro, şi tu, Manu, care eşti de părere să-l las în viaţă. Să mă ierte Dumnezeu dacă judec cu strâmbătate, dar gândul nu mi-e la ruşinea neamului nostru, ci la soarta Portugaliei. Am îmbătrânit şi bolile au prins să mă surpe. Mâna nu mă mai ascultă, sabia mi se pare tot mai grea, ochiul vede ca prin pâclă. Dom Valerio, medicul nostru, mă îmbărbătează, dar mi-am dat seama că o face doar fiindcă aşa se cade. Nu ştiu dacă apuc sfârşitul anului şi, cum bine a spus Manu, dacă mă curăţ mâine, n-am pe cine să las în loc. Fratele meu trage sfori, cum face de-o viaţă, iar urcarea lui pe tron ar fi cea mai mare năpastă ce s-ar putea abate asupra ţării. Prin urmare, singurul care îmi poate urma e Pedro. E nebun, crud şi nestatornic, ştiu. Îl mână gânduri de răzbunare, ştiu şi asta. Nu pot decât să trag nădejde că zilele de temniţă o să-l facă să vadă cu alţi ochi Portugalia şi pe supuşii ei. Prin urmare, nu-l condamn la altceva decât la trei luni de şedere în temniţa din Coimbra, la un loc cu guzganii, muştele şi propria murdărie. Ceilalţi să fie omorâţi cu pietre. *Gratia Dei.*

— *Amen*, murmurară sfetnicii – unii cu umilinţă şi smerenie, alţii, ca Melendes, Graça şi mai cu seamă Ocayo, îngânduraţi şi cu spaima în suflet.

13

— Îți mulțumesc că ai venit, *señor* Diogo. Te-ai uitat în urmă, să nu se fi luat cineva după tine?

Pacheco descălecă, dădu frâiele calului unui servitor și se grăbi să-l liniștească pe conte.

— Dacă n-aș fi fost cu băgare de seamă toată viața, astăzi n-aș mai avea onoarea companiei dumitale, don Rodrigo. Fii pe pace, nu m-a observat nimeni.

Contele Álvarez zâmbi subțire, îl prinse de braț pe portughez și-l conduse în încăperea de la primul cat al unei case de piatră ridicate la vreo două sute de pași de râul Pisuerga. Deschise ușa și-l pofti înăuntru pe Pacheco. Acesta intră și dădu cu ochii de câțiva bărbați pe care atunci îi vedea pentru prima oară.

— Dumnealor sunt cinstiții domni pe care voiam să-i cunoști, rosti contele. Cred că nu greșesc spunând că toți cei care ne-am strâns aici avem cam același interes. Domniile lor Diego Monteprieto și Rafael Altamirano – Álvarez întinse pe rând mâna în direcția fiecăruia – au schimbat deja un salut cu prietenul dumitale Alvaro, chiar la el în crâșmă, acum câteva zile. Ei bine, da, *señor* Diogo, știm cine e jupânul Calisto. De aceea nici n-am mai vrut să ne întâlnim la el în crâșmă, chit că așa

rămăseserăm înțeleși. Ne-am temut să nu fie luat în cătare și de alții.

Contele își puse pălăria cu pană de struț pe masă, își trecu mâna prin păr și continuă.

— Știm la fel de bine – și când spun „știm" îi am în vedere pe toți cei de-aici – că amicul vostru Ambrosio, „meșterul" Ambrosio, ciopleşte icoane doar fiindcă nu i s-a mai poruncit nici o crimă. Lucrurile urâte ajung mai repede la urechi decât cele plăcute, *señor* Diogo. Portugalia nu-i atât de departe de Castilia cum socoți, iar lumea vorbește.

Pacheco își păstră cumpătul, dar mâna dreaptă îi zvâcni nestăpânit. Dacă ar fi rămas singur între patru ochi cu contele și ar fi avut garota la el, ar fi știut cum să-i oprească vorbele-n gâtlej. Pe lângă asta, nemernicul de Ocayo îi promisese că, în afara lui și-a regelui, nu avea să mai afle nimeni de cele petrecute la Mosteiro de Santa Clara. Iar acum Álvarez îi spunea de la obraz că vestea omorului ajunsese înaintea lui chiar și aici, departe de Coimbra, în alt regat, unde ucigașul trăgea nădejde că avea să i se piardă urma. Pacheco îi cercetă din priviri pe bărbații așezați în jurul mesei și așteptă să i se spună cine erau cei care stăteau laolaltă cu Monteprieto și Altamirano. Citindu-i parcă în gânduri, Álvarez îl lămuri îndatoritor.

— Dumnealui e Atilio Moncloa, spadasin vestit în Iberia și-n afara ei, zise el, arătând spre un bărbat smead și mohorât, care răspunse cu o mișcare moale a capului. Tânărul din dreapta lui e nepotul meu, cavalerul Gerardo de Aguilar, care tocmai s-a întors de la englezi, unde nu l-am trimis să se bată, ci să învețe carte. Inelul cu smarald

la care se uită cu atât drag l-a primit în ziua când a plecat din Albion, de la o fată pe care vrea s-o aducă aici mai încolo şi s-o ia de nevastă. Aici, lângă fereastră, îl poţi admira în carne şi oase pe seniorul Bertrand de Guesclin, unul dintre cei mai viteji şi temuţi luptători din câte-a văzut spiţa omenească. În fine, în stânga dumisale stă cel pentru care ne-am strâns astăzi aici.

După ce se uită pe rând la fiecare dintre cei pomeniţi de Álvarez, înfiorându-se la vederea seniorului de Guesclin, Pacheco se trezi privind în ochii scormonitori şi neliniştiţi ai prinţului Enrique de Trastámara. Prinţul abia dacă trecuse de douăzeci de ani, avea trăsături delicate, de catihet nedeprins cu gălăgia semenilor, barbă roşcovană şi mâini de bolnav. N-ai fi zis că, în spatele acestei tencuieli de carne şi piele gălbejită, ar fi putut sta ambiţia de-a cuceri tronul unui regat şi hotărârea de-a face orice pentru a-şi împlini pofta. Şi totuşi prinţul ardea de nerăbdare să-şi atace fratele vitreg şi să-l răstoarne de la conducerea Castiliei, aşa cum se văzu din chiar primele lui cuvinte.

— Valladolidul s-a lehămisit de Pedro, *señor*. Castilia şi Leónul au nevoie de un sceptru care să nu coclească sub atingerea jidovilor.

Pacheco ridică din sprâncene, nepricepând – ca unul care nu era de prin partea locului – ce vrusese să spună prinţul. Diego Monteprieto, spiţerul rotofei şi asudat, se grăbi să încuviinţeze cu mişcări energice ale capului.

— Aşa e, alteţă. Nu degeaba lui Pedro al Castiliei i se spune regele evreilor. Dacă ţii minte, am şi vorbit despre asta cu domnia ta, conte. Ba şi cu dumneata, don Rafael. S-a-mpânzit ţara de perciunaţi cu pete pe faţă şi botezaţi

cu briciul. Castilienii sadea se plâng că nu mai au loc de ei. Nu poți să tragi un pârț fără să strâmbi niscai nasuri lungi. Fac negoț, deschid crâșme, cumpără ieftin și vând scump. Iar asta e numai din vina lui Pedro. El le-a dat nas și le-a așternut țara preș.

— E timpul să punem piciorul în prag, întări Altamirano, mai mult ca să i se vâre pe sub piele prințului decât fiindcă l-ar fi mâncat cu adevărat limba să-și arate istețimea.

Pacheco își mută ochii de la unul la celălalt, dumirindu-se încet unde nimerise. Contele Rodrigo Álvarez începuse să strângă oameni care să-l răstoarne pe rege și să așeze în locul lui un țânc nevolnic, pe care-l scotea vântul din cizme. Toți cei din încăpere erau niște uneltitori înverșunați, de soiul celor din care Diogo Lopes Pacheco cunoscuse mai mulți decât și-ar fi dorit în Coimbra. Să fi știut că avea să nimerească din lac în puț, nu s-ar fi oprit în Castilia. Avea o verișoară de-a cincea spiță în Avignon care l-ar fi găzduit și acum bucuroasă.

Dacă spițerul și negustorul de postavuri erau niște gargaragii care vorbeau mai mult ca să nu tacă, seniorul Betrand de Guesclin părea frământat de probleme adevărate.

— Ce aliați avem? Cu cine vrem să-l dăm jos pe Pedro?

Contele își drese vocea cu tâlc.

— Când e să vorbească, toți dau năvală. La fapte însă se cam codesc. Nobili nu sunt foarte mulți, căci Pedro a avut grijă să-i îngrașe cu moșii și să și-i țină de partea lui. Mai mult de cinci-șase nu vin lângă noi. Don Diego și don Rafael, aici de față, au adunat cât au putut din

negustorimea castiliană şi câţiva târgoveţi veniţi de prin Flandra şi Franţa. Am vrea să ni se adauge prietenii noştri lusitani – *señor* Diogo şi tovarăşii lui. Şi ar mai fi Afonso Sánches, cel surghiunit de fratele lui vitreg din Portugalia.

— Cel pe care lumea-l ştie drept Smintitul? Ne bizuim pe-un nebun să răsturnăm un rege? se minună bretonul.

— Nebunul ăsta ne poate fi de folos nu doar la curtea Castiliei, ci şi în Portugalia.

Pacheco se mută de pe un picior pe altul, simţind că lucrurile nu mergeau cum ar fi vrut. Cu cât se străduia să se ţină mai departe de ţara natală, cu atât nălucile de acolo se încăpăţânau să-l înconjoare mai straşnic. Scăpase de Pedro al Portugaliei şi dăduse peste cel al Castiliei. Îl lăsase în urmă pe regele Afonso şi era pe punctul de-a da nas în nas cu fratele său vitreg. Diogo Lopes Pacheco nu avea ascuţime de alchimist, dar puse lucrurile cap la cap şi pricepu că nu era a bună. Dacă s-ar fi întovărăşit cu ceilalţi din încăpere pentru alungarea castilianului de pe tron, ar fi stârnit şi mai mult mânia celor din ţară. Iar dacă s-ar fi aflat în Portugalia că urzea asemenea mârşăvii cot la cot cu Smintitul, ar fi putut să-şi pună singur capăt zilelor.

— Mă bucur că ţineţi partea castilienilor în faţa jidovimii negustoriceşti, alteţă, îi spuse el cu un glas potolit prinţului Enrique. Dar nu ştiu cât de mult vă pot fi de folos. La mine-n ţară…

— La domnia ta în ţară stăpâneşte un rege îmbătrânit şi supt de vlagă. Afonso nu mai are mult şi-nchide ochii. Asta înseamnă că, poate mai devreme de sfârşitul anului, prinţul Pedro o să fie rege. E ştiută prietenia trainică pe

care-o are cu vărul lui, Pedro al Castiliei. Crezi oare c-o să fie bine pentru domnia ta și ceilalți doi fugari să trăiască sub o astfel de amenințare? Căci oricând se poate întâmpla ca iscoadele castilianului să vă găsească pe toți trei și să vă trimită sub pază înapoi în Portugalia.

Pacheco tot nu înțelegea unde voia să ajungă Enrique. Se uită la Álvarez, Monteprieto și Altamirano, care însă tăcură chitic și se mulțumiră să dea înțelept din cap, parcă minunându-se de deșteptăciunea prințului de Trastámara. Cavalerul Gerardo de Aguilar își cerceta cu atenție smaraldul care-i împodobea inelul, pe când Moncloa își lustruia lama spadei și fluiera ceva ca pentru sine. Pacheco se pregăti să ceară lămuriri, dar, înainte să deschidă gura, seniorul Bertrand de Guesclin i se adresă pe un ton măsurat.

— Cu un Pedro în Castilia și un altul în Portugalia, mai devreme sau mai târziu și domnia ta, și amicii domniei tale o să aveți de pătimit. Dacă prințul Enrique cucerește tronul Castiliei, lucrurile se schimbă. Căci, cu ajutorul lui Dumnezeu, casa de Trastámara o să ajungă stăpână și peste lusitani. În ce le privește pe domniile voastre, asta înseamnă, printre altele, că în loc să vă ascundeți ca niște chițcani speriați prin cotloanele Valladolidului, de teamă să nu pună fiul lui Afonso mâna pe voi, o să primiți dregătorii, o să trăiți la curte și-o să huzuriți până la sfârșitul zilelor. Ori în Portugalia, ori aici, cum o să vă fie voia.

Pacheco se uită la el prostit. Ițele urzelii erau mai încurcate decât crezuse. Cum adică, mototolul ăsta de Enrique se visa rege și peste Castilia, și peste Portugalia?

Cine ar fi putut să-l ajute la aşa ceva? Cu ce preţ şi, mai cu seamă, cu ce interes? Din două una, îşi spuse Pacheco, strunindu-şi un oftat. Ori Enrique e un nătărău cu minte de prunc, ori cele ce se pregătesc contra lui Pedro al Castiliei sunt doar începutul unei schimbări nemaipomenite pentru toată Iberia.

— Şi mai e ceva, *señor* Diogo, zise contele Rodrigo Álvarez. Să mă ierţi că ţi-o spun pe şleau, dar nu cred că eşti în situaţia să faci nazuri.

Pacheco îl privi cu o împletire de scârbă şi teamă, ca pe năpârca ieşită la drum. Abia aştepta să plece de-acolo şi să stea la sfat cu Perô Coelho şi Alvaro Gònçalves. I se păru dintr-odată că moartea îi însoţea şi acum pe toţi trei, ca umbra furişată pe garduri a unui lotru cu pumnalul ridicat. Umbra era a răzbunării, iar mâna încleştată pe pumnal, a prinţului Pedro al Portugaliei.

— Lămureşte-mă, te rog, conte. Sunt mai greu de cap.

Gerardo de Aguilar chicoti ascuţit, dar se opri sub privirea dojenitoare a unchiului.

— Ai priceput foarte bine, *señor*, continuă Álvarez. Dacă lupţi lângă noi, poţi trage nădejde c-o să-ţi scapi pielea. Dacă te ţii departe, fără sprijin şi prieteni – în afara tovarăşilor dumitale portughezi –, te aşezi singur în ochiul furtunii. Ba chiar poţi să-i pierzi şi pe ei. N-ai cum să ştii de unde-ţi vine brânciul în braţele duşmanului.

Atilio Moncloa se ridică, îşi vârî spada în teacă, străbătu încăperea şi se uită pe geam. Nu era ţipenie în jurul casei fără vecini. O buhă cocoţată într-un vârf de pom scoase un ţipăt care destrămă liniştea după-amiezii. Moncloa

se întoarse la loc, urmărit cu privirea de ceilalți, și, fără să se așeze, îi vorbi portughezului ca unui vechi prieten.

— N-aș vrea să fiu în pielea dumitale, *señor*. Atâtea strădanii, atâtea luni de fugă și piteli, și pentru ce? Pentru ca într-o bună zi să ieși din casă, să dai nas în nas cu cineva pe care credeai că n-o să-l mai vezi până la sfârșitul vieții și să simți arsura batjocurii. Căci domnul conte aici de față a uitat să-ți dea vestea: cinci oameni ai amicului dumitale Cristoval Ocayo bântuie de vreo trei săptămâni prin Valladolid. Au intrat în crâșma lui Calisto, i-au dat de urmă lui Ambrosio, iar de socoți cumva că, fiind mai isteț ca ei, le-ai scăpat, teamă mi-e că trebuie să te mai gândești o dată. Așteaptă doar să vă-ntâlniți toți trei ca să vă salte.

Moncloa se apropie până la o palmă de Pacheco și-i susură îngustându-și ochii:

— Chiar dacă unul își zice jupân, celălalt, meșter și al treilea face pe prostul, rămâneți ce-ați fost și până acum: niște ucigași care-au căsăpit o femeie fără apărare. Și nu oriunde, ci înăuntrul unei sfinte mănăstiri. Din câte știu despre obiceiurile de-aici, *señor*, astea-s lucruri pentru care nu se capătă îndurare. Iar până la bunul Dumnezeu s-ar putea să aveți de dat socoteală în fața unor oameni care n-au de ce să v-arate îngăduință. Căci – spadasinul suspină prefăcut – fapta voastră a ajuns pe buzele multora.

Pacheco se trase înapoi și se șterse pe față cu o batistă. Dintr-odată își dădu seama că năduşea ca un godac sub zăpușeală.

— Și nu doar atât. A urcat și la urechile celor doi oameni de încredere care țin legătura între prințul vostru și

regele de-acum al Castiliei. De-asta spun că singura voastră şansă e să vă puneţi spada şi priceperea în slujba prinţului Enrique. Altfel...

Moncloa nu avu vreme să încheie propoziţia, căci portughezul îşi lăsă curiozitatea să prindă glas.

— Şi mă rog cine sunt oamenii ăştia, don Atilio? Îi cunosc?

Spadasinul dădu din cap, dar nu mai apucă să răspundă, căci cavalerul de Aguilar i-o luă înainte.

— Ba bine că nu, zise el, cu acelaşi râs enervant. Sunt Alvaro şi Jaime de Castro. Fraţii nefericitei pe care-aţi făcut-o bucăţi.

Printre zăbrelele celulei, Pedro se uita la corbii care ciopleau stârvul lui Rodrigo Pereira. Banditul fusese ridicat în ştreang gata mort, după ce fusese legat de un par şi bătut cu bolovani în piaţa mare din Coimbra, spre întristarea vădanelor focoase şi veselia bogătanilor jefuiţi. Leşul atârnat ca să-l vadă toţi se rotea în bătaia vântului care ducea mai departe izul de carne putrezită. Trupul plin de sânge, bube şi puroi era prânzul zburătoarelor care se ospătau lacom şi rupeau fâşii mai mari sau mai mici, după cum izbuteau să-şi facă loc. Cele mai vrednice apucaseră să scobească în găvanele înroşite şi să plece ducând în cioc ochii ca nişte mărgele cleioase ai banditului. Celelalte căpetenii ale răzvrătiţilor fuseseră legate în fiare, urcate în şase căruţe descoperite şi duse la Lisabona, unde Afonso promisese un spectacol pilduitor, spre a le trece pofta celor cărora le-ar mai fi dat prin cap să se scoale împotriva stăpânirii. Rugămințile reginei Beatriz nu-l

înduplecaseră, ca de altfel nici sfaturile şoptite de confesorul regal, eruditul Alberto Duvergel. O fi fost regele beteag, slăbit şi bătrân, dar plăcerea pedepselor crude nu i se domolise defel.

Întorcându-şi ochii de la hoitul lui Pereira şi tânjind după ceva care să-i alunge gustul de fiere, Pedro îşi aminti de visele, tot mai multe la număr, în care scumpa lui Inès îi apărea la fel de proaspătă şi dornică de iubire ca în ziua când o văzuse pentru prima oară. Curios lucru, pe copiii lor nu-i visase nici măcar o dată de când se răsculase împotriva lui Afonso, poate şi din cauză că Beatriz găsise pe cineva care să-i crească departe de Coimbra, Montemor-o-Velho şi Santa Clara. Pe lângă asta, avea grijă să-i aducă din când în când veşti lui Pedro despre Beatriz cea mică, João şi Dinis. În schimb, rar treceau trei zile fără ca prinţul întemniţat s-o viseze pe Inès – ba dansând ştrengăreşte pe malul lui Mondego, ba dăruindu-i-se în nopţi cu luna stând ca o cicatrice pe obrazul cerului, ba înfăţişându-se în faţa curţii portugheze, cu mâna în mâna lui, ca regină juruită în faţa lui Dumnezeu.

Ca un făcut, în mai toate visele Inès îşi lipea de el trupul cald, căruia Pedro îi aflase toate tainele, şi-i şoptea vorbele pe care chiar i le spusese aievea cândva: „Când pleci, mă simt de parcă mi-ar fi smuls cineva inima. Rămâne un gol însângerat. Un loc unde nu mai poate să crească nimic. Un pustiu pe care nici soarele suit pe boltă nu poate să-l lumineze.“ Ascultând iarăşi şi iarăşi glasul acela venit din altă lume, Pedro citi în el un semn ceresc şi hotărî ca, de îndată ce avea să urce pe tronul Portugaliei,

să îndrepte măcar în parte grozăvia făptuită de oamenii tatălui său. Şi nu oricum, ci într-un fel care să arate nobilimii lusitane că vrerea lui era mai presus de tocmelile şi învoielile lor politice.

14

— E aşa cum ai spus, sire, spuse bărbatul cu pelerina prăfuită. Se coace o netrebnicie mare, cu ajutor de-afară.

Pedro al Castiliei se întoarse de la fereastra de unde privise dealurile cu iarbă pârjolită ce se întindeau mai jos de castelul Tiedra. Cea mai veche fortăreaţă din Valladolid fusese martora multor trădări şi mârşăvii, dar asta parcă le întrecea pe toate. Castilianul se aşeză pe jilţul tare pe care îşi primea de obicei oaspeţii în sala armelor şi clătină din cap. Ştia de mult că Enrique voia să-l dea jos de pe tron. Cu aproape două luni în urmă, prietenul lui din Anglia, Geoffrey Chaucer, poposise în Valladolid şi-i făcuse bucuria unei vizite. Între două tăvi cu bucate, Chaucer îi povestise ce se vorbise la crâşma lui Calisto şi-l sfătuise pe Pedro să reînnoiască prieteşugul cu vărul lui din Portugalia.

— Eu n-am fire de războinic, sire, spusese el. Singurele mele lupte sunt cu gândurile ce nu vor să mi se aştearnă sub pană aşa cum poftesc. Dar mă pricep să adulmec primejdia şi pe cei ce trădează. Or, în Piaţa Florilor, taman peste asta am nimerit – peste un buchet de nemernici chitiţi să trădeze şi să vândă.

Pedro îi mulțumise, făgăduindu-i să aibă grijă și să nu calce strâmb. Oaspetele se înclinase respectuos, iar înainte de-a ieși din sala armelor rostise:

— Cinstitul Ioan de Gaunt, ocrotitorul meu, îți transmite că e gata să-și scoată sabia din teacă și să te apere. Cu prețul vieții, dacă e nevoie.

Castilianul își aminti de ceasul petrecut la sfat cu Chaucer și surâse amar. Englezul încă nu deprinsese purtările curtenitoare ale nobililor din Valladolid, dar avea o inimă de cinci ori cât a lor. Cât despre Ioan de Gaunt, sprijinul lui era mai folositor ca niciodată. Din ce-i ajunsese la urechi, unul dintre străinii care făgăduiseră să-i stea alături bastardului Enrique era nimeni altul decât Bertrand de Guesclin, viteazul care înălțase mormane de hoituri în războaiele de succesiune sau în încleștarea cu oștile englezilor. Cavalerul breton, căruia i se făgăduise că avea să fie făcut conetabil al Franței, era vestit pentru patima cu care intra în luptă, ceea ce făcea ajutorul lui Ioan de Gaunt cu atât mai prețios. Și totuși, Pedro al Castiliei adulmeca primejdia. Știa că avea o armată șubredă și că nobilii erau tot mai împărțiți. Aproape că nu era săptămână să nu afle de o fugă în Portugalia sau în Franța. Aproape că nu trecea lună fără să descopere un cuib de vipere gata să-și împroaște otrava. Râca dintre nobili și jurămintele de credință călcate în picioare îl mâniau și-i împuținau somnul și-așa pe sponci.

— Ce-i de făcut, Gonzálo? îl întrebă el pe bărbatul care venise să-i aducă vestea. Tronul ăsta e tot mai șubred.

Gonzálo Serra era pentru Pedro al Castiliei ceea ce era Cristoval Ocayo pentru Afonso. Nemilos cu dușmanii,

fidel până la îndobitocire, priceput să smulgă mărturisiri de la prizonieri şi să-i supravegheze pe uneltitori, spaniolul ajuns cu cinci ani în urmă din Logroño la Valladolid avea o sută de oameni a căror treabă era să afle tot ce se întâmpla în Castilia şi merita să ajungă la urechea lui Pedro. Serra împânzise regatul cu năluci în stare să se strecoare pe gaura cheii, să se pitească după o lumânare sau să bată cu privirea – pe timp frumos şi dacă urcau în turnul cel mare de la Tiedra – până la Zamora, Aranda de Duero sau Burgos. Nu le ţineai minte nici straiele, nici chipurile. Cutreierau străzi lăturalnice, se opreau în inima pieţelor, îşi trăgeau sufletul pe sub streşini, se amestecau printre castilienii de rând, căscau ochii ca pe felinare şi urechile ca pe pâlnii. Băgau la cap şi spuneau mai departe, ştiind că Gonzálo răsplătea silinţa şi-i pedepsea pe trândavi.

Întrebarea lui Pedro nu-l miră deloc. Niciodată tronul Castiliei nu făgăduise pace şi tihnă celui care se aşezase pe el.

— În locul tău, sire, aş da poruncă să fie luaţi pe sus toţi străinii care s-au pripăşit în ultima vreme în Castilia. Să-i vârâm niţel la răcoare, să-i descoasem şi să vedem ce hram poartă. Bine, cu unii nici nu mi-aş pierde vremea. Bunăoară, cu portughezii care-au fugit din Coimbra. E limpede că urzesc împotriva ta şi c-au fost momiţi de oamenii bastardului.

Obrazul brăzdat de vinişoare al lui Pedro se schimonosi nestăpânit. Pe toţi străinii n-avea cum să-i oprească, iar pe negustorii evrei cu atât mai puţin, câtă vreme nu-i erau duşmani, ci dimpotrivă, prieteni cărora le putea

cere sprijinul la nevoie. E adevărat, se gândise să-i pună la cazne pe Pacheco, Gonçalves şi Coelho, dar se înfrânase. Pe de o parte, aştepta să vadă pe cine mai atrăgeau de partea lor şi a lui Enrique. Pe de alta, într-o lume a negoţului, poate că erau la rându-le mai folositori ca marfă de schimb decât ca muşterii pentru securea călăului. Din câte-i spuseseră iscoadele, vărul său aştepta dintr-o zi într-alta să urce pe tronul Portugaliei. Şi la cât îl ştia de răzbunător, bănuia că avea să-i crească inima în piept aflând că ucigaşii pe care-i căuta îi puteau fi trimişi înapoi în ţară sub pază. Atâta doar că unui asemenea hatâr trebuia să i se răspundă pe măsură. Iar Pedro al Castiliei ştia în ce fel.

— Mai aşteptăm, Gonzálo. Lucrurile bune nu întârzie mai mult decât se cuvine, dacă te pricepi să le ieşi în cale.

Serra se înclină scurt.

— Şi-atunci ce porunceşti, sire?

— Deocamdată, nimic. Îndeamnă-ţi oamenii să aibă grijă şi de-acum încolo la tot ce mişcă. Să nu-i scape din ochi pe portughezi, dar să nu-i înhaţe acum, ci abia când îţi spun eu. Şi să fie cu băgare de seamă la mişcările bretonului. Ceva îmi spune că de-acolo vine primejdia. O fi Castilia regatul soarelui, dar ne-aşteaptă vremuri viforoase.

După şaizeci şi şase de ani de viaţă şi treizeci şi doi de domnie, Afonso al IV-lea se stinse într-un sfârşit de mai luminos ca un zâmbet de copil. La câteva luni după ce războiul civil se încheiase, boala se înstăpânise repede pe *O Bravo*, făcându-l să arate ca un moşneag împuţinat. Cu fruntea încreţită de griji, dom Valerio Funchal, medicul

curţii, îi şoptise reginei că nădejdile de înzdrăvenire erau mai slabe ca pâlpâitul unei lumânări în furtună. În ultima vreme, braţul care ridicase sabia şi veştejise fala marinizilor la Rio Salado nu mai putea nici măcar să ducă pocalul la gură. Ochii care altădată spintecau depărtările acum de-abia se mijeau nevolnic. Gura pungită rostea tot mai greu cuvintele. Din stăpân neînduplecat, Afonso se preschimbase într-o umbră smochinită, într-o stafie fără vlagă, în care cu greu ar fi recunoscut cineva pe învingătorul de odinioară al lui Abu Hasan. Şi chiar dacă moartea lui nu făcu mare vâlvă, fiindcă boala îi obişnuise pe portughezi cu gândul sfârşitului, tot se găsi ceva în care astrologii aduşi la curte să vadă semne de nedesluşit. Căci chiar în clipa când Afonso trecu în lumea drepţilor, vegheat de Beatriz, de Pedro, scos din temniţa unde i se dăduse vreme să se căiască, de căpeteniile războinicilor şi de curtenii credincioşi, afară, în curtea de la Montemor-o-Velho, leopardul Sorte se prăbuşi din senin lângă zidul dinspre miazănoapte şi îşi dădu ultima suflare cu ochii deschişi.

Cu o săptămână mai devreme, simţindu-şi sfârşitul, Afonso îl chemase la căpătâi pe confesorul regal. Eruditul Alberto Duvergel se apropiase de muribund cu pasul şovăielnic cu care străbătea de obicei capela de la Montemor-o-Velho. Aflase deja că regele era pe moarte şi era gata să-i asculte ultimele vorbe.

— Părinte, nu mai am mult. Roagă-te bunului Dumnezeu să-mi ierte relele şi păcatele.

Confesorul şoptise câteva cuvinte pe care Afonso se căznise degeaba să le audă, iar apoi făcuse de trei ori semnul crucii.

— Plec neîmpăcat la judecată, continuase Afonso cu o voce firavă, întreruptă când şi când de câte-un tuset. Mă gândesc că las tronul pe mâna unui nebun mistuit de fierbinţeala răzbunării. Aş face altfel, dar n-am cum. Nu pot să pun pe altcineva în loc şi nici n-am pe cine. Iar Pedro şi-a dus viaţa umplând ţara de copii din flori, săvârşind blestemăţii sau chinuindu-se să mă dea jos. Mi-e groază să mă gândesc la ce-o să facă de-acum încolo. Castilienii mişună prin Lisabona şi Coimbra, strângerea dărilor întârzie tot mai mult, armata e slăbită. Colac peste pupăză, bastardul Trastámara lucrează din umbră să cucerească Valladolidul. Numai un rege puternic ar putea să ţină Portugalia pe drumul drept. Dar unde e regele acela, părinte? Eu mă sting pe picioare, iar Pedro are mintea stricată.

Duvergel murmurase ceva din care lui Afonso îi ajunsese la urechi „păcate lumeşti“. Ridicat anevoie pe perne, regele îşi ştersese cu dosul palmei firicelul de scuipat prelins pe la colţul gurii şi vorbise parcă mai încet ca până atunci.

— Căinţa uşurează trecerea dincolo, părinte. Ştiu că n-am făcut doar lucruri bune la viaţa mea. Am descoperit Canarele, dar am şi îngăduit nedreptăţi. Am dat Portugaliei o flotă de negoţ la care nu visa nimeni, dar am şi plecat uneori urechea la cine nu trebuia. Am poruncit să se facă primele expediţii pe mare, dar am şi trimis oameni la pieire. De toate greşelile îmi pare rău şi pe toate le-aş îndrepta dacă aş mai avea în ce fel. Dar cel mai rău – aici glasul lui Afonso se curmă câteva clipe, de parcă regelui i s-ar fi pus un nod în gât –, cel mai rău îmi pare

c-am poruncit moartea galiţienei de Castro. M-am gândit mult la ce-am făcut atunci, părinte. Ar fi trebuit s-o las în viaţă.

Zece zile mai târziu, la ora amiezii, alaiul mortuar intră în catedrala Santa Maria Maior, unde episcopul Hernan de Hastings era pregătit să înceapă slujba de îngropăciune a celui care fusese *O Bravo*. Curtenii în haine cernite stăteau cu capetele plecate şi păreau copleşiţi de durerea clipei. Unii însă chibzuiau mai puţin la nemurirea sufletului şi mai mult la ce aveau să facă după apropiata suire pe tron a lui Pedro. Cristoval Ocayo, Tiago Melendes şi Elpidio Graça nu jeleau atât moartea lui Afonso, cât mai cu seamă soarta pe care le-o pregătea fiul său. Nici Umberto Vidigal nu se simţea în apele lui, ştiind că, odată urcat pe tron, Pedro avea să-l învinuiască de trădare. Într-un colţ, Alvaro şi Jaime de Castro se bucurau în tăcere că nemernicul care poruncise să le fie omorâtă sora se cufundase în somnul veşnic. Dintre toţi cei strânşi sub bolta catedralei din Lisabona, doar trei nu-şi lăsaseră mintea să zboare în alte părţi: regina Beatriz, Manoel Leite, cel mai vârstnic dintre sfetnicii fostului rege, şi Hernan de Hastings.

Cuvintele latineşti ale episcopului înfiorară bolţile de la Santa Maria Maior, urcând spre triforium şi spre vitralii. La încheierea slujbei, corpul fără viaţă al lui Afonso fu aşezat de şase războinici în cavoul a cărui lespede fusese dată la o parte. La câţiva paşi de el se afla mormântul lui Lopo Pacheco, unul dintre luptătorii care aduseseră faimă Portugaliei. Pe lespedea lui se odihnea replica de bronz a cavalerului, surprins de artist cu mâna pe mânerul

sabiei şi cu Melo, credinciosul său câine, cuibărit la picioare. Pe lespedea regelui nu se găsea deocamdată nimic, iar gravorul curţii primise poruncă să treacă doar numele răposatului şi cifra romană care să arate al câtelea purtător al acestui nume era.

Vântul se înfuriase, ridicând trâmbe de praf şi îndoind crengile copacilor în plecăciuni neaşteptate. Apele râului Sil se încreţiseră, făcând ca forma peştilor care înotau pe fund să se vadă tremurat. În depărtare, câteva petice de zăpadă împodobeau munţii Aquilianos şi vârful El Morredero, fără să ţină seama că jos, la şes, soarele începuse să dogorească. Din turnul de pază al castelului Ponferrada, culmile pietroase sub care se aflau Las Médulas, minele aurifere ale romanilor, semănau cu un sat de pe altă lume, în care casele aveau doar ziduri şi acoperişuri, ca şi cum cei care le ridicaseră ar fi uitat să le facă uşi şi ferestre.

Castelul străjuia peste Sil de aproape două veacuri. La scurt timp după ce fusese ridicat, Ferdinand al II-lea îl dăruise cavalerilor templieri, care ţinuseră poarta deschisă pentru pelerinii porniţi pe drumul penitenţei spre Santiago de Compostela. Conducătorii ramurii Calatrava stătuseră aici vreme de douăzeci de ani şi-i găzduiseră, cu felurite prilejuri, pe marii maeştri francezi. Unul după altul, descinseseră la Ponferrada cinci dintre templierii cei mai de seamă ai acelor timpuri: Gérard de Ridefort, seneşalul care luptase împotriva lui Saladin la Cresson, Robert de Sablé, răsfăţatul regilor angevini şi îndeosebi al lui Richard I, Gilbert Horal, cel care intrase de foarte tânăr în ordin şi se străduise să-i împace pe creştini cu

musulmanii, Philippe de Plessis, luptător în cea de-a treia cruciadă şi arhitect al tratatului dintre Saladin şi Richard, şi în fine Guillaume de Chartres, rănit la Damietta şi mort apoi de ciumă, după ce ajutase ordinul să prindă cheag în Spania şi să-i înfrângă pe mauri în câteva bătălii de legendă.

Dacă altădată în sălile reci de la Ponferrada se croiseră planuri de luptă pentru gloria creştinătăţii, cu totul altele erau vorbele ce răsunau acum sub bolţile de piatră. Cine spusese că prezentul era copilul netrebnic al trecutului nu minţise. Cu harta Iberiei desfăşurată în faţa lui pe o masă, prinţul Enrique de Trastámara ticluia răsturnarea fratelui său vitreg şi urcarea pe tronul Castiliei. Îşi mângâia bărbuţa roşie cu gesturi pripite, frământa în mâna stângă un şirag de mătănii şi, când nu-l vedea nimeni, arunca priviri făţarnice crucifixului prins de zidul din faţa lui, implorându-l parcă pe Cristos să-i încuviinţeze nelegiuirea.

— Cavalere de Guesclin, mă bizui pe domnia ta să preiei comanda trupelor de asalt. Mototolul care-şi face veacul la Tiedra trebuie scos de-acolo, alungat din Valladolid şi trimis la văru-său în Portugalia. Asta dacă nu l-o nimeri cumva vreo săgeată.

Bretonul dădu din cap, cu ochii pironiţi pe hartă. Cerceta petele maronii tăiate de firicele albastre şi încerca să le vadă, cu ochii minţii, în mărimea lor adevărată. Totodată, se gândea cui să trimită vorbă în Franţa să-i vină în ajutor. Războiul cel mare lăsase pe drumuri o sumedenie de spadasini nevoiţi să-şi vândă curajul celor care aveau la ce să-l folosească. Nu cereau bani mulţi şi

ştiau să se bată cu orice duşman pe orice vreme. Încălecau de îndată ce era nevoie de ei, neostenindu-se să afle dacă slujeau unei cauze nobile sau ticăloase. Lângă de Guesclin, contele Rodrigo Álvarez urmărea cu degetul drumul pe care aveau să-l facă asediatorii până la vizuina lui Pedro al Castiliei, ridicându-şi din când în când privirea spre Rafael Altamirano şi întrebându-l ba una, ba alta. De partea cealaltă a mesei, Gerardo de Aguilar şi Atilio Moncloa şuşoteau nelămurit. În picioare, câţiva paşi mai încolo, Diego Monteprieto, Perô Coelho şi Alvaro Gonçalves se uitau când la prinţul Enrique, când la contele care se ocupase de creşterea lui. Dacă Álvarez le trezea un respect vecin cu teama, bastardul nu li se arăta cu nimic mai breaz decât fratele lui vitreg. În sinea lor, recunoşteau cu toţii că, dimpotrivă, Pedro al Castiliei părea mai potrivit să şadă pe tron. Monteprieto ştia însă că înscăunarea lui Enrique i-ar fi făcut pe spiţerii evrei să spele putina din Valladolid, în vreme ce portughezii vedeau în copilul nelegitim al lui Alfonso al XI-lea cu Eleonora de Guzmán chezăşia rămânerii în viaţă. Era o lume strâmb alcătuită, însă nu doar din vina lor.

O umbră se dezlipi de zid la adăpostul întunericului şi-i tăie calea lui Diogo Lopes Pacheco. Sugrumătorul vru să ducă mâna sub pelerină, dar se uită mai bine la cel din faţa lui şi râse uşurat.

— Ce-i cu tine-aici? Şi ce te-a apucat? Să nu-mi spui că vrei să mă jefuieşti.

Flendurosul se apropie de portughez, făcându-l să se strâmbe din cauza puturoşeniei pe care-o răspândea.

— Oamenii regelui intră prin crâşme şi prăvălii şi-ntreabă de domnia ta.

Pacheco ridică din umeri.

— Asta-i soarta străinilor, să fie mereu lumea cu ochii pe ei.

Cerşetorul clătină din cap şi se vârî şi mai mult în sufletul celuilalt. Duhnea de-ți întorcea stomacul pe dos.

— Nu ştiu dac-ai făcut vreo netrebnicie şi nu mă priveşte. M-ai scăpat atunci de la moarte, iar acum îți întorc hatârul. Dacă ții la viață, pleacă din Valladolid. Caută-ți de drum şi nu te uita înapoi. Oi fi eu zdrențăros şi-oi puți ca groapa de gunoi, dar ochii şi urechile îmi sunt la fel ca-n tinerețe.

— Ce-ai văzut şi ce-ai auzit? îl întrebă potolit Pacheco.

— Destul cât să ştiu că eşti în primejdie. Crede-mă, n-am de ce să-ți îndrug năzbâtii. Oamenii lui Serra te caută şi pe tine, şi pe tovarăşii dumitale din Coimbra. Ba mai mult, am văzut nişte fețe noi prin târg. I-am întrebat pe pomanagiii din Piața Florilor şi mi-au zis că nu vorbeau în castiliană. Nu m-aş mira să fie portughezi de-ai dumitale.

Pacheco se căută prin buzunare şi-l milui pe zdrențăros cu un ban de argint.

— Cum te cheamă?

— Arsenio, răspunse cerşetorul.

— Mi-ai fost de folos, Arsenio, aşa cum ți-am fost şi eu. Se cheamă că suntem chit. Dar ar fi bine să uiți că ne-am întâlnit vreodată.

— Fii pe pace, am uitat deja.

Diogo Lopes Pacheco se pierdu în noapte, gândindu-se dacă se cuvenea să le dea de veste lui Gonçalves şi Coelho că erau târcoliţi de oamenii stăpânirii. Ar fi făcut-o, dar se temea să nu-şi taie singur craca de sub picioare. Neghiobi cum erau, ceilalţi doi se prinseseră în hora răsturnării lui Pedro al Castiliei, chibzuind că în felul ăsta o să scape teferi şi-o să poată rămâne în Valladolid. Treaba lor. El, unul, nu avea să mai zăbovească nici măcar un ceas în viesparul ăsta unde mişunau iscoadele. Şi oricum, când voiai să scapi neprins, cea mai bună cale nu era încârdăşirea cu alţi neisprăviţi, ci fuga. Fuga sănătoasă. La urma urmei, aşa era cinstit, să scape. Căci nu el înfipsese pumnalul în inima galiţienei şi nu el îi tăiase capul.

15

Dragul meu văr,

Pe cât m-a întristat săvârşirea din viaţă a preadreptului Afonso, pe atât m-a bucurat suirea ta pe tronul Portugaliei. Am încredinţarea că, sub sceptrul tău, lusitanii vor trăi feriţi de urgii. Cinstitul tău tată a fost numit de supuşi O Bravo. *Fie ca pe tine suflarea omenească să te ştie drept* O Justiceiro.

Aflu din cronici, de la iscoade şi din scurgerea firească a zilelor că semănăm mai mult decât aş fi crezut vreodată. Amândoi avem puţini prieteni pe faţă şi mulţi duşmani pe ascuns. Amândurora ni se cere să fim drepţi într-o lume doldora de alcătuiri strâmbe. Amândoi am fost puşi să ne legăm în faţa lui Dumnezeu cu fiinţe pentru care nu simţeam nimic. Ţie ţi-a fost dată Constancia de Peñafiel, eu a trebuit să mă însor cu Ioana Plantagenet. Soţia ta a murit după ce l-a născut pe Fernando, pe a mea a răpus-o ciuma pe mare, înainte să ajungă în Castilia, astfel că a trebuit să fac nuntă, de formă, cu Blanca de Bourbon. În fine, amândoi am descoperit dragostea adevărată în răspărul părinţilor, al politicii şi al raţiunilor de stat. Tu ai avut-o pe Inès de Castro, ierte-o Dumnezeu, eu am avut-o – şi, slavă Celui de Sus, o am şi acum – pe María de Padilla.

Ai spune, punând toate acestea laolaltă, că soarta ar fi trebuit să ne facă fraţi, nu veri. Şi cred şi mai abitir lucrul

ăsta când îmi aduc aminte cum am copilărit împreună, bucurându-ne când fugeam după iepuri, treceam râul înot sau ne ascundeam de slujitorii trimişi să ne caute. După cum vezi, ne leagă multe lucruri, printre care – frumoasă potriveală! – numele primit la botez. Iar dacă te uiţi bine vei observa că suntem împreună până şi în suferinţă. Scumpa ta Inès a fost trimisă în lumea drepţilor, viaţa mea e ameninţată, odată cu tronul Castiliei. Din nefericire, eu nu pot în nici un fel să-ţi dau ajutor. Tu însă mie, da. Şi tocmai de aceea îţi scriu rândurile acestea.

N-am îndoieli că ştii ce se petrece la mine în regat. De câtăva vreme mi se pregăteşte uzurparea, iar numărul celor amestecaţi în urzeli creşte de la o zi la alta. Nici n-am terminat lupta cu Pedro al IV-lea de Aragón (aş spune, în treacăt, că suntem cam mulţi cu acelaşi nume şi că le va fi greu istoricilor peste veacuri să ne deosebească) şi trebuie să dau piept cu trădătorii strânşi în jurul lui Enrique. Nu m-aş mira deloc ca aragonezul şi fratele meu vitreg să se unească spre a-mi veni de hac. Casa de Trastámara vrea să domnească în Castilia cu orice preţ şi nu se va da în lături de la nimic.

Fratele meu vitreg s-a mişcat repede şi a găsit aliaţi puternici. Francezii îl susţin, plătindu-şi cu prilejul ăsta şi câteva datorii din războiul cel mare. În fruntea lor se află Bertrand de Guesclin, despre ale cărui vitejii nu mă îndoiesc că s-a auzit şi în Portugalia. Mai mult, însuşi bunul meu prieten, López de Ayala, poet, cronicar şi istoric de ispravă, m-a lăsat baltă şi a trecut şi el în tabăra lui Enrique. De ce, nu ştiu. Pot doar să bănuiesc că a fost atras cu făgăduieli, cu toate că şi eu aveam de gând, după cum i-am şi spus nu de mult, să-l numesc cancelar. N-ai ce să faci, dragul

meu văr. Fidelitățile aristocraților castilieni se schimbă mai iute ca firea unei mirese mofturoase.

Și când scriu asta nu mă gândesc doar la Ayala. Don Pedro Fernández de Castro, tatăl dragei tale Inès, și don Juan Manuel de Peñafiel, părintele răposatei Constancia, s-au hotărât să încline tot spre Enrique, după ce s-au înfruptat ani buni din ce le-am dăruit și eu, și tata înainte de-a se stinge. M-am tot întrebat ce i-a făcut să trădeze și cred că am găsit motivul. Enrique a apucat să se laude că, după ce se va sui pe tronul Castiliei, va ataca Portugalia și va încerca s-o aducă sub sceptrul lui. (O nebunie, firește, dar cine-l cunoaște pe Enrique știe că nu e sănătos la cap.) Asta nu poate să însemne decât că don Pedro și don Juan Manuel au găsit în sprijinirea campaniei lui Enrique în Portugalia felul cel mai bun de-a se răzbuna pe tine pentru moartea fiicelor lor. Căci, fii sigur, amândoi te consideră vinovat.

În ce mă privește, nu pot să mă bizui cu adevărat decât pe sprijinul englezilor, așa cum m-a încredințat de mai multe ori maestrul Chaucer. Ioan de Gaunt, cel care-l ocrotește și are grijă de el în lume, îmi e de asemenea alături. Nu însă și Sir Hugh Calveley, care a preferat să se alieze cu Bertrand de Guesclin și să-și pună sabia în slujba lui Enrique. După cum se vede, nu doar castilienii sunt umbroși la suflet și necurați în gânduri. Nasc și în mândra Anglie oameni pe care nu poți să-i crezi nici dacă-ți spun că laptele e alb și noaptea neagră.

Vei fi început pesemne să te întrebi de ce te fac părtaș la aceste frământări. Ți-am spus deja: pentru ajutor. Printre vânzătorii care mă visează dat de-a berbeleacul de pe tronul Castiliei se numără patru oameni credincioși fratelui

meu vitreg, care s-au aciuat în Portugalia. Au intrat pe ascuns, în mijlocul unui alai de flagelanți, și au rămas printre lusitani. Am aflat târziu de fapta lor, așa că n-am avut cum să-i opresc. Aș da orice să-i înhaț și să le scot colții de năpârcă. Mă tem de sabia lui de Guesclin, de șiretenia contelui Álvarez și de nebunia lui Enrique, dar și mai mult mă tem de urzelile celor patru. Sunt ageri, pricinoși, vicleni și-mi poartă sâmbetele de multă vreme. Ei sunt cei care mi-au convins părinții cât de spornică ar fi fost căsătoria cu Blanca de Bourbon – vezi bine, fiindcă le îmbobociseră în minte hatârurile ce le-ar fi putut dobândi dacă ar fi mijlocit totul cum se cuvine. Îți dau numele lor, dragă vere, mărturisindu-ți că tare mult aș vrea să-i găsești și să mi-i trimiți la Tiedra. Îi cheamă Pedro Nunes de Gusmão, Mem Rodrigues Tenorio, Fernão Gudiel Toledo și Fernão Sanches Caldeira. Nu știu dacă ți-a ajuns ceva la urechi despre ei, dar, crede-mă pe cuvânt, sunt niște ticăloși pentru care și moartea e o pedeapsă blândă.

Fapta bună se cuvine răsplătită, dragă vere. Și cred că știu care e cel mai nimerit fel de a-ți întoarce hatârul. În regatul meu, chiar în inima Valladolidului, se ascund doi dintre cei trei ucigași ai lui Inès. Stau aici de câtva timp, iar oamenii mei îmi spun că au apucat să-și facă un rost. Unul ține o crâșmă, celălalt e cioplitor de icoane. De la o vreme au început să umble cu trădătorii care-l slujesc pe Enrique, iar crâșmarul chiar le deschide ușa în Piața Florilor, unde se adună uneori seara târziu, când cred că nu-i vede nimeni. Crâșmarul își spune Calisto, iar iconarul, Ambrosio, dar am aflat că sub numele astea se ascund fugarii portughezi Alvaro Gonçalves și Perô Coelho. Pe al

treilea, în schimb, parcă l-a înghițit pământul. Nici unul dintre oamenii pe care i-am risipit prin târg după el nu-i mai dă de urmă. La înapoierea în Portugalia nu cred să se fi încumetat, drept care tare mă tem să nu se fi pierdut pe drumurile care duc spre Pirinei, prin Burgos și Pamplona, iar de acolo în vreunul din târgurile franceze – poate Toulouse, poate Avignon. Dacă iscoadele mele nu se înșală, pe fugar îl cheamă Diogo Lopes Pacheco.

Mi-ar fi la îndemână să pun mâna pe Gonçalves și Coelho și să-i omor fără judecată. Uneltesc pentru răsturnarea mea și prin urmare merită să-i scurtez de cap. Nu i-am azvârlit în temniță doar fiindcă am vrut să văd cu cine se întâlnesc și pe cine mai atrag alături de ei în ticăloșia pe care vor s-o făptuiască. Din aceeași pricină i-am oprit pe oamenii lui Ocayo să le vină de hac cu două luni mai devreme, când au făcut popas în Valladolid și-au început să cutreiere târgul. Acum însă, ți-i dăruiesc spre a-i pedepsi după cum ți-e pofta. Gonzálo Serra, omul meu de încredere, așteaptă doar un cuvânt ca să-și pună soldații să-i ridice din așternut și să mi-i aducă la castel. M-aș bucura dacă mi i-ai trimite în locul lor pe falșii flagelanți a căror răsuflare a împuțit aerul atât de curat al Portugaliei peste care domnești. Și m-aș bucura la fel de mult ca de-acum încolo să fim gata să ne sărim în ajutor unul altuia, așa cum făceam pe vremuri, când, copii fiind, aveam mult mai multe bucurii și mult mai puține griji.

Cu prețuire,
vărul tău Pedro,
știut de supuși ca El Justo

— Stăpânul Castiliei îți trimite vorbă, mărite.

Al optulea rege al Portugaliei și Algarvelor se întoarse spre solul care descălecase și își legase calul la o sută de pași de intrarea în mănăstire. Doi soldați stăteau în spatele lui și nu-l slăbeau din ochi. Bărbatul se sleise de puteri și abia se mai ținea pe picioare. Gonise până când pe zăbala armăsarului împuns nebunește cu pintenii începuse să se prelingă un soi de zeamă roșiatică. Și omul, și calul erau nemâncați, pârjoliți de sete și rupți de osteneală.

— Îngrijește-te să se spele și să se întremeze, îi porunci Pedro al Portugaliei unui servitor rămas la câțiva pași, luând sulul de hârtie din mâna călărețului.

Real Abadia de Santa Maria de Alcobaça se găsea la douăzeci de leghe de Lisabona și semăna cu un vis turnat în piatră. Cistercienii o ridicaseră cu aproape două sute de ani mai devreme, iar slăvitul Afonso Henriques o împodobise cu două statui – una a sfântului Bernard, cealaltă a sfântului Benedict – în semn de recunoștință datorată proniei pentru că-l ajutase să smulgă Santarémul din mâinile maurilor. Orașul în care se găsea mănăstirea își luase numele de la cele două râuri care-l mărgineau, Alcoa și Baça, iar un braț subțire al celui dintâi trecea chiar prin bucătăria sfântului lăcaș.

Era a zecea zi la rând petrecută de Pedro la Alcobaça, iar meșterii care trebăluiau înăuntru se ofileau văzând cu ochii. Noul rege lăsase baltă treburile țării și poruncise construirea a două cavouri cum nu se mai văzuseră nicăieri în Portugalia. Pe cât de simplă era mănăstirea, pe atât de încărcate aveau să fie criptele. Cei mai destoinici pietrari fuseseră chemați să dantelărească blocurile de

marmură în care nu se afla deocamdată nimeni. La vremea aceea, ochiul străinului n-ar fi ştiut să spună ce rost avea o asemenea strădanie, dar, la terminarea lucrării, oricine se va fi oprit în dreptul cavourilor avea să poată citi nu doar părţi din Cartea Sfântă, ci şi povestea iubirii dintre Inès de Castro şi Pedro Întâiul, al optulea suveran al Lusitaniei.

Cavoul lui Inès se găsea în partea de miazănoapte a transeptului. Şase îngeri vegheau statuia culcată pe lespedea gălbuie şi douăsprezece scene din viaţa lui Isus umpleau fiecare dintre laturile lungi. Pilaştrii care susţineau cavoul adăposteau chipuri din Vechiul Testament, iar în frize meşterii pietrari îi cioplirseră pe apostoli. La capul lui Inès se odihnea un Crist răstignit, iar sub picioare sculptorii tocmai terminaseră de lucrat Judecata de Apoi. Cavoul stătea pe trupurile de marmură a patru lei cu chipuri omeneşti. Cine se uita de-aproape îşi dădea seama că trei dintre feţele cu trăsături îngrozite erau ale ucigaşilor lui Inès. Cum nu-i plăcea să plece de la Montemor-o-Velho, Cristoval Ocayo nu mai trecuse de mult pe la Mosteiro de Alcobaça. Dacă ar fi făcut-o, ar fi descoperit cu un junghi în piept că al patrulea leu îi furase chipul pe care se oglindea o spaimă fără margini.

În partea de miazăzi a transeptului, meşterii înălţaseră cavoul lui Pedro. Al optulea rege, străjuit de alţi şase îngeri, era înfăţişat în armură şi cu amândouă mâinile odihnind pe mânerul sabiei. La picioare stătea întins un dulău de piatră care era semnul statorniciei nepieritoare. Pe laturi artiştii închipuiseră scene din viaţa sfântului Bartolomeu, iar mai sus de capul lui Pedro se înşirau

crâmpeie din viaţa noului rege şi a iubitei sale – la început cele vesele, în care Inès îşi dezmierda copiii, iar apoi cele în care ucigaşii îi răpeau dragostea şi, odată cu ea, viaţa. Cavoul regal era sprijinit de şase lei. De data asta sălbăticiunile îşi păstraseră chipurile, iar căutătura lor fioroasă vorbea despre mânia lui Pedro şi despre neostoita lui dorinţă de răzbunare.

Regele desfăşură sulul de hârtie, gândindu-se la ce avea de făcut în zilele următoare. Poruncise deja ca rămăşiţele lui Inès să fie aduse de la Mosteiro de Santa Clara, urmând să fie aşezate cu grijă în cavoul pe care pietrarii se pregăteau chiar acum să-l termine. Numai că înainte de asta Pedro plănuise altceva pentru curtea lusitană. Ceva care să înmoaie genunchii nobilimii portugheze, dar care să pecetluiască totodată un legământ făcut cu ani în urmă, departe de privirile curioase din Coimbra sau Lisabona.

Citi scrisoarea lungă a vărului său, trecând repede de la scârbă la furie şi apoi la o bucurie dezlănţuită. Nu-l fericea pe secretarul lui Pedro al Castiliei, nevoit să umple atâtea pagini şi să spună în sute de vorbe nişte lucruri pentru care ar fi fost de-ajuns treizeci. Cu toate acestea, vestea pe care o primi la sfârşit îi aprinse privirea. Până la urmă, festinul pe care li-l pregătea curtenilor – şi care trebuia să mai aştepte câteva zile – avea să se încheie cu un răsfăţ peste priceperea celor mai iscusiţi bucătari ai lumii.

După ce se înapoie la Montemor-o-Velho, unde-l împietri pe Ocayo cu o căutătură crâncenă, regele se aşeză la măsuţa de scris şi se apucă să-i răspundă vărului său din Castilia.

Dragă Pedro,

M-a bucurat scrisoarea ta şi mă grăbesc să-ţi întorc gândurile prieteneşti. Cum bine spui, trebuie să ne fim aproape unul altuia şi să ne ajutăm în vremurile acestea grele pentru regatele noastre. Rândurile tale lămuresc ce trebuia lămurit. Am aflat de-o vreme cine sunt ucigaşii lui Inès, dar n-am ştiut că Ocayo şi-a trimis oamenii în Castilia, pe urmele ucigaşilor. A făcut-o fără să-i dau poruncă şi cred că ştiu de ce. Fii încredinţat că va plăti scump. Cât despre hatârurile pe care doreşti să ni le facem unul altuia, primesc cu dragă inimă. Abia aştept să-i privesc în ochi pe Gonçalves şi Coelho. Îmi pare rău că Pacheco a scăpat cu fuga, dar nu deznădăjduiesc. Poate că bunul Dumnezeu mi-l va scoate cândva în cale. Cei patru uneltitori pe care mi-i ceri vor fi aduşi sub arme aproape de graniţa Castiliei cu Portugalia, unde se vor întâlni cu soldaţii tăi şi cu perechea de nemernici. Am bănuit că ar putea fi oamenii lui Trastámara, chit că am trăit o vreme cu gândul să mi-i fac curteni de vază. Îţi propun, dacă n-ai nimic împotrivă, ca răscumpărarea să se petreacă peste opt zile la Ciudad Rodrigo. După aceea fiecare dintre noi se va răfui cu trădătorii după cum va crede de cuviinţă.

Cel de Sus să te păzească de boală şi duşmani.

Pedro I al Portugaliei,
O Justiceiro

16

Nu se mai văzuse nicicând atâta lume în jurul castelului Montemor-o-Velho. O puzderie de ţărani, meşteşugari, târgoveţi, codane şi copii înţesaseră dealurile de pe care se zărea fundul lui Mondego cel cristalin, pândind clipa când gărzile lui Pedro aveau să-şi ferească lăncile şi să împingă în lături porţile grele de fier. Regele făgăduise să-i lase pe toţi înăuntru, aşa cum înaintaşul său Afonso nu făcuse vreodată. Nu se ştia la ce soi de pomană îi poftise Pedro, dar oamenii bănuiau că avea să fie ceva fără seamăn. Tot atunci, pe străzile din Coimbra mai prinsese aripi un zvon: că măritul urma să se înfăţişeze pentru întâia dată curţii alături de cea care avea să-i fie regină. Cine era mândreţea care o izgonise pe Inès de Castro din mintea lui Pedro nu aflase nimeni. Unii spuneau că ar fi fost Teresa Gille Lourenço, care se şi grăbise să-i dăruiască un fiu. Alţii se îndoiau din străfunduri, murmurând cui pleca urechea să-i asculte că regele nu se mai atinsese de nici o femeie de la moartea lui Inès. Oricare ar fi fost adevărul, tălăzuirea gloatei pestriţe era aceeaşi la nuntă şi la mort.

În sala de consiliu unde Afonso îşi îmbărbătase războinicii înainte de-a pleca să-i stârpească pe marinizi

la Rio Salado, curtenii se foiau nerăbdători. Măritul îi strânsese la castel înaintea prânzului, spre a vorbi despre lucruri de seamă. Veniseră, dar nu toţi. Cristoval Ocayo lipsea, la fel ca Tiago Melendes, Elpidio Graça şi Umberto Vidigal. Tatăl acestuia din urmă, Jacinto, se stinsese cam cu o lună în urmă, după ce o rană obrintită îi înnegrise piciorul şi-i împinsese puroiul în tot corpul. Pierise şi bătrânul Manoel Leite, care înainte de-a închide ochii apucase să-i şoptească reginei Beatriz că Pedro trebuia să fie cu mare băgare de seamă la ce se întâmpla în Castilia. Războinicii şi curtenii adunaţi acum în încăperea boltită şi răcoroasă şopocăiau cu o anume stânjeneală, neştiind ce veşti aveau să primească. Deocamdată jilţul înalt pe care ar fi trebuit să stea regele era gol şi se ştia că Pedro întârzia doar din plăcerea de-a se lăsa aşteptat.

Zumzetul din sala de consiliu se domoli când Alvaro de Castro, fratele mai mare al lui Inès, deschise uşiţa din spatele jilţului şi înaintă spre mijlocul încăperii. Pe caftanul negru îi sclipea colanul de cancelar regal pe care-l purtase până cu o zi în urmă Melendes. Jaime, celălalt frate, nu se întorsese din Castilia, unde plecase de ceva vreme cu soldaţii care-i duseseră la Ciudad Rodrigo pe cei patru prizonieri făgăduiţi la schimb.

— Măritul vă pofteşte în biserică, spuse Alvaro. A chibzuit că e un loc mai potrivit pentru prima ceremonie. Dar n-o luaţi pe-afară, în văzul lumii, ci pe-aici, pe coridorul acesta.

Se dădu la o parte, spre a face loc şirului prelung de războinici şi curteni care se îndreptară spre Igreja de Santa Maria de Alcáçova. Abia atunci Fernam Furtado

do Avellar, păstrat de Pedro în funcția de comandant al arcașilor, observă că nici regina Beatriz nu era de față. Dacă ar fi fost, protocolul ar fi silit-o să se pună în fruntea alaiului și să pășească prima în coridorul întunecos. Do Avellar găsi de cuviință să-l întrebe pe Alvaro dacă se întâmplase ceva cu văduva lui Afonso.

— Regina-mamă a ajuns deja în biserică. Vă așteaptă acolo, îi răspunse Alvaro cu o oarecare țâfnă.

Santa Maria de Alçácova fusese ridicată la nouăzeci de ani după începutul celui de-al doilea mileniu, fără ca de atunci și până în acea zi însorită să i se fi știrbit ceva din frumusețe. În vremuri tulburi, cârmuitorii lusitani veniseră să se liniștească între zidurile ei aspre, iar la scurtă vreme după urcarea pe tron a lui Afonso al IV-lea meșterul Pero, sculptorul curții, înălțase două minunății din calcar – *A Virgem do Ó* și *Os Anjos da Anunciação* – de o parte și de alta a intrării. Lumânări aprinse tiveau două dintre laturile bisericii, iar mirosul de tămâie se împletea cu un iz la care unii curteni începură să strâmbe din nas, ca și cum ar fi găsit un guzgan putrezit sub șaua armăsarului. Nici unul dintre ei nu-și dădu seama de unde venea putoarea, oricât s-ar fi străduit să adulmece încoace și-ncolo până la intrarea în biserică.

— Poftiți, cinstiți războinici, prieteni și curteni. Intrați. Haideți, mai cu îndrăzneală!

Pedro le vorbise de pe tronul regal, aflat de obicei în sala mare de la Montemor-o-Velho și mutat de servitori în biserică, peste noapte, după cum li se poruncise. Măritul se înveșmântase cu hainele cele mai scumpe și avea pe cap coroana pe care o purtaseră, unul după altul,

toți regii Portugaliei, începând cu neînfricatul Afonso Henriques. Era semn că urmau să se petreacă lucruri neobișnuite. Pe tronul din dreapta lui, mai mic, dar lucrat cu același meșteșug, nu stătea nimeni. Regina Beatriz, în ai cărei ochi curtenii crezuseră a desluși muguri de lacrimi, ședea în stânga lui Pedro, la cinci pași de el, pe un al treilea tron, mai puțin împodobit decât celelalte.

Măritul rămase așezat și ridică mâna, spre a curma șoaptele nedumeriților. Avea pungi vinete sub ochi și acea privire de taur întărâtat despre care cei ce-l cunoșteau spuneau că vestea nenorociri. Buzele crăpate i se arcuiră într-un zâmbet șiret, de vulpe pitită în dosul cotețului de găini. Simțea că pe unii dintre cei de față îi apucase dârdâitul, iar pe ceilalți, fierbințeala. Întocmai cum dorise. Așa se cuvenea să arate supusul în fața regelui, mai cu seamă al unuia care găsise, în sfârșit, numele sub care avea să intre în istorie: *O Justiceiro*.

— E o zi de vază pentru Portugalia. Ce-i drept, și pentru mine, spuse el, înălțându-se puțin în tron. E ziua dreptății. Ziua când pe tronul din dreapta mea o să se-așeze cea pe care mi-am făcut-o mireasă. Și totodată ziua când cei care-au săvârșit nelegiuiri sunt chemați să răspundă. Patru dintre ei, flagelanții închipuiți care s-au pripășit aici din Castilia și pe care i-am crezut cândva prieteni, ispășesc chiar acum în piața mare din Valladolid și fie ca bunul Dumnezeu să-și facă timp spre a le ierta din păcate.

Un susur nelămurit se ridică deasupra curtenilor. Mireasă? Prin urmare, zvonurile aveau temei. Cei opriți în primul rând traseră aer în piept și se schimonosiră mai

ceva ca prima dată. Aerul din biserică se împuţea de la o clipă la alta, din cauza izului de hoit ce părea să vină din spatele unei perdele de catifea stacojie. Cine ştie ce-i trecuse prin minte măritului? La cum se purta încă din pruncie, aproape nimic nu mai era de mirare. Cu toate astea, nici chiar el n-ar fi putut îngrămădi stârvul vreunei sălbăticiuni în inima bisericii. Cât despre pedepsirea nelegiuiţilor, se găseau destule locuri în care se putea face. Doar n-avea de gând măritul să se pună pe retezat scăfârlii sub icoanele sfinţilor.

Lui Pedro nu-i scăpă freamătul moale al curtenilor.

— Ce e? Ce nu vă place? S-a-ntâmplaţ ceva?

— Trăsneşte a-mpuţiciune, mărite, cuteză Fernam Furtado do Avellar. Parc-ar fi ieşit o oaste de leşuri de sub cruci şi-ar fi venit să ne strice minţile.

Regele râse auzindu-şi căpetenia.

— Ceva-ceva ştii tu, Fernam, prietene. E-adevărat, minţile unora dintre voi s-au stricat de mai multă vreme. I-am scos la aer, să se primenească. O să-i vedeţi cât de iute. Până atunci însă, se cade să vă dau vestea cea bună. M-am însurat, prieteni. M-am legat în faţa lui Dumnezeu cu sfânta taină a cununiei.

Grămada de supuşi îl căută din ochi pe episcopul Hernan de Hastings al Lisabonei sau măcar pe confesorul regal Alberto Duvergel, dar degeaba. Pedro pricepu şi râse din nou.

— Viaţa m-a-nvăţat să fiu cu luare-aminte, cinstiţi războinici şi curteni. Nu m-am însurat azi sau ieri, ci mai demult. Sunt ani de-atunci. N-am stat să număr câţi, dar destui.

Regina Beatriz își drese glasul și-și învălui fiul cu o privire grea de compătimire. Bietul băiat avea iarăși năluciri.

— Constancia a murit, dragul meu.

Obrazul drept al lui Pedro zvâcni, iar gura i se subție amenințător.

— Nu mă gândeam la Constancia, mamă. Știi bine că n-am pus preț niciodată pe nunta aia de ochii lumii. Și oricum, Constancia venise gata moartă din Peñafiel. Răsufla și-și mișca ochii, dar în rest avea tot atâta viață-n ea cât o hârcă-ngropată la doi stânjeni sub pământ.

— Să-nțelegem că măritul vrea să înfățișeze pe-altcineva curții drept mireasă? întrebă înaltul amiral Calisto Peixe cu sprâncenele zbârlite. Prea bine-atunci. Dar dacă se vorbește de căsătorie, n-ar trebui ca aleasa măritului să fie mai întâi văzută de dregătorii regali?

Dintr-odată, Pedro își ieși din fire și se puse pe urlat.

— Dregătorii regali? Nu ești zdravăn la cap, amirale! Care dregători? Cei care mi-au trădat încrederea sau cei care au omorât ce iubeam? Și de când au dregătorii și grija asta? Castilia fierbe și vouă vă arde de nerozii? Neisprăviților! Slugi târâtoare! Râme care se mișcă-n colb! Asta sunteți, nu dregători! Cât e ziua de lungă puneți la cale mârșăvii și vă suciți gâtu-n toate părțile, doar-doar v-oți mai învârti de ceva.

— Dacă îngădui, mărite – îndrăzni Natanael Umberto, frângându-se din șale.

— Taci din gură! Nu-ngădui nimic! S-a terminat cu huzurul și cu susuratul la ureche! Martor mi-e bunul Dumnezeu că de-acum încolo cine-mi mai iese din

cuvânt îngraşă pământul. Dregătorii regali să binevoiască a-mi spune ce facem cu nenorociţii care vor să-l alunge de pe tron pe vărul Pedro şi cum îi punem căpăstru lui Trastámara, nu să-şi dea cu părerea despre regina mea. Despre regina *voastră*.

În tăcerea care coborâse ca o lespede de stâncă peste curteni, se auzi glasul cu inflexiuni castiliene al lui Alvaro de Castro.

— Mărite, să mă ierţi, altceva a vrut să spună amiralul Peixe.

— Ce anume?

— Că aleasa ta se poate aşeza pe tronul Portugaliei doar cu încuviinţarea Papei, care trebuie să trimită cuvânt scris. Iar înainte de-a face asta Sfântul Părinte trebuie să-i primească la sfat pe doi dintre dregătorii regali ai Portugaliei. Aşa e rânduiala. Aşa a fost pe timpul lui Clement, la fel e şi sub Inocenţiu.

Pedro se feri să-l repeadă, dar ura din priviri nu i se stinse. În al doilea rând de curteni se făcu deodată loc liber şi unul dintre vârstnici se prelinse pe pardoseala bisericii, moale ca băligarul cald. Altora duhoarea le urcase stomacul în gât, iar batistele duse la nas nu mai foloseau la nimic.

— Să deschidem un geam, se auzi o voce.

— Nu deschideţi nimic, se împotrivi Pedro. Mai răbdaţi un pic şi vă scot la aer curat. Cuvânt scris de la Papă? L-am primit atunci, iar părintele care ne-a cununat a pitit sulul la loc sigur în biserica unde slujea.

— Asta nu înseamnă nimic dacă nu-l putem vedea, mărite.

— Ei bine, n-o să-l vedeți și gata, se răsti Pedro.

— Dacă așa stau lucrurile, mărite, se auzi din nou glasul lui Alvaro, rânduiala te silește să repeți cununia în biserică.

Pedro zâmbi mulțumit, făcându-i pe ceilalți să se întrebe dacă nu cumva el și cu Alvaro erau înțeleși.

— Asta și fac, Alvaro, prietene. Asta și fac. Încet-încet, ne dumirim. Cu toții avem nevoie de o regină – și eu, și voi. Ei bine, clipa așteptată a sosit. Eu, Pedro, al optulea rege al Portugaliei și Algarvelor, o înfățișez curții ca regină pe cea cu care am legat cununie în deplină sănătate a minții și a trupului.

Măritul bătu din palme de trei ori și perdeaua de catifea stacojie fu dată în lături de doi slujitori speriați. Putoarea se înteți de parcă vântul ar fi împins-o de la spate, dar nimeni nu mai avu vreme să-și ducă batista la nas. Ceea ce li se arătă acum, sub bolta de la Santa Maria de Alcáçova, îi făcu să se întrebe cine nu era în toate mințile: ei sau măritul. Din două, una: ori mirozna li se suise la cap și-i făcuse să aibă vedenii, ori Pedro se rătăcise de dreapta judecată.

Aleasa măritului nu era altceva decât o alcătuire de oase de pe care carnea nu apucase să putrezească de tot. Acolo unde oasele se dezlipiseră unul de altul, fuseseră încleiate la loc și legate cu fire subțiri de argint. Din bogăția pletelor rămăseseră câteva smocuri cânepii, cu grunji de pământ, iar din locul unde ar fi trebuit să se afle capul rânjea spre curteni o tigvă prinsă anapoda cu niște cârpe înnodate. Arătarea ședea pe un jilț de fildeș și era purtată pe umeri de șase soldați leoarcă de sudoare,

pe chipul cărora se zugrăvea dorința fierbinte de-a nu se prăvăli din cauza duhorii și de-a nu lăsa stârvul descărnat să vină peste ei. Hidoșenia puțea ca zece hoituri sub arșiță, dar era înveșmântată în straie scumpe, cu pietre prețioase bătute la mâneci, podoabe de aur, brocarturi și catifele. Pe tigvă fusese așezată coroana cuvenită reginelor portugheze, de care Beatriz se despărțise încă din clipa când Afonso al IV-lea închisese ochii. Soldații se opriră la dreapta lui Pedro, iar pe urmă mutară cu băgare de seamă grămada de oase învelite din jilțul de fildeș pe tronul gol de lângă el, având grijă să nu zornăie și să nu-și piardă ușoara asemănare cu forma unui trup omenesc.

— Ea e Inès, rosti măritul, cu glasul unui om șubrezit de neliniști lăuntrice. Prietena, iubita, soția și regina mea. Dacă a crezut cineva că, ucigând-o, are s-o îndepărteze de coroană, proastă socoteală și-a făcut. Părintele Lendoiro ne-a unit în fața Domnului la Igreja São Vicente din Bragança, unde a slujit până anul trecut, când a trecut la cele veșnice. Prin urmare, cinstiți curteni, coroana îi șade pe cap după toate rânduielile. Așa că binevoiți acum și sărutați mâna reginei, cum face orice supus credincios.

Cu toate că erau bărbați trecuți prin multe, câțiva războinici simțiră gust de fiere pe limbă și, neputând să se mai țină, deșertară pe jos tot ce le urcase în gâtlej. Asta nu făcu decât să mărească puturoșenia care chinuia nările curtenilor și să atragă furia măritului.

— Așa vă arătați iubirea pentru regină, nemernicilor? Scuipându-vă mațele în fața ei? răcni el, înlemnindu-i pe vinovați. Luați-i de-aici și-n temniță cu ei! le porunci apoi soldaților rămași de o parte și de alta a celor două

tronuri. Să stea acolo cu pâine şi apă o lună, până le-or trece vărsăturile. Şi-acum, purcedeţi. Daţi-i zor, că avem şi altele de rânduit.

— Dar, mărite – începu Natanael Umberto.

— Lipiţi-vă buzele de mâna reginei, până nu vă zbor capetele de pe umeri! zbieră Pedro scos din minţi. Aşa cum aţi făcut cu mama şi cu Constancia! Aşa cum i se cuvine oricărei regine iubite de cei peste care domneşte! Sărutaţi-i dreapta şi spuneţi-i: slavă ţie, stăpână! Să te-aud, Fernam! Ţare, să răsune bolta!

— Slavă ţie, stăpână, îngăimă cu buze vinete do Avellar, căznindu-se din răsputeri să nu-şi scape zemurile îmbăloşate pe oasele moartei.

Rând pe rând, curtenii trecură prin dreptul tronului mai mic şi urmară pilda comandantului de arcaşi. Simpla aducere aminte a făgăduielii lui Pedro de a-i ferici apoi cu un ospăţ de pomină îi făcu pe unii să se prăvale în genunile uitării de sine. Cinci curteni se lipiră de zidurile zgrunţuroase ale bisericii şi se lăsară să alunece în jos, până simţiră piatra rece sub şezut. Ceilalţi se târâră prin dreptul stârvului înveşmântat, cu mâna la nas şi sufletul în batistă, oprindu-se pentru a atinge cu buze strânse oasele gălbejite şi pentru a-şi rosti cu glas tare preţuirea.

Ieşind din biserică şi înghiţind cu nesaţ aerul amiezii, curtenii se gândiră cu un rânjet strâmb la ce spusese Pedro înainte să scoată mortăciunea de după perdea: „în deplină sănătate a minţii şi a trupului". Numai că rânjetul le îngheţă pe buze când se uitară la locul din mijlocul curţii interioare de la Montemor-o-Velho, înconjurat de gloata căreia soldaţii îi dăduseră în sfârşit voie să intre.

Sumedenia de oameni îngăduiți în castel își făcea cruci peste cruci și scuipa în sân ca să țină departe visele urâte și lighioanele iadului. Căci în fiecare colț al pătratului de iarbă pârjolită fusese ridicată o spânzurătoare în care bălăngăneau alene Cristoval Ocayo, Tiago Melendes, Elpidio Graça și Umberto Vidigal. Aveau oasele frânte, gurile roșii de sânge și beregatele despicate. În mijloc se găseau doi pari înfipți în pământ, de care fuseseră legați cu funii groase Alvaro Gonçalves și Perô Coelho. Stăteau cu fața unul la altul, albi ca hârtia de spaimă, bâiguind rugăciuni pe care Cel de Sus nu părea să le audă, puțind de la murdăria pe care și-o scăpaseră în nădragi și avându-i fiecare sub ochi pe doi dintre cei atârnați în ștreang. Parii li se opreau deasupra noadei, așa încât pieptul și spatele să rămână libere. Între ei fusese pus pe foc un ditamai ceaunul în care bolborosea o mâncare de năut ce-ar fi putut sătura cam cincizeci dintre curioșii năvăliți pe porțile de la Montemor-o-Velho.

Pedro se ivi pe o ușă lăturalnică, gol de la brâu în sus, cu părul despletit și coroana pe cap. Pielea îi lucea de sudoare, iar pe brațul drept îmbrăcase un soi de mânecă de fier terminată cu o gheară răsucită, ai cărei colți scânteiau în soare. Prin mulțime trecu un murmur înfiorat, cu toate că puțini erau cei care aflaseră despre această unealtă a caznelor și a morții. Măritul se opri în dreptul ceaunului, adulmecă pofticios și își roti privirea peste cei adunați în jurul locului de ispășire.

— M-am gândit să ne ospătăm împreună, spuse el cu un tremur în glas pe care și-l stăpâni anevoie. Și cum nu e zi de post, n-avem decât să aruncăm un stropșor de

carne peste mâncarea asta de năut. Măcar că-i schimbă nițel gustul.

Gloata se mişcă neliniştit, aidoma unei vietăți impresurate. Pedro ridică brațul îmbrăcat în mâneca de fier şi-l ținu aşa câteva clipe.

— Unealta asta se foloseşte prin alte părți pentru împlinire de jertfă. A venit vremea să vedem dacă nu-i găsim trebuință şi la bucătărie.

Râzând nebuneşte, cu gura deschisă şi capul dat pe spate, Pedro se apropie de Gonçalves, care, mut de groază, trăgea încă nădejde că ochii lui rugători vor putea să-l înduplece.

— Ai omorât-o pe Inès, Alvaro. Mi-ai luat inima. Nu fac decât s-o iau şi eu pe-a ta.

Vuietul surd al mulțimii nu izbuti să înece răcnetele de fiară înjunghiată ale ucigaşului când gheara răsucită i se împlântă adânc în piept şi-i rupse inima cu tot cu bucățile de os din jur. După câteva clipe de zvârcoleală ca a unui şarpe tăiat în două, Gonçalves se lăsă moale în funii, iar glasul îi tăcu pentru totdeauna. În fața lui, măritul nesocoti ochii holbați ai curtenilor şi-ai celorlalți supuşi, scoase chisălița însângerată din gheara de fier şi-o azvârli în ceaunul cu năut. Apoi se îndreptă spre Coelho, care tremura ca varga şi tocmai îşi vărsase ultimele resturi de mâncare pe piept. I se opri în spate şi-i şopti la ureche vorbele pe care i le spusese şi celuilalt.

— Ai omorât-o pe Inès, Perô. Mi-ai luat inima. Nu fac decât s-o iau şi eu pe-a ta.

Gheara răsucită se înfipse în spatele lui Coelho, al cărui urlet înfiorător se curmă la jumătate, când Pedro

scoase din el organul care mişca, învelit în carne zdrenţuită şi oscioare frânte. Îl aruncă în ceaun după primul, iar apoi amestecă în năut cu un linguroi de lemn. Împietriţi de groază, curtenii care stăteau pe o ridicătură de pământ, deasupra celorlalţi supuşi, se întrebară dacă în spatele feţei măslinii a lui Pedro, dincolo de alcătuirea aceasta de carne, maţe, nervi şi creier, nu se găsea însuşi Necuratul. Omorârea se pedepsea prin omorâre, aşa fusese pretutindeni de când lumea. Însă numai un smintit sau un diavol putea să închipuie felul ăsta de osândă. Iar dacă mai devreme măritul îşi silise supuşii să pupe o momâie descărnată, nu era de mirare că acum îi poftea cu gesturi largi la masă. După vreo cinci minute focul de sub ceaun se stinse, iar slujitorii de la Montemor-o-Velho se iviră ca la un semn cu blide, ştergare şi ulcele de vin pentru începerea praznicului. Deasupra locului de ispăşire şi benchetuială, ciorile prinseră să zboare în cercuri mari, căutând să afle din viermuiala de dedesubt când avea să li se îngăduie să-i cerceteze cu pliscurile pe cei atârnaţi în ştreang şi pe mai noii lor tovarăşi de drum spre căldările iadului.

O Justiceiro îşi curăţă sângele de pe mâini şi stropii care-i mânjiseră pieptul gol. Apoi îşi puse năut în blid, căută cu linguroiul în ceaun până dădu peste un ghem de carne vânătă, şi-l puse peste boabe, se aşeză pe o moviliţă de lângă zidul dinspre miazănoapte şi începu să mănânce. După ce isprăvi, se şterse la gură şi se întoarse în răcoarea de la Santa Maria de Alcáçova, spre a-i spune lui Inès că răzbunarea fusese împlinită. Şi spre a-i ţine pe urmă de urât.

Epilog

Fiecare poveste de dragoste poartă în ea pariul veşniciei. Fiecare îndrăgostit vrea ca iubirea lui să treacă dincolo de toţi şi de toate. Şi fiecare îşi preţuieşte aleasa după cum se pricepe, după cum poate şi după cum crede de cuviinţă. Unul îi ridică un palat, altul îi scrie o poezie. Unul o îngroapă în flori, altul îi dăruieşte inele. Unul îi face zece declaraţii pe zi, altul o adoră mut, cu ochii mari. Unul regândeşte lumea de dragul ei, altul ucide. Dar nici unul nu acceptă că ar putea să existe pe lume poveste mai intensă sau mai vie decât a lui.

Inès de Castro şi Pedro I n-au atins faima marilor perechi ale lumii: Romeo şi Julieta, Tristan şi Isolda, Paul şi Virginie, Daphnis şi Chloe. Compozitorii trecutului au preţuit-o pe Inès ceva mai mult decât scriitorii prezentului. Niccolò Zingarelli, Giuseppe Persiani şi James MacMillan i-au dedicat opere, Henry de Montherlant i-a scris o piesă de teatru. Atât. Drama consumată în Portugalia secolului al paisprezecelea n-a făcut *box-office* sau vânzări. Nici la Hollywood, nici la Barnes & Noble.

Pentru portughezi, în schimb, Inès şi Pedro sunt simbolul aventurii romantice şi al iubirii până dincolo de margini. Dacă-i întrebi, îţi spun – prin vorbe sau

priviri – că ororile se uită şi sângele se şterge, dar dragostea rămâne. Iată o poveste care n-a mai încăput în fado-uri, dar a rămas scrisă în piatra celor două morminte din Santa Maria de Alcobaça. Acolo Inès şi Pedro se odihnesc la câţiva paşi unul de altul. Despărţiţi în viaţă, ei s-au regăsit în moarte, aşa cum stă gravat în pardoseala mănăstirii, chiar între cele două cavouri: *Até ao Fim do Mundo*. Împreună până la capătul lumii. Turistul care calcă fără să vrea pe aceste cuvinte, fotografiind adaosurile artiştilor manuelini, surâde stingherit şi se dă înapoi. Somnul îndrăgostiţilor nu se cuvine tulburat.

La prețul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului
literar ce se virează
Uniunii Scriitorilor din România,
cont nr. RO44 RNCB 5101 0000 0171 0001,
B.C.R. Unirea, București.

20 DE ANI
ÎN 20 DE CĂRȚI

IOANA PÂRVULESCU În intimitatea secolului 19 | NEAGU DJUVARA O scurtă istorie a românilor povestită celor tineri | ANIȚA NANDRIŞ-CUDLA 20 de ani în Siberia | LUCIAN BOIA Istorie şi mit în conştiința românească | MIRCEA CĂRTĂRESCU Travesti | HORIA-ROMAN PATAPIEVICI Zbor în bătaia săgeții | ANDRÉ SCRIMA Timpul rugului aprins | RADU PARASCHIVESCU Cu inima smulsă din piept | GABRIEL LIICEANU Despre limită | VIRGIL IERUNCA Fenomenul Piteşti | EMIL CIORAN Îndreptar pătimaş | MONICA LOVINESCU Diagonale | CONSTANTIN NOICA Rugați-vă pentru fratele Alexandru | EUGÈNE IONESCO Cântăreața cheală. Lecția. Scaunele. Regele moare | ANA BLANDIANA Spaima de literatură | MIRCEA ELIADE Jurnalul portughez | Povestea ELISABETEI RIZEA din Nucşoara | PETRU CREȚIA Oglinzile | ALEXANDRU DRAGOMIR Crase banalități metafizice | ANDREI PLEŞU Despre îngeri